

Samenvatting

Stichting Saffier wil zich in de toekomst, binnen nu en 12 maanden, professionaliseren met betrekking tot afval- en milieubeheer. Begin 2004 is Stichting Saffier ontstaan uit een fusie van de volgende woon- en verpleeghuizen: Zorgknooppunt Loosduinen, Preva Stichting, Swaenestate, Swaenhove, Swaenesteyn en De Lozerhof. Echter na de fusie is geen beleid opgesteld met betrekking tot het voeren van een afval- milieubeheer. Naar aanleiding van bovenstaande situatie is de volgende probleemstelling geformuleerd:

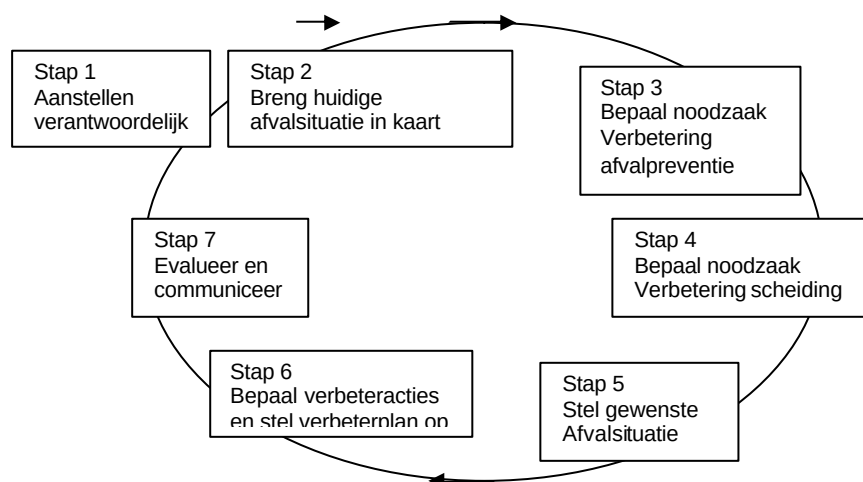
Hoe kan Stichting Saffier ervoor zorgen dat in alle huizen van de stichting in het kader van bedrijfsinterne milieuzorg, een uniform afvalbeleid gestalte krijgt, dat geschikt is om milieudoelen te realiseren voor de totale organisatie?

Om antwoord te kunnen geven op de hierboven geformuleerde probleemstelling zijn een aantal onderzoeksfases doorlopen, namelijk: de oriëntatiefase, onderzoeksfase en adviesfase. Tijdens de verschillende onderzoeksfases zijn diverse onderzoeksmethoden gebruikt. Gebruikte onderzoeksmethoden zijn: observaties, deskresearch, interne vergelijkingen tussen de locaties onderling en diepte interviews.

Het primaire proces van Stichting Saffier bestaat uit het verlenen van verpleging aan ruim 965 mensen in verpleeg- en verzorgingshuizen en 255 aan- en inleunwoningen. Bovendien biedt Stichting Saffier het zorgabonnement Zeker Thuis Saffier aan ruim 450 abonnees aan.

De wet- en regelgeving die van toepassing is op Stichting Saffier is de Wet Milieubeheer (WM) en de Landelijke Afvalbeheersplannen (LAP). Stichting Saffier is voor de wet een meldingsplichtige organisatie. De overheid geeft Stichting Saffier zelf de verantwoordelijkheid om milieuverantwoord te ondernemen. De wet- en regelgeving heeft geen dwingend karakter voor Stichting Saffier.

Afvalscheiding maakt een belangrijk onderdeel uit van het totale afvalbeheer binnen Stichting Saffier. Een optimaal afvalbeheer houdt in een situatie waarbij afval zoveel mogelijk wordt voorkomen (preventie), vervolgens zoveel mogelijk gescheiden wordt aangeboden (scheiden aan de bron) en wordt afgevoerd. Om afvalbeheer zoveel mogelijk te professionaliseren binnen Stichting Saffier is gekozen voor het 7 stappenmodel.

Met behulp van diepte-interviews en observaties is per locatie de huidige situatie in kaart gebracht. Onderwerpen die in kaart zijn gebracht zijn: afvalstromen, afvalkosten en de relatie inkoop met betrekking tot afval. Knelpunten zijn er zowel op organisatorisch als technisch vlak. Met name op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen doen zich technische knelpunten voor. Oorzaak hiervan is het hoogteverschil op de laad- en losplaats. Overige knelpunten zijn gebrek aan beleving, het gebruikmaken van twee verschillende afvalverwerkingsbedrijven, de zelfstandigheid van bewoners van de aanleunwoningen en ruimtegebrek.

Uit analyses van de diepte-interviews en observaties blijkt dat op de meeste locaties van Stichting Saffier aan afvalscheiding wordt gedaan. De locatie Zorgknooppunt Loosduinen blijft als enige locatie van Stichting Saffier achter met betrekking tot het scheiden van afval. Op de overige locaties kan men afval scheiden in maximale vorm, echter in eerste instantie dient er voor gezorgd te worden dat op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen afvalscheiding gaat plaatsvinden en minimaal op het niveau van de overige locaties komt.

Mede door het scheiden van afval kan op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen financieel voordeel behaald worden. De huidige afvalkosten kunnen omlaag gebracht worden. Echter voordat er financieel voordeel behaald kan worden dienen een aantal stappen genomen te worden. Deze stappen staan beschreven in het implementatieplan. Belangrijke stappen die genomen dienen te worden zijn onder andere: het afsluiten van contracten met één afvalverwerkingsbedrijf voor geheel Stichting Saffier. Hierdoor kan een mogelijk inkoopvoordeel behaald worden. Tevens dient het plan op zo'n wijze geïntroduceerd te worden dat weerstanden zoveel mogelijk beperkt worden. Mogelijkheden om weerstanden te beperken zijn voorlichting en het aanbieden van de juiste faciliteiten waarmee de doelstellingen bereikt kunnen worden.

Auteursreferaat

Onderzoek naar het opzetten van een milieubeheerssysteem voor Stichting Saffier. Aanleiding is dat per 1 januari 2005 de overheid, zowel landelijk als lokaal, eisen stelt aan de registratie van de afvalstromen onder andere binnen zorginstellingen. Stichting Saffier heeft er behoefte aan om bovengenoemde situaties te structureren en hiermee te voldoen aan de wet- en regelgeving zoals deze is vastgesteld. Bovendien wil Stichting Saffier verantwoord ondernemen uitstralen naar de buitenwereld.

Het structureren en voldoen aan bovengenoemde situaties geldt voor alle locaties van Stichting Saffier. Voor aanvang van de opdracht was de ene locatie verder met betrekking tot afval- en milieubeheer dan andere locaties. Tijdens de afstudeeropdracht zijn niet alleen de afvalstromen in kaart gebracht, maar is getracht een afvalzorgsysteem te realiseren.

Indexreferaat

Overheid, Milieu, Milieuwetgeving, Stichting Saffier, Zorginstelling, Milieuzorgsysteem, Implementatie Afvalzorgsysteem, Afvalstromen.

Voorwoord

Aan het eind van het vierde jaar van de opleiding Facility Management dient een adviesrapport geschreven te worden. Dit adviesrapport dient gericht te zijn op een facilitair beleidsprobleem. Voor u ligt het adviesrapport geschreven door Tim Clavan in opdracht van Stichting Saffier, te Den Haag.

Tijdens mijn afstudeerperiode zijn een aantal mensen bereid geweest mij te helpen. Hiervoor wil ik mijn dank uitspreken.

Vanuit Stichting Saffier wil ik Johan Anneveld, hoofd Facilitaire Zaken, Arne van der Veen, hoofd Interne Dienst Zorgknooppunt Loosduinen, Jantje Weijer, coördinator huishoudelijke dienst Swaenhove, de hoofden Interne Dienst van de overige locaties en de medewerkers van Stichting Saffier bedanken voor hun hulp en inzet tijdens de afstudeerperiode.

Van de Haagse Hogeschool wil ik mijn begeleidende docenten meneer Veldstra en mevrouw Tellegen bedanken voor hun begeleiding en inzet tijdens mijn afstudeerperiode.

Dankzij de inzet van bovenstaande personen is mijn afstudeerperiode leerzaam en plezierig geweest.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 De organisatie.....	8
1.1 Algemeen.....	8
1.2 Missie en strategie.....	8
1.3 Aanleiding en verantwoording van de opdracht.....	9
1.4 Conclusie.....	9
Hoofdstuk 2 Onderzoeksopzet.....	10
2.1 Probleemstelling.....	10
2.2 Verwacht eindproduct.....	10
2.3 Gebruikte onderzoeksmethoden.....	11
2.3.1 Oriëntatiefase.....	11
2.3.2 Onderzoeks- en adviesfase.....	11
2.4 Argumentatie van onderzoeksmethoden.....	12
Hoofdstuk 3 Onderzoeksresultaten theoretisch onderzoek.....	13
3.1 Wat is bedrijfsafval?.....	13
3.2 Partijen binnen afvalland.....	13
3.3 Wet- en regelgeving.....	15
3.3.1 Wet milieubeheer.....	15
3.4 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer.....	17
3.5 Afvalzorgsysteem en milieuzorgsysteem.....	18
3.6 Relatie inkoop met betrekking tot afval.....	22
3.7 Conclusie.....	22
Hoofdstuk 4 Huidige situatie Stichting Saffier.....	23
4.1 Bedrijfsafvalscan.....	23
4.2 Afvalgegevens locaties Stichting Saffier.....	28
4.3 Huidige afvalkosten Stichting Saffier.....	25
4.4 knelpunten analyse.....	27
4.5 Conclusie.....	29
Hoofdstuk 5 Gewenste situatie Stichting Saffier.....	30
5.1 Visie afval- en milieubeheer Stichting Saffier.....	31
5.2 Afvalscheiding.....	31
5.3 Tussenopslag.....	32
5.4 Interne vergelijking.....	32
5.5 Conclusie.....	32
Hoofdstuk 6 Adviezen en conclusies.....	34
6.1 Strategisch niveau.....	34
6.2 Tactisch niveau.....	35
6.3 Operationeel niveau.....	36
6.4 Vervolgonderzoeken.....	35
Hoofdstuk 7 Personele, organisatorische en financiële gevolgen.....	37
7.1 Organisatorische consequenties.....	36
7.2 Personele consequenties.....	36
7.3 Financiële consequenties.....	37
7.4 Kosten en baten afvalscheiding.....	39
7.5 Baten milieuzorgsysteem.....	41
Hoofdstuk 8 Implementatie.....	42
8.1 Implementatieplan.....	43
8.2 Gedragsverandering.....	43
8.3 Instrumenten om gedrag te veranderen.....	45
8.4 De toekomst.....	45
Verklarende woordenlijst.....	47

Inleiding

Het vierde en tevens laatste jaar van de opleiding Facility Management wordt afgerond door het uitvoeren van een afstudeeropdracht. Naar aanleiding van de afstudeeropdracht dient een scriptie geschreven te worden.

Doelstelling van de afstudeeropdracht is het oplossen van een facilitair beleidsprobleem binnen een organisatie¹. Als organisatie is gekozen voor Stichting Saffier, een zorgorganisatie gelegen in zuidwest Den Haag. Stichting Saffier heeft zes verzorgings- en verpleeghuizen. Samen hebben ze een capaciteit van 965 verpleeg- en verzorgingstehuizen en 255 aan- en inleunwoningen. Bovendien biedt Stichting Saffier het zorgabonnement Zeker Thuis Saffier aan ruim 450 abonnees aan. Het Facilitair beleidsprobleem dat Stichting Saffier heeft is het afvalbeheer. Stichting Saffier is circa 2,5 jaar geleden gefuseerd en bestaat uit de volgende locaties: Zorgknooppunt Loosduinen, Preva, De Lozerhof, Swaenesteyn, Swaenhove en Swaenestate. Uit onderzoek is gebleken dat niet elke locatie even ver is met afvalbeheer. Er is door de hoofden Interne Dienst van Stichting Saffier unaniem besloten om een uniform afvalbeleid te formuleren voor de gehele organisatie. Om tot een advies te komen is onder andere gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden; theoretisch onderzoek, kwalitatief en kwantitatief onderzoek. De uitkomsten, adviezen, van zowel het theoretisch onderzoek als het kwalitatief en kwantitatief onderzoek dienen tevens geïmplementeerd te worden door Stichting Saffier.

Voor verdere uitleg over de gekozen onderzoeksmethoden, zie paragraaf 2.3.

Aanleiding

De aanleiding voor het schrijven van dit adviesrapport is ontstaan doordat per 1 januari 2005 de wet- en regelgeving is veranderd op het gebied van de registratie en vastlegging van afvalstromen. De overheid, zowel landelijk als lokaal, stelt nieuwe eisen aan de registratie en vastlegging van afvalstromen binnen Stichting Saffier.

Probleemstelling

Voor het opstellen van het advies is gebruik gemaakt van de volgende probleemstelling, namelijk:

Hoe kan Stichting Saffier ervoor zorgen dat in alle huizen van de stichting, in het kader van bedrijfsinterne milieuzorg, een uniform afvalbeleid gestalte krijgt, dat geschikt is om milieudoelen te realiseren voor de totale organisatie?

Onder bedrijfsinterne milieuzorg wordt het volgende verstaan: dat deel van het managementsysteem, dat betrekking heeft op de organisatiestructuur, planningsactiviteiten, verantwoordelijkheden, werkwijzen, procedures, processen en middelen voor het ontwikkelen, implementeren, verwezenlijken, beoordelen en bijhouden van het milieubeleid.

Afvalbeleid: het beleid gericht op afvalscheiding heeft betrekking op alle bedrijven en op alle afvalstoffen. Het uitgangspunt van het beleid is dat afvalstromen die gescheiden ontstaan in beginsel niet vermengd mogen worden met andere afvalstromen. Dit betekent het zoveel mogelijk nastreven van scheiding aan de bron.

Een optimaal afvalbeheer houdt in een situatie waarbij afval zoveel mogelijk wordt voorkomen (preventie) en vervolgens zoveel mogelijk gescheiden wordt aangeboden en afgevoerd.

---

¹ Handleiding voor de afstudeeropdracht 2005-2006, afdeling Facility Management, ISBN 90-73077-09-5

Om antwoord te geven op de hierboven geformuleerde probleemstelling zijn een aantal subprobleemstellingen geformuleerd:

- 1 Welke methoden van onderzoek zijn geschikt voor dit onderzoek?
- 2 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Saffier?
- 3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht in milieubeleid?
- 4 Wat is de huidige situatie op milieugebied en waar wil men naar toe?
- 5 Wat is de gewenste situatie op milieugebied?
- 6 Hoe kan er voor draagvlak gezorgd worden binnen Stichting Saffier?
- 7 Wat is een plausibele constructie voor een milieuzorgsysteem op basis van de onderzoeksresultaten?
- 8 Wat is de aard van de oplossingen?
- 9 Hoe kan dit systeem geïmplementeerd worden binnen Stichting Saffier?
- 10 Hoe kan dit systeem gemanaged en gewaarborgd worden binnen Stichting Saffier?
- 11 Wat zijn de organisatorische, personele en financiële gevolgen?

Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is het komen tot een ontwerp en plan van aanpak voor Stichting Saffier met betrekking tot de implementatie en handhaving van een milieuzorgsysteem, met name gericht op het onderdeel afval.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek is opgebouwd uit een theoretisch gedeelte, dat antwoord geeft op subprobleemstelling één tot en met drie. Het empirisch onderzoek geeft antwoord op de subprobleemstellingen vier tot en met elf. Het empirisch onderzoek bestaat uit oriënterende interviews die zijn gehouden met betrokken medewerkers, diepte interviews en deskresearch. Onder deskresearch wordt verstaan het onderzoeken van reeds bestaande informatie met betrekking tot het onderwerp. De uitkomsten van het theoretisch en empirisch onderzoek vormen de basis voor de conclusies en aanbevelingen.

Doelgroep

De doelgroep voor wie dit rapport is bestemd is het facilitair management van Stichting Saffier en de hoofden Interne Dienst van de diverse locaties van Stichting Saffier. Zij zijn de opdrachtgever. De tweede doelgroep waarvoor dit adviesrapport is geschreven, zijn de medewerkers en hoofden Interne Dienst van de diverse locaties van Stichting Saffier. Dit omdat zij met de gegeven adviezen gaan werken. Zij hebben grote invloed op het behalen van de doelstellingen met betrekking tot het geformuleerde afvalbeleid.

Opbouw rapport

Dit rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk één wordt de organisatie beschreven. Hoofdstuk twee geeft de onderzoeksopzet weer. Hoofdstuk drie geeft de onderzoeksresultaten weer naar aanleiding van het theoretisch onderzoek. Hoofdstuk vier beschrijft de huidige situatie en hoofdstuk vijf beschrijft de gewenste situatie met betrekking tot het voeren van een uniform afvalbeleid. Naar aanleiding van de uitkomsten van het theoretisch en diepte onderzoek worden in hoofdstuk zes conclusies en adviezen gegeven met betrekking tot het voeren van een uniform afvalbeleid. Naar aanleiding van de gegeven adviezen worden in hoofdstuk zeven de personele, organisatorische en financiële gevolgen beschreven. In hoofdstuk acht wordt ten slotte het implementatieplan weergegeven naar aanleiding van de adviezen.

Hoofdstuk 1 De organisatie

In dit hoofdstuk zal de organisatie van Stichting Saffier beschreven worden. In paragraaf 1.1 worden de locaties van Stichting Saffier opgesomd, evenals de bedrijfsonderdelen van het Algemeen Bureau. Paragraaf 1.2 gaat in op de missie en strategie en in paragraaf 1.3 wordt de aanleiding en verantwoording van de opdracht beschreven. In paragraaf 1.4 wordt de conclusie weergegeven van hoofdstuk één.

1.1 Algemeen

Stichting Saffier is een zorgorganisatie voor ouderen met een Protestants-Christelijke signatuur, gesitueerd in zuidwest Den Haag. De volgende locaties maken deel uit van Stichting Saffier.

- De Lozerhof (psychogeriatrisch verpleeghuis)
- Preva (Somatisch verpleeghuis)
- Swaenesteyn en Swaenestate (Verzorgingshuizen)
- Swaenhove (Interim huisvesting)
- Zorgknooppunt Loosduinen (Verzorgingshuis en aanleunwoningen)

Samen hebben ze een capaciteit van 965 verpleeg- en verzorgingstehuizen en 255 aan- en inleunwoningen. Bovendien biedt Stichting Saffier het zorgabonnement Zeker Thuis Saffier aan ruim 450 abonnees aan.

De kantoren met de algemene functies zijn ondergebracht in het Algemeen Bureau. Het Algemeen Bureau bestaat uit de volgende bedrijfsonderdelen:

- Behandeling en begeleiding
- Facilitaire Zaken
- Finance & Control
- Marketing en communicatie
- Personeel, Opleidingen & Managementondersteuning
- Raad van Bestuur

Voor het organogram van Stichting Saffier, zie bijlage 1²

Facilitaire Zaken

De afdeling Facilitaire Zaken is een onderdeel van het Algemeen Bureau. De afdeling Facilitaire Zaken stuurt de volgende afdelingen aan:

- Inkoop
- Contractbeheer
- Bouw & techniek
- Projecten

De afdeling Inkoop is samen met de afdeling Contractbeheer verantwoordelijk voor het inkopen van goederen en diensten voor Stichting Saffier. De afdeling Bouw en Techniek is verantwoordelijk voor het creëren van nieuwe verplegings- en verzorgingsplaatsen als aanleunwoningen en bestaande te renoveren. De afdeling Projecten is verantwoordelijk voor het uitvoeren van projecten en pilots voor Stichting Saffier.

Voor het organogram van de afdeling Facilitaire Zaken verwijs ik u naar bijlage 2³

1.2 Missie en strategie⁴

Stichting Saffier bestaat sinds 26 februari 2004, een organisatie die staat voor een grote diversiteit aan vormen van zorg en zorgfuncties voor met name ouderen. Stichting Saffier staat in de branding van maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot het zorg- en ouderenbeleid. Saffier is ook niet de enige aanbieder op het terrein van wonen en zorg en heeft te maken met samenwerkingsrelaties en concurrerende aanbieders, maar ook met instellingen buiten de zorgsector, met mantelzorgers en vrijwilligers die bijdragen aan het welbevinden van cliënten. Binnen dit complexe scala bevindt zowel

² Zie bijlage 1, pagina 3 bijlagenboek

³ Zie bijlage 2, pagina 4 bijlagenboek

⁴ Jaarverslag Stichting Saffier, 2005

de cliënt als de medewerker zich in een bepaalde belevingswereld, samen te vatten in twee belangrijke, samenhangende sleutelwoorden: individualisering en emancipatie.

Dit leidt tot een beroep op professionele hulpverleners en vrijwilligers. Dit wordt versterkt door economische en demografische factoren, zoals de vergrijzing en toename van koopkracht van ouderen. Ook de toenemende emancipatie is van grote invloed op het beroep dat op Stichting Saffier wordt gedaan. De roep om vrijheid van keuze in de markt van zorgaanbieders wordt steeds luider. De cliënt wil zelf bepalen welke invulling nodig is om kwaliteit van leven te hebben.

De hiervoor beschreven ontwikkelingen hebben gevolgen voor het aanbod op het gebied van wonen, zorg en welzijn: op de kwaliteit en het soort product. Het waarborgen en het optimaliseren van de zorg voor de cliënten in zuidwest Den Haag is het uiteindelijke doel van Stichting Saffier. Dit is verankerd in de missie van Stichting Saffier, die op hoofdlijnen als volgt luidt:

Saffier wil de klant met maximaal respect, betrokkenheid en aandacht voor het individu en zijn of haar omgeving voorzien van zorg, woongenot en welzijnsgevoel binnen de eigen leefomgeving, zodat maximale individuele (klant)tevredenheid kan ontstaan. Vanuit het motto eenheid in verscheidenheid biedt Stichting Saffier een schat aan zorg, zowel binnen de instellingen als in de thuissituatie.

In de hierboven geformuleerde missie verwoordt Stichting Saffier dat zij het belangrijk vinden dat er aandacht dient te worden besteed aan de omgeving van de bewoner, zodat maximale individuele tevredenheid ontstaat. Onder een prettige en leefbare omgeving valt een goed werkend afvalbeleid, waarbij medewerkers en bewoners zich prettig voelen. Een goed werkend afvalbeleid kan voor tevredenheid onder de bewoners en medewerkers zorgen.

1.3 Aanleiding en verantwoording van de opdracht

Per 1 januari 2005 stelt de overheid (zowel landelijk als lokaal) eisen aan de registratie van de afvalstromen. Tevens dient elke organisatie bij de lokale gemeenten een milieuplan in te dienen. Stichting Saffier heeft er behoefte aan om bovengenoemde situaties te structureren en hiermee te voldoen aan de wet- en regelgeving zoals deze is vastgesteld. Dit dient te gebeuren voor elke locatie van Stichting Saffier. De ene locatie is op dit moment verder met het scheiden van afvalstromen dan de andere locatie.

Met het realiseren van een milieuzorgsysteem wordt niet alleen voldaan aan de geldende wet- en regelgeving, maar straalt Stichting Saffier daadwerkelijk het duurzaam ondernemen uit naar de buitenwereld toe.

Door de veranderende wet- en regelgeving en de verplichting van het indienen van een milieuplan bij de lokale gemeente wil Stichting Saffier een uniform milieubeleid opzetten geldend voor alle locaties van Stichting Saffier.

1.4 Conclusie

Met de organisatieanalyse is een beeld geschetst van Stichting Saffier. Het primaire proces van Stichting Saffier is het verlenen van zorg aan bewoners die wonen en leven in verzorgingscentra, verpleeghuizen en aanleunwoningen. Tevens is Stichting Saffier actief in de regio zuidwest Den Haag, waar zij een vorm van thuiszorg aanbieden aan abonnees.

Stichting Saffier is een zorgorganisatie die is ontstaan uit een fusie van de volgende locaties: De Lozerhof, Preva, Swaenesteyn, Swaenestate, Swaenhove en Zorgknooppunt Loosduinen. Door bezuinigingen van de kant vanuit de overheid heeft dit reacties zoals de fusie van de zes zorginstellingen als gevolg. Door de kosten van het afvalbeleid te onderzoeken en mogelijkheden naar efficiency in kaart te brengen wordt ingespeeld op de huidige externe ontwikkelingen. Een andere ontwikkeling waarop ingespeeld wordt is het creëren en uitstralen van duurzaam ondernemen.

Hoofdstuk 2 Onderzoeksofzet

In dit hoofdstuk wordt de aanpak van het onderzoek beschreven. Om antwoord te kunnen geven op de probleemstelling en de bijbehorende subprobleemstellingen, zijn er diverse onderzoeksmethoden gebruikt. De verantwoording van de gekozen onderzoeksmethoden staan in dit hoofdstuk centraal. In dit hoofdstuk wordt tevens antwoord gegeven op de eerste subprobleemstelling. De eerste subprobleemstelling is: 1 Welke methoden van onderzoek zijn geschikt voor dit onderzoek?

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd: in paragraaf 2.1 wordt de probleemstelling voor dit onderzoek weergegeven. Paragraaf 2.2 gaat in op het verwachte eindproduct. In paragraaf 2.3 worden de gebruikte onderzoeksmethoden beschreven en in paragraaf 2.4 worden vervolgens de gebruikte onderzoeksmethoden beargumenteerd.

2.1 Probleemstelling

Voor het onderzoek is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Hoe kan Stichting Saffier ervoor zorgen, dat in alle huizen van de stichting in het kader van bedrijfsinterne milieuzorg, een uniform afvalbeleid gestalte krijgt, dat geschikt is om milieudoelen te realiseren voor de totale organisatie?

Naar aanleiding van de hierboven geformuleerde probleemstelling zullen per onderzoeksfase subprobleemstellingen geformuleerd worden. De volgende subprobleemstellingen zijn geformuleerd:

- 1 Welke methoden van onderzoek zijn geschikt voor dit onderzoek?
- 2 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Saffier?
- 3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht te verkrijgen op milieu- dan wel afvalbeleid?
- 4 Wat is de huidige situatie op milieugebied?
- 5 Wat is de gewenste situatie op milieugebied?
- 6 Wat is een plausibele constructie voor een milieuzorgsysteem op basis van de onderzoeksresultaten?
- 7 Wat is de aard van de oplossingen?
- 8 Wat zijn de organisatorische, personele en financiële gevolgen?
- 9 Hoe kan er voor draagvlak gezorgd worden binnen Stichting Saffier?
- 10 Hoe kan dit systeem geïmplementeerd worden binnen Stichting Saffier?
- 11 Hoe kan dit systeem gemanaged en gewaarborgd worden binnen Stichting Saffier?

In paragraaf 2.3 zal per onderzoeksfase beschreven worden op welke wijze elke subprobleemstelling beantwoord zal worden.

2.2 Verwacht eindproduct

Het verwachte eindresultaat is een adviesrapport op strategisch/ beleidsmatig niveau met daarin adviezen met betrekking tot de implementatie van een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer binnen Stichting Saffier.

In het onderzoeksplan zal worden aangegeven welke subprobleemstellingen met welke onderzoeksmethode beantwoord worden. Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten worden conclusies getrokken. Aan de hand van de conclusies zullen adviezen worden geformuleerd voor de afdeling Facilitaire Zaken van Stichting Saffier. Tevens zullen deze adviezen verwoord worden in personele, organisatorische en financiële gevolgen.

2.3 Gebruikte onderzoeksmethoden

In iedere fase van het onderzoek worden stappen, procedures en werkwijzen doorlopen. In deze paragraaf zal per fase de gebruikte onderzoeksmethode beschreven worden bij de opgestelde subprobleemstellingen. Het onderzoek bestaat uit drie fasen:

- Oriëntatiefase
- Onderzoeksfase
- Adviesfase

Met het onderzoek wordt getracht antwoorden te wat eventuele knelpunten zijn, wat de huidige situatie is en wat de gewenste situatie is. Aan de hand van het onderzoek zullen conclusies en adviezen worden gegeven op strategisch, tactisch en operationeel niveau. De conclusies en adviezen zullen worden vertaald naar een implementatieplan.

2.3.1 Oriëntatiefase

Tijdens de oriëntatiefase is geprobeerd om een algemeen beeld te krijgen van de organisatie, Stichting Saffier. Met behulp van oriënterende interviews, rondleidingen op elke locatie en het bijwonen van vergaderingen van de hoofden Interne Dienst van Stichting Saffier is een helder beeld verkregen van het facilitaire probleem. Oriënterende interviews zijn afgenomen bij de hoofden Interne Dienst. Tijdens de oriëntatiefase is getracht antwoord te geven op de volgende subprobleemstellingen: 1 Welke methoden van onderzoek zijn geschikt voor dit onderzoek?

2.3.2 Onderzoeks- en adviesfase

Tijdens de oriëntatiefase is een helder beeld te hebben verkregen van Stichting Saffier. In met name de onderzoeksfase is onderzoek gedaan naar het facilitaire probleem binnen Stichting Saffier. Om antwoord te geven op onderstaande subprobleemstellingen is gebruik gemaakt van diepte interviews, een interne vergelijking, observaties en deskresearch. Deskresearch vindt plaats door bestaande documenten, literatuur uit de bibliotheek van de Haagse Hogeschool en internetbronnen te raadplegen.

Diepte interviews zijn afgenomen bij:

- Het hoofd Facilitaire Zaken van Stichting Saffier
- Coördinator Huishoudelijke Dienst
- Hoofden Interne Dienst van de diverse locaties
- Accountmanagers van diverse afvalverwerkingsbedrijven

Observaties worden uitgevoerd op de volgende locaties van Stichting Saffier: Zorgknooppunt Loosduinen, De Lozerhof, Swaenestate en Swaenhove. Op de locatie Preva en Swaenesteyn worden geen observaties uitgevoerd. Met behulp van observaties wordt geprobeerd om de huidige situatie in kaart te brengen. Gelet wordt op gebruikte hulpmiddelen, wijze van scheiding en wijze van ophalen om te bepalen welk systeem het beste past met betrekking tot afvalscheiding op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen.

De interne vergelijking wordt met name uitgevoerd met betrekking tot de kosten die gemaakt worden per locatie voor het laten afvoeren van afval. Met behulp van de afvalkosten wordt een afvalkosten kengetal berekend. Deze wordt bepaald door de totale afvalkosten per locatie te delen door het aantal bewoners per locatie.

Tijdens de onderzoeksfase wordt antwoord gegeven op de volgende subprobleemstellingen:

- 2 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Saffier?
- 3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht in milieubeleid?
- 4 Wat is de huidige situatie op milieugebied en waar wil men naar toe?
- 5 Wat is de gewenste situatie op milieugebied?
- 6 Hoe kan er voor draagvlak gezorgd worden binnen Stichting Saffier?
- 7 Hoe hebben vergelijkbare organisaties de milieuzorg opgezet?

In de adviesfase zullen aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek adviezen worden gedaan aan het facilitair management met betrekking tot de implementatie van een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer binnen Stichting Saffier. De uitkomsten en mogelijke oplossingen zullen, indien gewenst, gepresenteerd worden aan de directeur van het facilitair bedrijf en de hoofden Interne Dienst van Stichting Saffier.

Tijdens de adviesfase zal antwoord gegeven worden op een aantal subprobleemstellingen. Om deze subprobleemstellingen te kunnen beantwoorden is theoretisch en empirisch onderzoek uitgevoerd. Om de subprobleemstellingen te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van het stappenplan optimalisatie afvalbeheer. Het stappenplan optimalisatie afvalbeheer is tijdens het theoretisch onderzoek gevonden. Gedurende de adviesfase worden de volgende subprobleemstellingen beantwoord:

7 Wat is een plausibele constructie voor een milieuzorgsysteem op basis van de onderzoeksresultaten?

8 Hoe kan dit systeem geïmplementeerd worden binnen Stichting Saffier?

9 Hoe kan dit systeem gemanaged en gewaarborgd worden binnen Stichting Saffier?

10 Wat zijn de organisatorische, personele en financiële gevolgen?

2.4 Argumentatie van onderzoeksmethoden

In deze paragraaf zullen de gekozen onderzoeksmethoden beargumenteerd worden. Voor het vergaren van data zijn de volgende onderzoeksmethoden gekozen: oriënterende interviews / gesprekken, diepte interviews, observaties, theoretisch onderzoek en is een interne vergelijking uitgevoerd. De hiervoor genoemde onderzoeksmethoden zullen hieronder worden verklaard.

Diepte-interviews: de diepte-interviews zijn gehouden met alle hoofden Interne Dienst van Stichting Saffier. De diepte interviews zijn gebruikt om de huidige situatie met betrekking tot het huidige gevoerde afvalbeleid in kaart te brengen en om een indruk te krijgen wat de gewenste situatie zou zijn met betrekking tot het voeren van een uniform afvalbeleid voor heel Stichting Saffier. Tevens zijn interviews gehouden met accountmanagers van diverse afvalverwerkingsbedrijven.

Observaties: om de huidige situatie in kaart te brengen met betrekking tot het gevoerde afvalbeleid is niet alleen gekozen voor diepte-interviews, maar hebben tevens observaties plaatsgevonden. Voor observaties is gekozen, omdat observeren uitermate geschikt is om gegevens c.q. informatie over gedrag van de onderzoekseenheden te verkrijgen⁵.

Documentenstudie en deskresearch: documentenstudie en deskresearch zijn gehouden om de huidige situatie en de gewenste situatie in kaart te brengen. Voor het vergaren van data middels deskresearch is gebruik gemaakt van bestaande interne documenten, literatuur uit de bibliotheek van de Haagse Hogeschool en internetbronnen.

Intern vergelijkend onderzoek: om tot de gewenste situatie te komen met betrekking tot het voeren van een uniform afvalbeleid binnen Stichting Saffier is niet gebruik gemaakt van diepte interviews en deskresearch, maar is ook gebruik gemaakt van een intern vergelijkend onderzoek. Er is met name gekeken naar de kosten per locatie per bewoner met betrekking tot het laten verwijderen van het afval.

Analyseren van data:

Naar aanleiding van het onderzoek en de daar uit voortgekomen onderzoeksresultaten zullen deze worden geanalyseerd. Aan de hand van de analyses zullen conclusies en aanbevelingen worden gedaan met betrekking tot de implementatie van een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer.

---

⁵ Syllabi Methode van onderzoek en de markt, C.M. Genet, 2003/ 2004, code 2384

Hoofdstuk 3 Onderzoeksresultaten theoretisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van het theoretisch onderzoek uitgewerkt. Het theoretisch onderzoek bestaat uit deskresearch. Deskresearch is uitgevoerd op:

- Documenten die verkregen zijn vanuit Stichting Saffier zelf
- Literatuur vanuit de bibliotheek van de Haagse Hogeschool met betrekking tot milieu en afvalbeheer
- Scripties over soortgelijke onderwerpen
- Bestuderen van gegevens op internet

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd: in paragraaf 3.1 wordt het begrip bedrijfsafval beschreven. Paragraaf 3.2 gaat in op de verschillende partijen die actief zijn in afvalland. Paragraaf 3.3 behandelt de wet- en regelgeving in het algemeen en specifiek voor woon- en verblijfsgebouwen, terwijl paragraaf 3.4 het stappenplan optimalisatie afvalbeheer beschrijft. In paragraaf 3.5 wordt de relatie tussen een afvalzorgsysteem en milieuzorgsysteem weergegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 3.6 de relatie afval met betrekking tot inkoop beschreven en ten slotte wordt in paragraaf 3.7 de conclusie van hoofdstuk drie getrokken.

Naar aanleiding van de uitgevoerde deskresearch wordt antwoord gegeven op de volgende subprobleemstellingen:

2 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Saffier?

3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht in milieu- dan wel afvalbeleid?

Met behulp van de hiervoor beschreven subprobleemstellingen is getracht in kaart te brengen welk(e) theoretische concept(en) er mogelijk gebruikt kunnen worden voor implementatie van een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer. Tevens is onderzocht welke wet- en regelgevingen daadwerkelijk gelden voor Stichting Saffier.

3.1 Wat is bedrijfsafval?

In deze paragraaf zal het begrip bedrijfsafval behandeld worden. Wat voor de een afval is, is voor de ander grondstof. Wat afval is, hangt af van wat diegene die stoffen in handen heeft hiermee wil doen. Wil diegene het afval kwijt, dan is er sprake van een afvalstof. Voorbeelden zijn groente-, fruit- en tuinafval, lege verpakkingen (bijvoorbeeld glazen potjes en kunststof flessen), bouw- en sloopaafval of autowrakken⁶.

Afhankelijk van de hoeveelheid dienen de verschillende afvalstromen ingezameld te worden. Afvalcomponenten die altijd gescheiden dienen te worden, onafhankelijk van de bedrijfssituatie zijn: gevaarlijk afval, papier en karton, reststoffen, bedrijfsafval en bruin- en witgoed.

3.2 Partijen binnen afvalland

In deze paragraaf worden alle partijen beschreven welke actief zijn in de afvalbranche. De nadruk ligt voornamelijk op partijen die betrokken zijn bij afval vanuit de overheid. Partijen vanuit de overheid die betrokken zijn bij afval, zijn: onder te verdelen op de volgende niveaus:

Europees

De Europese Unie werkt aan een Europese strategie voor het behandelen van afvalstoffen⁷. Wat nu geldt als Nederlands beleid zal in de toekomst Europees beleid worden. Zelfvoorziening op Europees niveau zal dan in de plaats komen van de zelfvoorziening op nationaal niveau. Dit laatste is dan niet meer vanzelfsprekend. De Ladder van Lansink⁸ zal door de EU over worden overgenomen. Het ziet er naar uit dat de EU het 'verbranden met energietierugwinning' gaat zien als een vorm van hergebruik.

Voor meer informatie over De Ladder van Lansink, zie bijlage 4. Voor meer informatie over het Europees afvalbeleid, zie bijlage 5⁹.

⁶ <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=9263#10>

⁷ Syllabi Facilitaire Diensten deel 2, B. Veldstra, 2005 / 2006, code 2379

⁸ Zie bijlage 4, pagina 22 bijlagenboek

⁹ Zie bijlage 5, pagina 23 bijlagenboek

Landelijk

Het Landelijk Afvalbeheersplan (LAP) bevat het beleid voor het afvalbeheer in Nederland. Het LAP 2002-2012 is op 3 maart 2003 in werking getreden. Het plan loopt tot en met 2006 en geeft doorkijk tot het jaar 2012. Het LAP bestaat uit drie delen, namelijk een beleidskader, sectorplannen en capaciteitsplannen.

Het LAP heeft als gevolg voor Stichting Saffier, dat Stichting Saffier verplicht is om het bedrijfsafval te scheiden, gescheiden af te geven, mits door de afvalscheiding geen onevenredige belasting voor de bedrijfsvoering van Stichting Saffier ontstaat¹⁰. In het overzicht hieronder zijn richtlijnen aangegeven voor wanneer scheiding verlangd kan en zal worden.

Tabel 1 Verplichtingen en richtlijnen afvalscheiding¹¹

Afvalcomponenten die altijd gescheiden dienen te worden, onafhankelijk van de bedrijfssituatie	
Gevaarlijk afval	
Papier en karton	
Wit- en bruingoed	

Afvalcomponenten met richtlijn voor afvalscheiding	
Afvalcomponent	Richtlijn afvalscheiding (maximale herbruikbare hoeveelheden per week in het restafval)
GFT/ Swill	200 kg
Groenafval	200 kg
Overig houtvallen	40 kg
Metalen	40 kg
Steenachtig materiaal/ puin	0 kg
Textiel	40 kg
Overige afval: processpecifiek afval	0 kg (specifiek bedrijfsafval bv injectienaalden)
Incontinentiemateriaal	Stichting Saffier is verplicht incontinentiemateriaal te scheiden, ongeacht de hoeveelheid met uitzondering wanneer de meerkosten per kilo hoger dan € 0.0045 zijn
Klein chemisch afval (KCA)	Bijvoorbeeld asbest, TI-buizen, spaarlampen, batterijen, verf, oplosmiddelen, bestrijdingsmiddelen, papier & karton, wit- en bruingoed en frituurvet moeten altijd gescheiden worden ongeacht de hoeveelheid.
Extra toelichting op "verplicht": Stichting Saffier is verplicht, om zich aan bovenstaande LAP richtlijnen te houden. De overheid legt echter geen sancties of boetes op wanneer de afvalstromen, waarop "scheidingsplicht" berust toch tussen het restafval komen. Voor Stichting Saffier is het echter wel voordelig om zich aan bovenstaande normen te houden, want wanneer bijvoorbeeld tussen het restafval KCA wordt aangetroffen berekent een inzamelaar het hoogste afvoertarief, want KCA is de duurste afvalstroom.	

Voor meer informatie met betrekking tot het LAP, zie bijlage 6 Landelijk Afvalbeheersplan¹².

Provinciaal

De rol van de provincie op gebied van afval zal in de komende jaren afnemen. Door opengestelde provinciegrenzen, de introductie van het LAP en het grotendeels op landelijk niveau brengen van de bevoegdheid tot het stellen van regels (wijziging Wet Milieubeheer in 2002) zal de sturing van de afvalverwijdering op landelijk niveau gebracht worden.

Gemeentelijk

De taken van de gemeente (en provincie) hebben vooral betrekking op preventie, afvalscheiding, vergunningverlening en handhaving. Grote gemeenten beschikken over een eigen milieudienst, kleinere gemeenten werken op dit gebied meestal samen.

¹⁰ www.vrom.nl

¹¹ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil in opdracht van het Ministerie van VROM, 2001

¹² Zie bijlage 6, pagina 25 bijlagenboek

Gemeenten voeren het nationale afvalbeleid uit. Een van de taken die zij hebben is de zorgplicht voor het inzamelen en verwijderen van het afval dat burgers produceren.

Overige partijen

Naast de hiervoor genoemde (overheids)partijen zijn nog een groot aantal andere partijen actief binnen afvalland, zoals:

- Afvalmakelaars
- Afvalverwerkingsbedrijven
- Leveranciers van containers en hulpmiddelen

Afvalmakelaars zijn accountmanagers van afvalverwerkingsbedrijven, die contracten afsluiten met bedrijven die hun bedrijfsafval verwijderd willen hebben. Dit verloopt over het algemeen via de afdeling Inkoop van een organisatie die een P.V.E. opstelt. Hier kunnen afvalverwerkingsbedrijven op reageren door een offerte te versturen en te onderhandelen. Dit gebeurt door de accountmanagers dan wel afvalmakelaars.

Voordat het bedrijfsafval afgevoerd kan worden door de afvalverwerkingsbedrijven, dient het bedrijfsafval tijdelijk opgeslagen te worden in containers. Tevens dient het afval getransporteerd te worden naar een opslagplaats van het afval binnen de organisatie die het bedrijfsafval produceert. Dit gebeurt met behulp van hulpmiddelen. Containers en hulpmiddelen kunnen worden aangeboden door de afvalverwerkingsbedrijven, bedrijven kunnen deze huren, of organisaties en instellingen kunnen er voor kiezen om containers en hulpmiddelen zelf aan te schaffen.

3.3 Wet- en regelgeving

In deze paragraaf zal aandacht worden besteed aan de juridische eisen met betrekking tot afvalscheiding. De wet- en regelgeving op verschillende gebieden van afvalscheiding en afvalverwerking komen aan de orde. Hiermee zal antwoord worden gegeven op de subprobleemstelling: 3 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Stichting Saffier?

3.3.1 Wet milieubeheer

In Nederland is sprake van integraal milieubeheer: dat houdt in dat bij de aanpak van grote milieuproblemen de diverse aspecten (bodem, water, lucht, afval etc.) in hun onderlinge samenhang bekeken worden. Het juridisch kader dat deze integrale aanpak voorschrijft, is de Wet Milieubeheer, per 1 maart 1993 is de Wet Milieubeheer (WM) ingegaan. Deze wet vervangt een aantal voorgaande wetten die betrekking hadden op het milieu, zoals de Hinderwet, de Wet geluidshinder en de Afvalstoffenwet. Specifieke aspecten van afvalverwijdering zijn opgenomen in het hoofdstuk Afvalstoffen van deze wet. Naast de Wet Milieubeheer gelden op dit terrein ook nog de Wet verontreiniging oppervlaktewater en de Wet bodembescherming.

Paragraaf 1.3 Milieuwet afvalstoffen

1.3.1 Het ontstaan van afvalstoffen wordt zoveel mogelijk voorkomen of beperkt. Degene die de inrichting drijft:

- a. treft maatregelen of voorzieningen die ertoe bijdragen dat binnen de inrichting het ontstaan van afvalstoffen wordt voorkomen of beperkt en
- b. geeft op verzoek van het bevoegd gezag aan welke maatregelen of voorzieningen hij heeft getroffen of zal treffen.

1.3.2. Afvalstoffen worden van elkaar gescheiden, gescheiden gehouden en gescheiden afgegeven, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd. Dat geldt in ieder geval voor:

- a. papier- en kartonafval;
- b. kunststofafval;
- c. elektrische en elektronische apparatuur;
- d. glasafval;
- e. groente-, fruit- en tuinafval;
- f. groenafval en
- g. metaalafval

1.3.3. Gevaarlijke afvalstoffen die behoren tot verschillende categorieën van gevaarlijke afvalstoffen, worden van elkaar en van andere afvalstoffen gescheiden, gescheiden gehouden en gescheiden afgegeven.

1.3.4. De binnen de inrichting aanwezige afvalstoffen worden zodanig opgeslagen dat nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen. Voorzover voorkomen niet mogelijk is, worden zij zodanig opgeslagen dat nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk worden beperkt en gescheiden afgifte mogelijk blijft.

In subparagraaf 1.3.2 van de Wet Milieubeheer staan een aantal afvalstoffen opgesomd welke volgens de Wet Milieubeheer gescheiden dienen te worden van het bedrijfsafval. Tevens dient Stichting Saffier volgens de Wet Milieubeheer maatregelen en voorzieningen te treffen om afval te voorkomen dan wel te beperken. Hierbij kan gedacht worden aan de afdeling Inkoop die bijvoorbeeld in een P.V.E. kan opstellen dat goederen niet in een kartonnen doos worden aangeleverd, maar in een plastic verpakking.

In bijlage 3¹³ treft u de gehele Wet Milieubeheer aan met betrekking tot woon- en verblijfsgebouwen. vergunningverlening op grond van de Wet Milieubeheer staat het belang van de bescherming van het milieu voorop. In een vergunning worden voorschriften opgenomen om nadelige gevolgen van het in werking hebben van het bedrijf voor het milieu te beperken. Een vergunning kan in het belang van het milieu worden geweigerd. Indien het bedrijf beschikt over een Hinderwetvergunning dan is door het inwerkingtreden van de Wet milieubeheer deze vergunning niet komen te vervallen. Een verleende Hinderwetvergunning blijft van kracht en is gelijk gesteld aan een Wet Milieubeheervergunning.

Welke bedrijven vallen onder de Wet Milieubeheer

Vrijwel alle bedrijven en industrieën, alsmede vele instellingen en activiteiten vallen onder de Wet milieubeheer.

Vergunningsverplicht of meldingsplicht

Op grond van de Wet Milieubeheer zijn bepaalde bedrijven vergunningplichtige, andere bedrijven zijn meldingsplichtig. Vergunningplichtige bedrijven moeten een vergunning hebben. Meldingsplichtige bedrijven hoeven geen vergunning te hebben, maar moeten met een speciaal meldingsformulier bij de gemeente zijn gemeld.

Het verschil tussen vergunningsplichtig zijn of meldingsplichtig zijn, is afhankelijk van de activiteiten die plaatsvinden binnen een bedrijf. Met betrekking tot afvalbeheer heeft de wet- en regelgeving geen dwingend karakter, omdat volgens de wet Stichting Saffier meldingsplichtig is. De overheid geeft Stichting Saffier zelf de mogelijkheid om preventief met afvalscheiding om te gaan. De overheid legt Stichting Saffier geen boetes op wanneer afvalstromen niet gescheiden worden afgevoerd. terwijl dit met de vrijgekomen hoeveelheden wel vereist kan worden volgens het LAP.

---

¹³ Zie bijlage 3, pagina 5 bijlagenboek

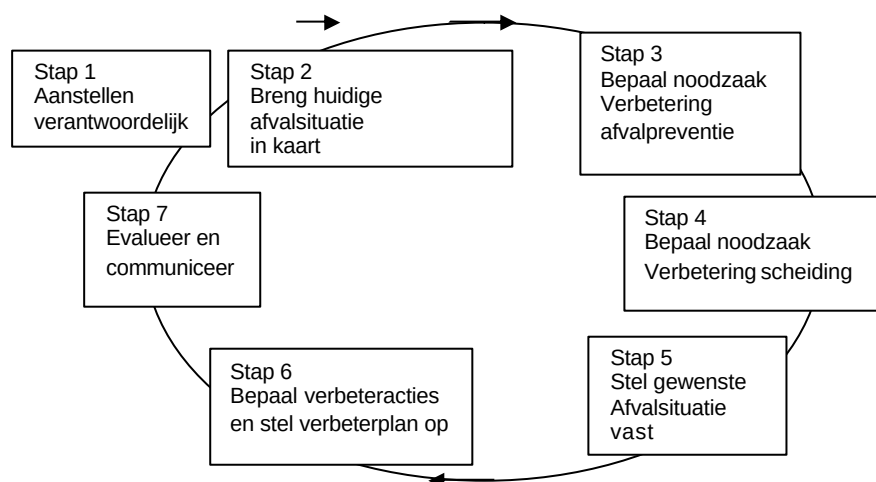
3.4 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer¹⁴

In deze paragraaf wordt het theoretisch model optimalisatie afvalbeheer toegelicht. Hierdoor wordt antwoord gegeven op de subprobleemstelling 3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht op milieubeleid?

Afvalscheiding dient een belangrijk onderdeel uit te maken van het totale afvalbeheer binnen Stichting Saffier. Een optimaal bedrijfsafvalbeheer houdt in een situatie waarbij afval zoveel mogelijk wordt voorkomen (preventie) en vervolgens zoveel mogelijk gescheiden wordt aangeboden en afgevoerd. Het in deze paragraaf weergegeven stappenplan is een hulpmiddel bij het optimaliseren van het afvalbeheer. Naast het model optimalisatie afvalbeheer verwijs ik u naar bijlage 4¹⁵ waar u de Ladder van Lansink aantreft. De Ladder van Lansink is een voorkeursvolgorde voor de behandeling van rest- en afvalstoffen.

Voor het stappenplan optimalisatie afvalbeheer is gekozen, omdat duidelijk wordt aangegeven welke stappen moeten worden doorlopen om het afvalbeheer te kunnen optimaliseren, dan wel te verbeteren. Door het belopen van een zevental stappen zullen verbeteracties (adviezen) weergegeven worden en zal een actieplan (implementatieplan) worden gemaakt. Met behulp van dit implementatieplan zullen verbeteringen getracht te worden behaald met betrekking tot afvalscheiding. Andere veelvoorkomende theoretische concepten zijn een milieuzorgsysteem en de Ladder van Lansink.

Figuur 1 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer¹⁶

Stap 1: stel iemand verantwoordelijk voor het afvalbeheer

Een goed afvalbeheer is onmogelijk als niemand binnen het bedrijf hiervoor verantwoordelijk is gesteld. Het is daarom zaak om medewerkers aan te wijzen die tot taak hebben de bedrijfsafvalstromen in goede banen te leiden. Men dient er voor te zorgen dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: tijd, kennis en beslissingsbevoegdheid die nodig zijn voor de uitoefening van deze taak. De afvalbeheerstaken kunnen als volgt worden samengevat:

- Zorgdragen voor het zoveel mogelijk voorkomen van afvalstromen binnen het bedrijf; hieronder vallen zowel het in beeld brengen als het laten uitvoeren van preventiemaatregelen.
- Zorgdragen voor het optimaal scheiden en gescheiden houden van afvalstromen binnen het bedrijf; hieronder vallen zowel het in beeld brengen en het laten uitvoeren van scheidingsmaatregelen als het zorgdragen voor een optimale inzamelstructuur.
- Zorgdragen voor het afsluiten van contracten met inzamelaars die voldoen aan de door het bedrijf gewenste prijs / kwaliteit verhouding.

¹⁴ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

¹⁵ Zie bijlage 4, pagina 22 bijlagenboek

¹⁶ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

Stap 2: Breng de huidige afvalsituatie in kaart

Om te komen tot een goed bedrijfsafvalbeheer dient eerst de huidige afvalsituatie in beeld gebracht te worden. Voor afvalscheiding is met name de samenstelling van het bedrijfsafval van belang. Op basis van hetgeen nog aan nuttig toe te passen afvalstoffen in het restafval aanwezig is, kan de noodzaak tot een verbetering van de afvalscheiding binnen het bedrijf worden vastgesteld.

Stap 3: Bepaal noodzaak verbetering preventie

Voordat men verder gaat met afvalscheiding, is het van belang om eerst aandacht te besteden aan afvalpreventie. De externe-, maar ook de interne kosten, van afvalstromen kunnen aanleiding geven tot een verbeterde aandacht voor de mogelijkheden om bepaalde afvalstromen terug te dringen. Dit kan door het aanpassen van processen en werkwijzen, good housekeeping etc.

Stap 4: Bepaal noodzaak verbetering scheiding

De scheiding van bepaalde afvalstromen is verplicht. De scheiding van gevaarlijk afval, papier & karton en wit- en bruingoed is verplicht onafhankelijk van de specifieke bedrijfsomstandigheden.

Stap 5: Stel de gewenste afvalsituatie vast

Op basis van de voorgaande stappen dient de gewenste afvalsituatie voor Stichting Saffier vastgesteld te worden. Hierbij kan gedacht worden aan het vaststellen van doelstellingen op het gebied van afvalpreventie, afvalscheiding en afvalkosten, maar ook aan het vastleggen van de meest ideale inzamelstructuur. Dit kan door het opstellen van een programma van eisen dat kan worden gebruikt bij de uitbesteding van de afvalinzameling aan diverse inzamelaars. Tevens kan gedacht worden aan de keuzes van de containers voor de inzameling van de afvalstromen.

Stap 6: Bepaal verbeteracties en stel actieplan op

Verbeteracties kunnen zijn het opvragen en beoordelen van offertes, de aanschaf van extra tussentijdse inzamelmiddelen, het plaatsen van instructieborden, de communicatie richting medewerkers over ingevoerde verbetermaatregelen.

Stap 7: Evalueer en communiceer

De optimalisatie van het afvalbeheer is een continu proces. Het is daarom van groot belang regelmatig de uitvoering van voorgenomen acties te evalueren en de reeds bereikte resultaten helder in beeld te brengen. Men dient te zorgen voor relevante afvalgegevens binnen de organisatie. Aan de hand van afvalgegevens dienen eventuele vervolgacties te worden bepaald. Om betrokkenheid bij het onderwerp te blijven houden dienen regelmatig de resultaten van de afvalscheiding regelmatig gecommuniceerd te worden richting de betrokken medewerkers en andere relevante partijen.

3.5 Afvalzorgsysteem en milieuzorgsysteem¹⁷

In de Wet Milieubeheer worden wettelijke verplichtingen vastgelegd. Het invoeren van een milieuzorgsysteem is een mogelijke toekomstige stap binnen Stichting Saffier. Het voeren van een milieuzorgsysteem wordt niet wettelijk verplicht door de overheid. Bedrijven zijn hier zelf verantwoordelijk voor. Een milieuzorgsysteem is een onderdeel van het normale managementsysteem en richt zich op het verbeteren van prestaties op milieugebied. De ISO 14001 is een norm die internationaal geaccepteerd is, die aangeeft waaraan een milieuzorgsysteem moet voldoen. Met een gecertificeerd milieuzorgsysteem kan Stichting Saffier zich onderscheiden van andere zorginstellingen en een "groen imago" uitstralen naar de buitenwereld toe.

Een milieuzorgsysteem heeft betrekking op de volgende gebieden¹⁸:

- Afvalstoffenbeheer (vaste afvalstoffen, vloeibare afvalstoffen en emissies)
- Energiebeheer (terugdringen van CO₂-emissie in de atmosfeer)
- Waterbeheer (tapwater en oppervlaktewater)
- Grondstoffen en productgebruik
- Geluid en straling
- Ruimtegebruik en natuurgebruik
- Transport en mobiliteit (goederentransport en personenvervoer)
- Relatiebeheer (leveranciers, afnemers / klanten, omwonende)

¹⁷ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

¹⁸ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

Daarnaast heeft een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer, zoals de Nederlandse overheid het omschrijft bestaat uit acht elementen¹⁹:

- 1 De milieubeleidsverklaring; het ondertekenen van een milieubeleidsverklaring
- 2 Het milieuprogramma; het formuleren van milieudoelstellingen, zoals bijvoorbeeld de afvalkosten in 2008 met 8% verminderen ten opzichte van 2006
- 3 Integratie van milieuzorg in de bedrijfsvoering; opstellen van protocollen voor de afvalstromen
- 4 Metingen en registratie; het archiveren van afvalkosten, zodat gegevens bekend worden in de organisatie
- 5 Interne controle; het verantwoordelijk stellen van een milieucoördinator, zodat een centraal aanspreekpunt ontstaat binnen Stichting Saffier
- 6 Interne voorlichting en opleiding; de uitgewerkte protocollen met betrekking tot afval aan de medewerkers uitleggen, zodat deze voor de medewerkers duidelijk zijn
- 7 Interne en externe milieurapportages; het doorlichten van het totale milieuzorgsysteem en de uitkomsten van metingen, registraties, audits en de evaluatie van de taak- en doelstellingen.
- 8 Doorlichting van het totale milieuzorgsysteem (borging) (zie punt 7)

Op moment van schrijven is de term afvalzorgsysteem tijdens de deskresearch nog niet voorgekomen. Hierdoor is het hieronder beschreven afvalzorgsysteem deels afgeleid van het bestaande milieuzorgsysteem. Het milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer kan prima functioneren als voorbeeld voor een afvalzorgsysteem. Een milieuzorgsysteem bestaat uit de volgende elementen²⁰:

- Milieubeleidsverklaring
- Afvalprogramma
- Integratie van afval- en milieuzorg in de bedrijfsvoering
- Interne controles
- Interne voorlichting en opleiding
- Rapportages
- Milieu-audits

Momenteel zal het milieuzorgsysteem zich beperken tot de volgende aspecten: afval, energie en inkoop. In deze scriptie zullen de volgende aspecten behandeld worden: afval en inkoop. Het aspect energie wordt behandeld in de scriptie van Patrick Klein Velderman, studentnummer 20031928.

Milieubeleidsverklaring

Wil binnen Stichting Saffier een milieuzorgsysteem, met name gericht op afvalbeheer, van de grond komen, dan zal zorg voor het milieu tot de bedrijfsdoelstellingen moeten horen. De directie maakt deze strategische keuze. Net als de andere hoofddoelstellingen van het bedrijf zal ook de milieudoelstelling aan iedereen binnen de organisatie duidelijk moeten zijn. Met behulp van een milieubeleidsverklaring verklaart het management dat het aspect milieu aan de bedrijfsdoelstellingen is toegevoegd en geeft zij aan wat zij op termijn op dit gebied wil bereiken.

Een milieubeleidsverklaring wordt gezien als een noodzakelijke voorwaarde voor het opstarten van een milieuzorgsysteem. Deze verklaring op schrift geeft aan wat de leiding van de organisatie van plan is te gaan doen, zij het nog in abstracte termen. Men geeft hiermee aan dat het aspect milieu tot de doelen van de organisatie is gaan horen en dat men binnen redelijke tijd termijn daar inzicht in zal geven.

Min of meer dient gelijktijdig wordt een projectteam geformeerd te worden die de hoofdlijnen gaat uitzetten voor de verdere invulling van het milieubeleid. Het gaat hierbij om de lange termijnplanning van de organisatie die richting geeft aan de ontwikkelingen van de organisatie en afvalproblematiek in relatie met de marktontwikkelingen. Op een meer korte termijn wordt de afvalproblematiek afgewogen in samenhang met bedrijfsresultaat en de continuïteit van het bedrijf. Gezien het abstractieniveau en de reikwijdte bestaat dit team uit kaderfunctionarissen en afdelingshoofden.

¹⁹ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

²⁰ Milieuzorg in bedrijf, van Calveen en van Dijk, ISBN 90-207-2283-2

Afvalprogramma

Op het hoogste abstractieniveau is door de directie aangegeven dat een milieuzorgsysteem onderdeel van de bedrijfsvoering zal worden en in stand zal moeten blijven. Een milieubeleidsverklaring is nog niet werkbaar en dient daarom vertaald te worden naar concrete aandachtsgebieden of activiteiten op afvalgebied. Deze worden in een plan vervat waarbij alle activiteiten die nodig zijn om tot een zorgsysteem te komen, worden opgesomd en waarbij de prioriteiten worden aangegeven. Op deze manier ontstaat een planning, zij het zonder tijdschaal.

Aan het afvalprogramma ligt een milieuanalyse ten grondslag. Het betreft een inventariserend onderzoek naar de milieusituatie van het bedrijf en geeft inzicht in de organisatie aanwezige probleempunten.

Door het afvalprogramma op te nemen in het ondernemingsplan vindt vanzelf een afweging plaats van het aspect milieu ten opzichte van de overige ondernemingsaspecten. De integratie van het afvalaspect en het onderwerp milieu binnen de bedrijfsvoering van de onderneming verloopt dan beter.

Integratie afvalzorg in de bedrijfsvoering

Het invoeren van het afvalzorgsysteem is een ingrijpende en moeilijke fase. Op dit moment moet de bedrijfsinterne milieuzorg gestalte gaan krijgen in de zin van ontwerpen, invoeren, beheren en ten slotte onderhouden. De verinnerlijking van de milieu- of afvaldoelstellingen moet gestalte gaan krijgen in een attitudeverandering en daarmee gedragsverandering op alle niveaus.

De organisatorische, personele en administratieve voorzieningen vormen een wezenlijk onderdeel van het milieuzorgsysteem. Aandachtspunten zijn:

- De organisatiestructuur, inhoud van functies, personele invulling en overleg het opstellen van procedures, instructies en voorschriften voor:
- Onderhoud, reiniging, afvalverwijdering en opslag
- Bediening van machines en apparatuur
- Het werken met gevaarlijke stoffen
- Product- en productie-innovatie

Samenvattend zullen alle processen, zowel primair als ondersteunend, beschreven zijn en zijn voorzien van procedures, instructies en voorschriften voor zover dat nodig is vanuit milieuoogpunt. Kennisoverdracht door middel van opleidingen, trainingen en gerichte voorlichting vormt daarom een wezenlijk onderdeel van de implementatie van het milieuzorgsysteem.

Metingen en registraties

Om te kunnen weten of Stichting Saffier zijn doelstellingen met betrekking tot afval haalt, of zal kunnen bereiken, zijn gegevens nodig. Gedacht zou kunnen worden aan het meten en registreren van hoeveelheden afval van elke locatie die worden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Deze gegevens zijn te achterhalen via onder andere de facturen die het afvalverwerkingsbedrijf stuurt naar de afdeling inkoop. De prijzen zijn namelijk gebaseerd op de hoeveelheden afgevoerde kilo's dan wel liters afval.

Interne controles

Met de interne controle gaat men op de eerste plaats na of men volgens de opgestelde programma's werkt. Het programma bestaat uit: meten registreren, toetsen aan de norm en ingrijpen bij afwijking. Deze controle is het meest essentiële onderdeel van het afvalzorgsysteem. Ten tweede heeft het een evaluerend karakter. Belangrijke punten zijn: wordt er voldoende en op de juiste plaatsen gemeten?, worden de meetgegevens op zodanige wijze bewerkt en verwerkt dat de verschillende functionarissen over effectieve gegevens kunnen beschikken?

Interne voorlichting en opleiding

Bij het opstarten van het afvalzorgsysteem is het noodzakelijk alle medewerkers bewust te maken van de volgende punten: Inzicht geven in ecologische kringlopen en ecologische systemen, kennis aanleren van stoffen en processen en de gevaren hierbij voor zowel de mens als milieu, good housekeeping, bewust en inzichtelijk maken van potentiële milieubelastende handelingen, training van verbeterde handelingsprocedures, kennis en vaardigheden bijbrengen over meetmethoden, meetinstrumenten en verslaglegging

Bij het opstarten van een milieuzorgsysteem is het belangrijk om alle medewerkers hiervan op de hoogte te stellen. Hierdoor weet iedereen wat van hem of haar verlangd wordt. De eerste voorlichting kan zowel mondeling als schriftelijk gebeuren. Op het moment dat met het afvalzorgsysteem gewerkt gaat worden is een mondelinge instructie, zoals een powerpointpresentatie, motiverender dan een schriftelijke toelichting.

Naast voorlichting is het zeker voor een tal medewerkers gewenst gedegen kennis te bezitten van de afvalstoffen waarmee zij werken. Voor alle nieuwe en tijdelijke collega's die binnen de organisatie komen zal een introductievoorlichting nodig zijn. Het voordeel hiervan is dat zij ook op de hoogte zijn van de milieudoelstellingen van de organisatie en met de consequenties voor het dagelijks handelen.

Als voorlichtingsmiddel kan gebruik gemaakt worden van: video, periodieke nieuwsbrief of bedrijfsblad, prikborden of regelmatige bijeenkomsten.

Rapporteren

Rapportages kunnen zowel intern als extern geschieden. Interne rapportages hebben vooral een terugkoppelende functie en gaan in op zaken als:

Meetresultaten, en dan vooral die resultaten die afwijken van de gestelde normen
Problemen, voorvallen en ongelukken, zoals onbedoelde emissies
Evaluatie van de functionering van het afvalzorgsysteem

Externe rapportages geven de buitenwacht een beeld over hoe het bedrijf met het milieu omgaat. Afhankelijk van de belanghebbende groep kan het externe rapport ingaan op:

- Meetgegevens en samengestelde gegevens
- Afvalprogramma en de realisatie hiervan
- Functioneren van het afvalzorgsysteem
- Behandeling van klachten
- Uitgevoerde activiteiten naar aanleiding van incidenten
- Hoeveelheden afval en de verwerking hiervan

Milieu-audits

De milieu-audit heeft sterke verwantschap met een kwaliteitsaudit. Dit komt, omdat het afvalzorgsysteem als het kwaliteitszorgsysteem beide managementsystemen zijn. Een aantal bedrijven heeft daarom het afvalzorgsysteem gecombineerd met een arbozorgsysteem en arbeidsomstandigheden.

3.6 Relatie inkoop met betrekking tot afval

De Inkoop van producten en goederen gebeurt via de afdeling Inkoop welke is ondergebracht op het Centraal Bureau van Stichting Saffier. Aan het hoofd van de afdeling Inkoop staat de heer Holweg. Sinds de fusie van de zes verzorgings- en verpleeghuizen heeft de afdeling Inkoop het aantal leveranciers van goederen en diensten weten terug te brengen van ruim 1400 leveranciers naar 300. Men wil het aantal leveranciers nog verder terugbrengen, echter men zit op het moment vast aan langdurig lopende contracten.

Voor het afvoeren en laten verwerken van bedrijfsafval maakt Stichting Saffier op moment gebruik van diverse afvalverwerkingsbedrijven te weten:

Omega, van Gansewinkel, de firma Wildenberg (afvoer van papier en karton), de gemeente Den Haag en de Kringloop winkel.

Met de afvalverwerkingsbedrijven Omega, van Gansewinkel en Wildenberg lopen op het moment contracten. De afdeling inkoop van Stichting Saffier kan deze lopende contracten opzeggen, echter dit dient drie maanden voor het einde van dit jaar te zijn gebeurd.

De relatie inkoop met betrekking tot afval gaat echter verder dan alleen het sluiten van contracten met afvalverwerkingsbedrijven. De afdeling Inkoop kan tijdens het opstellen van een P.V.E. voor producten en diensten rekening houden met het beperken van afvalstromen door producten en diensten in te kopen die voorzien zijn van het ECO-Keurmerk of door uitsluitend contracten af te sluiten met milieugecertificeerde leveranciers (ISO 14001).

Op de afdeling inkoop van Stichting Saffier wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de verpakkingswijze en het verpakkingsmateriaal. Hierdoor wordt getracht zo min mogelijk afval over te houden. Voorbeeld hiervan is het aangeleverd krijgen van goederen verpakt in pakken in plaats van in een omdoos met twee pakken. Tevens is bij Stichting Saffier de projectinrichter altijd verplicht om het verpakkingsmateriaal mee retour te nemen, zodat Stichting Saffier niet met dit afval blijft zitten. Tevens wordt bij aanbestedingen door de afdeling inkoop altijd gevraagd om een milieuplan van de organisatie waarmee onderhandeld wordt en vraagt men of de organisatie milieubewust werkt.

Andere invloeden die de afdeling inkoop heeft op het ontstaan van afvalstoffen is het gebruik van artikelen te optimaliseren. Dit kan onder andere door het beperken van het assortiment en van de in omloop zijnde hoeveelheid, door het inkopen van artikelen die gemaakt zijn van minder milieubelastende materialen die bijvoorbeeld navulbaar zijn.

3.7 Conclusie

Naar aanleiding van het deskresearch is getracht antwoord te geven op de volgende subprobleemstellingen:

2 Welke wet- en regelgeving is toepasbaar op de huizen van Saffier?

3 Welke theoretische concepten zijn bruikbaar voor inzicht in milieubeleid?

Als theoretisch concept met betrekking tot het opzetten van een afvalbeheersplan voor Stichting Saffier is gekozen voor het Stappenplan optimalisatie afvalbeheer. Door het belopen van een zevental stappen zullen verbeteracties (adviezen) weergegeven worden en zal een actieplan (implementatieplan) worden gemaakt. Met behulp van dit implementatieplan zullen verbeteringen getracht te worden gehaald met betrekking tot afvalscheiding. Andere veelvoorkomende theoretische concepten zijn een milieuzorgsysteem en de Ladder van Lansink.

De wet- en regelgeving kan worden verdeeld in de Wet Milieubeheer en het Landelijk Afvalbeheersplan (LAP). De Wet Milieubeheer geeft daadwerkelijk wetten en regels aan, terwijl het LAP zich meer op richtlijnen richt. Echter de wet- en regelgeving dwingt Stichting Saffier niet tot scheiden van afval, omdat volgens de wet Stichting Saffier meldingsplichtig is. De overheid zal Stichting Saffier geen sancties opleggen wanneer afval niet gescheiden wordt afgevoerd.

Tevens blijkt diepte interviews dat er gebruik wordt gemaakt van twee afvalverwerkingsbedrijven, namelijk de firma Van Gansewinkel en de firma Omega.

Met betrekking tot inkoop kan men door goed te onderhandelen een mogelijk voordeel behalen door een contract te sluiten met een nieuw afvalverwerkingsbedrijf. Uit gesprekken met accountmanagers van diverse afvalverwerkingsbedrijven, blijkt onder andere door de gunstige ligging van de huizen van Stichting Saffier, dat het afval dat wordt geproduceerd door Stichting Saffier als één geheel kan worden gezien door de afvalverwerkingsbedrijven.

Hoofdstuk 4 Huidige situatie Stichting Saffier

In dit hoofdstuk wordt per locatie van Stichting Saffier de huidige situatie beschreven met betrekking tot afval- en milieubeheer en wordt antwoord gegeven op de subprobleemstelling:

4 Wat is de huidige situatie op milieugebied?

A Welke afvalstromen zijn per locatie te onderscheiden?

B Wat zijn de huidige kosten ten aanzien van afvalbeheer?

C Wat zijn de huidige contractuele afspraken omtrent afvalbeheer?

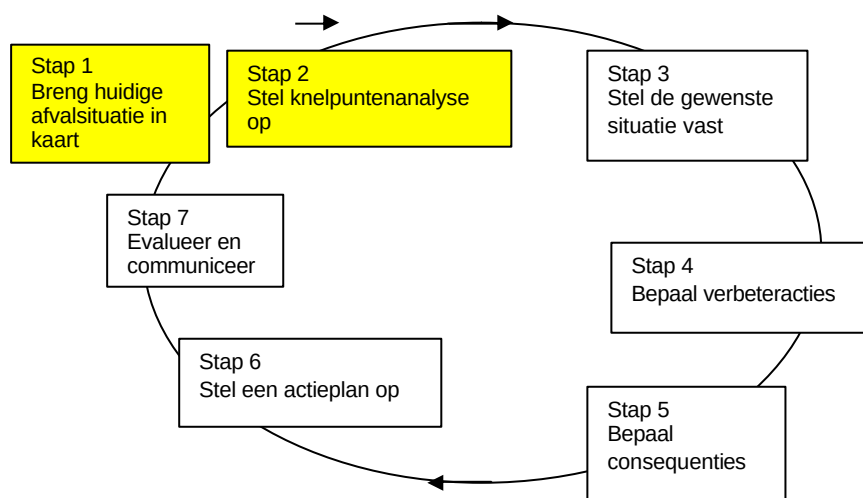
D welke huidige knelpunten zijn te constateren met betrekking tot afval- en milieubeheer?

De huidige situatie van Stichting Saffier met betrekking tot afval- en milieubeheer is in kaart gebracht met behulp van een nulmeting. Op deze wijze kan de startpositie van de diverse locaties bepaald worden. Met behulp van interviews, observaties en het bestuderen van gegevens met betrekking tot afval is inzicht verkregen in de diverse afvalstromen per locatie.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd: in paragraaf 4.1 komt de bedrijfsafvalscan naar voren. Paragraaf 4.2 gaat in op de huidige afvalgegevens per locatie van Stichting Saffier en paragraaf 4.3 geeft de huidige kosten weer met betrekking tot afval. In paragraaf 4.4 wordt een knelpuntenanalyse uitgevoerd op zowel technisch als organisatorisch vlak. Tenslotte wordt in paragraaf 4.5 een conclusie weergegeven van hoofdstuk vier.

Niet worden alleen de hierboven genoemde subprobleemstellingen beantwoord in dit hoofdstuk, maar wordt tevens antwoord gegeven op de eerste twee stappen uit het stappenplan optimalisatie afvalbeheer.

Figuur 2 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 1 Breng huidige afvalsituatie in kaart en stap 2 Stel knelpuntenanalyse op)²¹

4.1 Bedrijfsafvalscan

In deze paragraaf worden de volgende aspecten beschreven: milieuverklaring, de afvalstromen, verzamelplaatsen, de verantwoordelijken op zowel operationeel als tactisch / strategisch niveau, de relatie tussen inkoop en afvalbeheer en afvalkosten.

Milieuverklaring

Op geen enkele locatie van Stichting Saffier is een actueel afval- of milieubeleid aanwezig. Op de locaties Swaenesteyn en Swaenestate is wel een milieubeleidsplan aanwezig dat dateert uit

²¹ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

november 2004. Daarnaast is in februari 2006 een energieprestatiescan uitgevoerd door Eneco op de volgende locaties: De Lozerhof, Preva, Swaenesteyn en Zorgknooppunt Loosduinen.

Uit het deelbeleidsplan Facilitaire Zaken uit november 2003 komt het volgende naar voren²²: "Op alle locaties wordt gesproken over de aanpak van milieuactiviteiten, echter geen van de locaties hanteert dezelfde uitgangspunten". Men wil de stortingskosten verlagen door een optimale scheiding van afvalstromen. Echter anno 2006 hanteren de diverse locaties van Stichting Saffier nog steeds niet dezelfde uitgangspunten op milieugebied.

Afvalstromen:

Uit observaties en diepte interviews is gebleken dat de volgende afvalstromen op vrijwel elke locatie van Stichting Saffier te onderscheiden zijn:

Restafval, glas, papier en karton, incontinentiemateriaal, grofvuil, ziekenhuisafval, chemisch afval, g.f.t., wit en bruingoed en oud ijzer. Niet alle afvalstromen worden op elke locatie gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt het afval niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf, terwijl de locaties De Lozerhof, Swaenhove, Swaenesteyn, Swaenestate en De Preva wel aan afvalscheiding doen. Om tot een uniform afvalbeleid te komen, dient op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen het afval gescheiden aangeboden te worden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Voor de overige locaties kan in vervolgonderzoeken onderzocht worden of scheiding in maximale vorm te realiseren valt.

Indien de hoeveelheid van de afvalstroom groter is dan in de LAP richtlijnen staat, dienen deze afvalstromen separaat afgevoerd te worden, mits door de afvalscheiding geen onevenredige belasting voor de bedrijfsvoering van Stichting Saffier ontstaat.

Verzamelaatsen

Op iedere locatie bevinden zich in het pand verzamelaatsen voor het afval. De grootte van een zorglocatie, bepaald het aantal interne verzamelaatsen van het afval. Op bijna elke zorgafdeling is een verzamelaats aanwezig. Op de locaties met een keuken is ook een verzamelaats aanwezig. Op de verzamelaats staan de diverse afvalbakken opgesteld. Afvalbakken die men aantreft zijn: glasbakken, papierbakken, bakken voor bedrijfsafval en afvalbakken voor incontinentiemateriaal. De afvalbakken die staan opgesteld dienen, afhankelijk van het soort afval, dienen geleidigd te worden in de daarvoor bestemde rolcontainers bij bijvoorbeeld de laad- en losruimte.

Verantwoordelijkheden operationeel

Op elke locatie van Stichting Saffier zijn de medewerkers Interne Dienst verantwoordelijk voor het ophalen van het afval op de interne verzamelaatsen op de diverse locaties van Stichting Saffier. De medewerkers Interne Dienst zijn aanwezig van maandag t/m vrijdag. De medewerkers Interne Dienst houden zich echter niet vijf dagen per week alleen bezig met het afvoeren van afval van de diverse afdelingen. Zo zijn medewerkers Interne Dienst naast het afvoeren van afval verantwoordelijk voor de huishouding en het intern transport. In het weekend wordt geen afval verzameld, maar wordt het opgespaard en maandag op de afdelingen opgehaald door de medewerkers Interne Dienst.

De wijze van ophalen van het afval verschilt per locatie. Dit heeft te maken met het feit dat de ene locatie van Stichting Saffier verder is met betrekking tot afvalbeheer dan de andere locatie.

Verantwoordelijkheden tactisch en strategisch

De strategische verantwoordelijkheden met betrekking tot afval- en milieubeheer liggen bij de hoofden Interne Dienst. Zij hebben gezamenlijk initiatief genomen het huidige afval- en milieubeleid te verbeteren. Tactische verantwoordelijkheden liggen bij de afdeling inkoop. Zij beheren en onderhouden de contracten met de afvalverwerkingsbedrijven.

4.2 Afvalstromen te onderscheiden per locatie

In deze paragraaf worden de afvalgegevens weergegeven die zijn verkregen van de afvalverwerkingsbedrijven waar Stichting Saffier op moment contracten mee heeft lopen. Het één en ander is overzichtelijk weergegeven in de tabel op de volgende pagina.

---

²² Strategisch Beleidsplan Saffier / deel II / november 2003

Tabel 2 afvalgegevens locaties Stichting Saffier

Locatie	Bedrijfsafval	Swill	Glas-afval	Papier	Karton	Ziekenhuisafval / chemisch afval	Incontinentie - materiaal
Zorgknooppunt Loosduinen	76.500 kg	Zie toelichting 1	Zie toelichting 2	Zie toelichting 3	Zie toelichting 4	Zie toelichting 5	Zie toelichting 6
Preva Stichting	55.600 kg	Zie toelichting 7	6.000 ltr	27.840 ltr	12.480 ltr	94 kg	60.000 ltr.
Swaenestate	58.200 kg	Zie toelichting 8	2.160 ltr	34.320 ltr	Zie toelichting 9	37 kg	Zie toelichting 10
Swaenhove	174.700 kg	Zie toelichting 11	1.440 ltr	34.320 ltr	Zie toelichting 12	Zie toelichting 13	Zie toelichting 14
Swaenesteyn	63.100 kg	72.000 ltr	5.760 ltr	34.320 ltr	Zie toelichting 15	Zie toelichting 16	Zie toelichting 17
De Lozerhof	104.510 kg	83.280 ltr	51.000 ltr	271200	Zie toelichting 18	Zie toelichting 19	30000

Voor de toelichtingen, zie bijlage 12²³.

4.3 Huidige afvalkosten Stichting Saffier

In deze paragraaf worden de huidige kosten met betrekking tot het afvoeren van het afval berekend.

Tabel 3 Huidige kosten m.b.t. afvoeren afval

Locatie	Aantal medewerkers	Aantal FTE	Aantal verzorgings-, verpleeg- en dagbehandelingplaatsen	Totale afvalkosten per jaar
Zorgknooppunt Loosduinen	133	77	150	€ 16.938,58
Swaenesteyn	229	132	109	€ 18.603,03
Swaenestate	Zie toelichting	Zie toelichting	182	€ 13.416,32
Swaenhove	Zie toelichting	Zie toelichting	120	€ 24.420,51
Preva Stichting	260	161	190	€ 23.277,37
De Lozerhof	409	283	253	€ 67.222,95
Algemeen Bureau	103	53	N.V.T.	N.V.T.
Totaal	1.134	706	1.004	€ 163.878,76

Toelichting:

- Zorgknooppunt Loosduinen bestaat uit twee locaties, namelijk Zorgknooppunt Loosduinen en Swaenhove. Het is uit het personeelsinformatiesysteem niet mogelijk deze twee locaties te verbijzonderen.
- Sommige medewerkers van het Algemeen Bureau werken op verschillende locaties. Deze worden meegenomen in het aantal van het Algemeen Bureau. Het Algemeen Bureau is inclusief de medewerkers van Finance & Control
- Facilitaire functies en functies van de dienst behandeling en begeleiding zijn, voor zover mogelijk, verdeeld over de locaties
- In het aantal medewerkers zijn de 0-urencontracten opgenomen
- Swaenesteyn en Swaenestate zijn als één geheel opgenomen

Afvalkosten kengetal

Naar aanleiding van de in tabel 3 berekende afvalkosten, wordt in deze paragraaf een afvalkosten kengetal berekend. Het afvalkosten kengetal wordt berekend door het totaal aan afvalkosten per locatie te delen door het aantal verzorgingsplaatsen per locatie. Het afvalkosten kengetal wordt weergegeven in tabel 4. Op deze wijze wordt per verzorgingsplaats berekend wat de kosten zijn en kunnen de locaties onderling vergeleken worden. Met het bereken van de afvalkosten zijn de personeelskosten van de medewerkers Interne Dienst niet meegenomen. De kosten zijn niet meegenomen, omdat op geen één locatie bekend is wat de personeelskosten zijn met betrekking tot het ophalen van het bedrijfsafval. Hierdoor is besloten deze kosten buiten beschouwing te laten.

²³ Zie bijlage 12, pagina 48 bijlagenboek

Tabel 4 Afvalkosten kengetal

Locatie	Aantal verzorgings-, verpleeg- en dagbehandelingplaatsen	Totale afvalkosten per jaar	Afvalkosten kengetal
Zorgknooppunt Loosduinen	150	€ 16.938,58	€ 112,92
Swaenesteyn	109	€ 18.603,03	€ 170,67
Swaenestate	182	€ 13.416,32	€ 73,71
Swaenehove	120	€ 24.420,51	€ 203,50
Preva Stichting	190	€ 23.277,37	€ 122,51
De Lozerhof	253	€ 67.222,95	€ 265,70
Totaal	1004	€ 163.878,76	€ 954,01

De afvalkosten van locatie De Lozerhof zijn het hoogst. Het kengetal is € 265,70. De locatie Swaenestate heeft het laagste kengetal, namelijk € 73,71.

Verklaring hoge afvalkosten De Lozerhof: De Lozerhof is de grootste locatie van Stichting Saffier. In totaal is er plaats voor 253 verzorgingsplaatsen. Daarnaast is op locatie De Lozerhof het Algemeen Bureau gevestigd. De kantoren zorgen voor een grote stroom papier.

Stichting Saffier heeft besloten dat vanaf mei 2005 ontkoppelt gekookt wordt. Dit houdt in dat het eten bereid wordt en daarna wordt teruggekoeld. Als het eten is teruggekoeld wordt het eten in regenereerwagens gedaan. Deze worden opgewarmd op de locaties. Locatie De Lozerhof kookt voor de volgende locaties: Swaenehove, Zorgknooppunt Loosduinen en locatie De Lozerhof zelf. Op locatie Swaenesteyn wordt op dezelfde wijze het eten bereid. Locatie Swaenesteyn kookt voor de volgende locaties: Swaenestate, Preva, bewoners uit de wijk die een abonnement hebben en de locatie Swaenesteyn zelf.

Uit observaties is gebleken dat bewoners lang niet al het eten opeten. Het eten blijft op de borden welke worden teruggeplaatst in de regenereerwagens. Deze gaan terug naar de locaties waar gekookt wordt. Hierdoor ontstaan grote hoeveelheden Swill. Op de locaties De Lozerhof en Swaenesteyn draaien in principe op voor de kosten van het afvoeren van Swill-afval wat geproduceerd wordt door andere locaties. Bovendien is locatie De Lozerhof een verpleeghuis. Op de locatie De Lozerhof komen hierdoor grote stromen incontinentiemateriaal vrij onder bewoners. Het bedrag dat op jaarbasis wordt betaald voor het gescheiden laten afvoeren van incontinentiemateriaal is hoog. Ook dit verklaart het hoge kengetal.

Huidige situatie Swaenesteyn en Swaenestate

Het milieubeleid binnen Swaenesteyn en Swaenestate is erop gericht om verspilling van energie, water en het ontstaan van afval zoveel mogelijk te voorkomen²⁴.

Deze afvalstromen worden separaat volgens het LAP aan afvalverwerkingsbedrijf Omega aangeboden. Omega verwerkt de volgende afvalstromen van Swaenesteyn en Swaenestate: restafval, papier / karton, swill en glas. Chemisch afval wordt door de gemeente afgevoerd.

Vanuit het verleden zijn er initiatieven geweest met betrekking tot milieubeheer. Dit heeft geresulteerd in een milieubeleidsplan voor Swaenesteyn en Swaenestate. Naar aanleiding van het milieubeleidsplan van adviesbureau Bosscher & de Witte zijn de volgende maatregelen genomen met betrekking tot afval:

- Optimalisatie papierverbruik
- Geautomatiseerde informatievoorziening
- Afspraken met leveranciers m.b.t. verpakkingsmateriaal maken
- Gebruik vuilniszakken
- Gebruik milieuveilige middelen bij schoonmaak
- Gebruik incontinentiemateriaal
- Gebruik verpakte levensmiddelen terugdringen
- Evalueren afvalscheiding
- Evalueren afvalwater

²⁴ Milieubeleidsplan Selto, Bosscher & de Witte i.s.m. Selto, november 2004

- Gebruik afvoerontstoppers
- Gebruik filters/ slibvangputten bij afvoeren
- Binnen Stichting Saffier zal worden onderzocht en bekeken of afvalverwerking eensluidend kan worden aangepakt, bijvoorbeeld door het gebruik maken van één overslagbedrijf

Het afval wordt voordat het wordt opgehaald door de medewerker Interne Dienst, opgeslagen op de afdelingen. Het afval wordt gescheiden door de bewoners die het aanbieden aan de medewerkers Interne Dienst. De medewerkers Interne Dienst ledigen de afvalbakken 3 maal per week.

Ondanks de aanwezigheid van een milieubeleidsplan voor Swaenestate en Swaenesteyn leeft het onderwerp milieu niet binnen Swaenesteyn en Swaenestate.

De Interne Dienst biedt het afval gescheiden aan, aan afvalverwerkingsbedrijf Omega. Incidenteel wordt er gebruik gemaakt van afvalverwerkinginstanties zoals de gemeente of de Kringloop voor overgebleven meubels van bewoners. Van deze laatste twee wordt voornamelijk gebruik gemaakt voor het afvoeren van grofvuil. Grofvuil hoort eigenlijk door de bewoners aan de gemeente aangeboden te worden. Dit wordt echter vaak vergeten. Op dat moment wordt Stichting Saffier verantwoordelijk voor het afvoeren van het grofvuil. Echter elke locatie van Stichting Saffier moet betalen voor het laten afvoeren van grofvuil door de gemeente. Doordat er vaak grofvuil achter wordt gelaten door de bewoners en Stichting Saffier hiervoor verantwoordelijk is, wordt op het moment vaak gebruik gemaakt van grofvuilaanbieders elders in de wijk. Medewerkers van de huishoudelijk dienst proberen op deze manier het grofvuil en de kosten te beperken.

Het ingevoerde milieubeleidsplan bij de locaties Swaenesteyn en Swaenestate kan als voorbeeld dienen voor de overige locaties van Stichting Saffier en met name voor de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. Er kan gekeken worden naar de wijze van implementatie, het beperken en omgaan met weerstanden en problemen waar men is tegenaan gelopen.

4.4 Knelpunten analyse

Met behulp van diepte interviews en observaties zijn per locatie knelpunten vastgelegd met betrekking tot het scheiden van afval. De knelpunten hebben betrekking op gebruikte hulpmiddelen, communicatie en ruimtegebrek. De knelpunten zijn onderverdeeld in technische en organisatorische knelpunten.

Technische knelpunten

Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen zijn in het verleden diverse ideeën geweest met betrekking tot afvalscheiding. Echter door een hoogteverschil bij de laad- en losplaats wordt het afval niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Hier zouden aanpassingen aan gedaan moeten worden. Tevens is er op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen sprake van ruimtegebrek bij de laad- en losplaats.

Op de locatie Lozerhof wordt door twee medewerkers Interne Dienst elke ochtend het afval opgehaald. Op de locatie is één transportkar aanwezig voor het arbo-technisch verantwoord vervoeren van 240 liter rolcontainers. Dit houdt echter in dat één medewerker zonder transportkar rolcontainers moet vervoeren. Dit is arbo-technisch onverantwoord. Tevens neemt het vervoeren van de rolcontainers meer tijd in beslag.

Organisatorische knelpunten

De hoofden Interne Dienst van elke locatie ontvangen geen facturen. De facturen worden door de afvalverwerkingsbedrijven naar de afdeling Finance & Control gestuurd. De hoofden Interne Dienst hebben op deze manier geen inzicht in de kosten die worden gemaakt.

Momenteel wordt gebruik gemaakt van drie verschillende afvalverwerkingsbedrijven. De drie afvalverwerkingsbedrijven zijn Van Gansewinkel, Omega en de firma Wildenberg. Het opzeggen van de contracten met deze drie afvalverwerkingsbedrijven en overstappen naar een afvalverwerkingsbedrijf kan voor organisatorische knelpunten zorgen.

Op een aantal locaties van Stichting Saffier zijn een groot aantal aanleunwoningen gevestigd. Ook op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen, waar op moment niet aan afvalscheiding wordt gedaan, zijn

een groot aantal aanleunwoningen gevestigd. De bewoners van deze aanleunwoningen maken, indien nodig, gebruik van de zorg, maar leven zelfstandig. Een van de grootste organisatorische knelpunten wordt het implementeren van de afvalscheiding bij de bron, de bewoner.

Niet alleen bij de bewoners dient er draagvlak gecreëerd te worden, maar ook bij het personeel op Zorgknooppunt Loosduinen dient draagvlak gecreëerd te worden. Zoals reeds eerder vermeld is op deze locatie nog nooit aan afvalscheiding gedaan. Draagvlak creëren dient te geschieden door onder andere goede voorlichting en het aanbieden van de juiste faciliteiten. Voorlichting dient plaats te vinden door het houden van presentaties voor bewoners en personeel. Juiste faciliteiten zijn onder andere de mogelijkheid bieden om afvalscheiding daadwerkelijk te laten plaatsvinden, zoals het plaatsen van containers op de afdelingen waarin de diverse afvalstromen gescheiden worden. Als voorbeeld kunnen de locaties Preva en De Lozerhof dienen.

4.5 Conclusie

In deze paragraaf worden conclusies weergegeven van de huidige situatie van Stichting Saffier met betrekking tot het voeren van een afvalbeleid. In dit hoofdstuk is getracht antwoord te geven op de volgende subprobleemstelling:

4 Wat is de huidige situatie op milieugebied en waar wil men naar toe?

Deze subprobleemstelling is opgedeeld in de volgende vragen:

A Welke afvalstromen zijn per locatie te onderscheiden?

B Wat zijn de huidige kosten ten aanzien van afvalbeheer?

C Wat zijn de huidige contractuele afspraken omtrent afvalbeheer?

D Welke huidige knelpunten zijn te constateren met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Geconcludeerd kan worden dat de wijze van afvalscheiding per locatie van Stichting Saffier enorm verschilt. Zo wordt momenteel op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen totaal niet aan afvalscheiding gedaan en op de locaties Swaenesteyn, Swaenestate en Swaenhove wordt gedeeltelijk aan afvalscheiding gedaan. Op locatie De Lozerhof en Preva wordt het afval volledig gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Echter op geen één van de locaties van Stichting Saffier leeft het onderwerp milieu- en afvalbeheer. Als oorzaak kan worden aangevoerd de fusie van de diverse locaties waar Stichting Saffier uit is ontstaan. In vroeger tijden is op bepaalde locaties meer aandacht voor het voeren van een afval- en milieubeleid geweest dan op de andere locaties.

Per locatie zijn de volgende afvalstromen te herkennen: papier & karton, glas, restafval, incontinentiemateriaal, klein chemisch afval, ziekenhuisafval en grofvuil. Afvalstromen waarop men zich in eerste instantie dient op te richten zijn: papier & karton, glas, restafval, klein chemisch afval, incontinentiemateriaal en ziekenhuisafval (injectienaalden).

Knelpunten zijn er zowel op organisatorisch als technisch vlak. Met name op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen doen zich een hoop technische knelpunten voor. Oorzaak hiervan is het vrij grote hoogteverschil op de laad- en losplaats. Overige knelpunten zijn gebrek aan beleving, het gebruikmaken van twee verschillende afvalverwerkingsbedrijven, de zelfstandigheid van bewoners van de aanleunwoningen en ruimtegebrek.

Hoofdstuk 5 Gewenste situatie Stichting Saffier

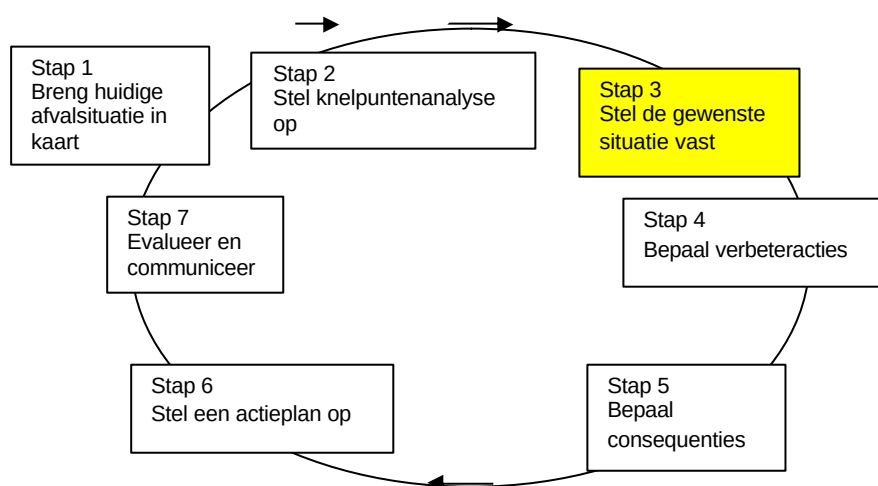
In dit hoofdstuk wordt de gewenste situatie met betrekking tot het afvalbeleid binnen Stichting Saffier beschreven en wordt in dit hoofdstuk antwoord geven op subprobleemstelling:

6 Wat is de gewenste situatie op milieugebied?

Met behulp van de interne vergelijking wordt antwoord gegeven op stap drie van het stappenplan optimalisatie afvalbeheer. Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd: in paragraaf 5.1 wordt de visie met betrekking tot afval- en milieubeleid binnen Stichting Saffier beschreven. In paragraaf 5.2 wordt de gewenste situatie van afvalscheiding op de diverse locaties beschreven. Paragraaf 5.3 gaat in op de tussenopslag van het afval op de afdelingen. In paragraaf 5.4 wordt de interne vergelijking beschreven. De interne vergelijking wordt beschreven naar aanleiding van het afvalkosten kengetal in hoofdstuk vier, de resultaten van het theoretisch onderzoek en de diepte interviews met de hoofden Interne Dienst van elke locatie van Stichting Saffier. Tenslotte wordt in paragraaf 5.5 de conclusie van hoofdstuk vijf beschreven.

Voor het in kaart brengen van de gewenste situatie is gebruik gemaakt van een interne vergelijking. Er is gekozen voor een interne vergelijking, omdat tijdens diepte interviews bleek dat een aantal locaties van Stichting Saffier het huidige beleid met betrekking tot afval- en milieubeheer beter geregeld hebben dan andere locaties en als voorbeeld kunnen dienen voor de locaties die het afval- en milieubeleid nog niet goed geregeld hebben.

Figuur 3 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 3 Stel gewenste situatie vast)²⁵

Onder een interne vergelijking wordt verstaan²⁶:

Een interne vergelijking richt zich vaak op het vergelijken van gelijkwaardige bedrijfseenheden binnen een organisatie bijvoorbeeld met dochterondernemingen of business units. Deze interne bedrijfsvergelijkingen zijn vaak redelijk eenvoudig uit te voeren: het referentiekader, de begrippen en de uitgangspunten zijn vaak gelijk. Verder sluit een vergelijking goed aan bij de bestaande methoden voor interne vergelijkingen die met name grote organisaties hanteren. Daarnaast is de toegankelijkheid van de data groot. Een vergelijking met de concurrentie daarentegen is vaak moeilijk, omdat de concurrentie geen informatie wil geven of de informatie-uitwisseling via derden onder strikte voorwaarden dient plaats te vinden.

²⁵ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

²⁶ Kwaliteitsmanagement in beweging, Hans van der Bij, Manda Broekhuis, José Gieskes, ISBN 9014080891

5.1 Visie afval- en milieubeheer Stichting Saffier

Op dit moment is er binnen Stichting Saffier geen afvalbeleid aanwezig. Doordat er geen beleid gevoerd wordt met betrekking tot afval, wordt er tevens geen beleid nageleefd binnen de organisatie. Men dient er zich van bewust te worden dat het nu gevoerde 'beleid' geen beleid is en dat dit ontoereikend is voor het jaar 2006. Hierna wil men de huidige afvalstromen gaan scheiden in maximale vorm.

Het bewust maken van het huidige 'beleid' en het scheiden van afval in maximale vorm wil men binnen nu en 12 maanden gerealiseerd hebben.

Stichting Saffier wil tevens aan afvalscheiding doen, omdat er mogelijk kosten bespaard kunnen worden door het scheiden van afval en men naar de buitenwereld toe "duurzaam ondernemen" wil uitstralen.

5.2 Afvalscheiding

De afvalstromen die vrijkomen op de diverse locaties van Stichting Saffier dienen gescheiden te worden, zoals in figuur 1 verplichtingen en richtlijnen afvalscheiding in paragraaf 3.2 wordt aangegeven. Deze tabel geeft aan wanneer van een organisatie redelijkerwijs verwacht kan worden wanneer afval separaat volgens het LAP afgevoerd dient te worden. Afvalstromen die volgens het LAP gescheiden dienen te worden zijn:

- Restafval
- Glas
- Incontinentiemateriaal
- Swill
- Vetten (uit de keuken)
- Papier en karton
- Specifiek bedrijfsafval (injectienaalden)

Uit het onderzoek komt naar voren dat alleen de locaties Preva en De Lozerhof volledig aan afvalscheiding doen. Op de volgende locaties dienen de volgende afvalstromen gescheiden aangeboden te worden aan het afvalverwerkingsbedrijf:

- Zorgknooppunt Loosduinen: restafval, karton en papier, glas, ziekenhuisafval, chemisch afval en incontinentiemateriaal.
- Swaenestate: incontinentiemateriaal, de rest wordt gescheiden aangeboden.
- Swaenhove: ziekenhuisafval en incontinentiemateriaal, de rest wordt gescheiden aangeboden.
- Swaenesteyn: ziekenhuisafval en incontinentiemateriaal, de rest wordt gescheiden aangeboden.

Wijze van scheiden

Restafval kan verzameld worden in perscontainers of rolcontainers met een inhoud van 1000 liter.

Incontinentiemateriaal wordt verzameld in rolcontainers van plastic, of in stalen rolcontainers

Swill kan worden verzameld in 240 liter rolcontainers

Vetten kunnen worden verzameld in speciale vettonnen of in vetputten.

Papier en karton kan worden verzameld in rolcontainers met een inhoud van 660 liter of in rolcontainers met een inhoud van 240 liter

Specifiek ziekenhuisafval dient te worden verzameld in speciale boxen, ter bescherming van de medewerkers

Chemisch afval dient te worden verzameld in speciale vaten voor het chemisch afval, welke in diverse groottes te huren, dan wel te koop zijn.

5.3 Tussenopslag²⁷

Tussen het ontstaan van afval en het daadwerkelijk afvoeren ervan zit veel tijd. Het is zaak om bij de tussenopslag goed op de mogelijke risico's te letten die daaraan verbonden zijn. Van groot belang is het schoonhouden van de werkplekken en de tussenopslagplaatsen. Het houdt het geheel overzichtelijk en stimuleert tot een goede scheiding. De Arbo-wet vereist ook dat aan een aantal voorwaarden is voldaan, al naar gelang de soort afval die gescheiden wordt opgeslagen. Risico's, verbonden aan afvalopslag:

- Blootstelling aan schadelijke stoffen, gassen en dampen
- Brand- en explosiegevaar (broei)
- Bodem-, water- en luchtverontreiniging
- Bacteriegroei en schimmel

Etikettering:

Afvalbakken moeten van duidelijke etiketten zijn voorzien en zo nodig goed afsluitbaar. De tussenopslag moet duidelijk met tekens zijn aangegeven en moet geen gevaar opleveren voor voorbijgangers. Tevens dient er voldoende absorptiemateriaal in de buurt zijn voor het geval er gemorst wordt.

Training:

Medewerkers dienen getraind te zijn in het gebruik van kleine blusmiddelen en op de hoogte zijn van de plaats van reddingsmiddelen zoals branddeken, nood- en oogdouche. Als persoonlijke beschermingsmiddelen nodig zijn moet erop worden toegezien dat deze ook daadwerkelijk gebruikt worden. Denkt men aan training van medewerkers, dan dienen medewerkers getraind te worden in het scheiden van afval, zoals wat in welke container dient te worden gedeponeerd.

Opslag gevaarlijke stoffen:

Voor de opslag van gevaarlijke stoffen bestaan wettelijke richtlijnen waaraan de opslagplaatsen moeten voldoen: CPR-richtlijnen (CPR = Commissie ter Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen). Voor opgeslagen hoeveelheden tot 10 ton is de CPR-15 richtlijn van toepassing, voor CPR-15-2. Deze richtlijnen zijn formeel niet bindend, maar zullen door het bevoegd gezag vrijwel altijd worden gebruikt bij het opstellen van de milieuvergunning.

Intern transport:

Grotere hoeveelheden afval moeten door gangen van het gebouw vervoerd worden²⁸. Dit kan variëren van handmatig tot en met een vorkheftruck. Ook dan moet bekeken worden hoe deze bewegingen zo weinig mogelijk risico met zich mee kunnen brengen. Ongelukken met transport zijn vaak te herleiden tot:

- Nonchalant of bravoure gedrag
- Onvoldoende verpakkingen
- Overbelading verpakking of transportmiddel
- Technisch gebrek
- Vloeren (te glad, te oneffen, rotzooi op de vloer)

5.4 Interne vergelijking

Tijdens het onderzoek komt steeds meer naar voren dat de locatie Zorgknooppunt Loosduinen als enige locatie achterblijft met betrekking tot scheiden van afval. De overige locaties van Stichting Saffier doen allemaal, dan wel gedeeltelijk aan afvalscheiding. De volgende afvalstromen dienen op elke locatie gescheiden aangeboden te worden aan het afvalverwerkingsbedrijf: Bedrijfsafval, glas, papier en karton, incontinentiemateriaal, grofvuil, ziekenhuisafval, chemisch afval, g.f.t., wit- en bruingoed, oud ijzer en Swill.

---

²⁷ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

²⁸ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

Naar aanleiding van de interne vergelijking kunnen de locaties Preva en De Lozerhof als voorbeeld dienen voor de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. De locaties Preva en De Lozerhof kunnen als voorbeeld dienen, omdat op deze locaties vrijwel alle afvalstromen gescheiden worden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Een interne vergelijking met behulp van het kengetal zoals is berekend in tabel 4 is niet geheel correct, omdat onder meer op de locatie De Lozerhof grote stromen swill en papier ontstaan, mede doordat op De Lozerhof gekookt wordt voor overige locaties en op locatie De Lozerhof het Algemeen Bureau gevestigd is, wat zorgt voor een grote stroom aan papier.

5.5 Conclusie

Uit de diepte-interviews en observaties blijkt dat op de meeste locaties van Stichting Saffier aan afvalscheiding wordt gedaan. De locatie Zorgknooppunt Loosduinen blijft als enige locatie van Stichting Saffier achter met betrekking tot het scheiden van afval. Op de overige locaties kan men afval gaan scheiden in maximale vorm, echter in eerste instantie dient er voor gezorgd te worden dat op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen het afval gescheiden aangeboden wordt aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Uit het diepte-interview met meneer Holweg, hoofd Inkoop Stichting Saffier, blijkt dat een doorbelasting van de kosten die gemaakt worden met betrekking tot het afvoeren van afval, een verbeterpunt is dat men in de toekomst wil gaan implementeren.

Uit de interne vergelijking blijkt dat de locaties De Lozerhof en Preva voor de locatie Zorgknooppunt Loosduinen als voorbeeld kunnen dienen met betrekking tot het implementeren van afvalscheiding.

Hoofdstuk 6 Adviezen & conclusies

In dit hoofdstuk zullen aan de hand van het gedane onderzoek conclusies en adviezen worden gegeven met betrekking tot het voeren van afvalbeleid. De adviezen die worden gegeven zijn op zowel tactisch/ strategisch niveau als operationeel niveau. Om een optimale gewenste situatie te creëren, wordt antwoord gegeven op de volgende twee onderzoeksvragen:

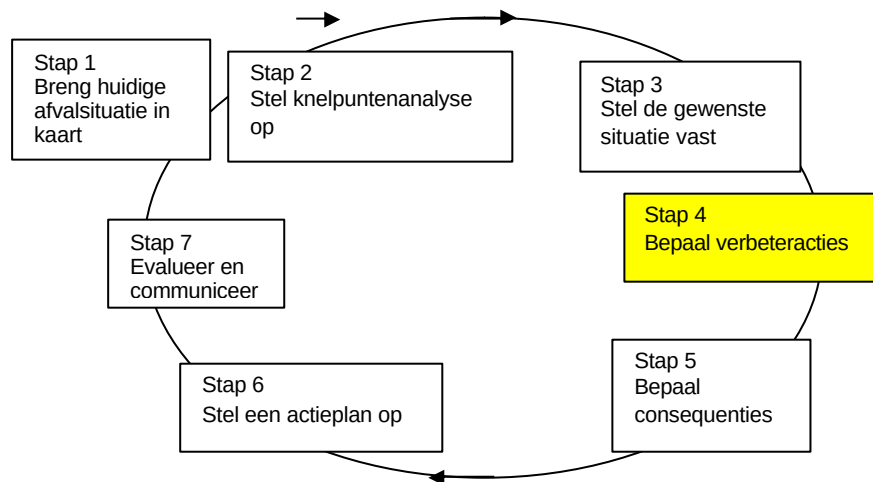
6 Wat is een plausibele constructie voor een milieuzorgsysteem op basis van de onderzoeksresultaten?

7 Wat is de aard van de oplossingen?

Doomiddel van het doorlopen van voorgaande stappen van het stappenplan optimalisatie afvalbeheer, worden verbeteracties bepaald in de vorm van adviezen en conclusies. De adviezen zijn gestructureerd op drie niveaus, namelijk tactisch/ strategisch niveau en operationeel niveau. De adviezen zijn onderverdeeld in korte- en lange termijn.

Hoofdstuk zes is als volgt ingedeeld: in paragraaf 6.1 worden de conclusies en adviezen beschreven op strategisch niveau. In paragraaf 6.2 worden conclusies en adviezen beschreven op tactisch niveau, terwijl in paragraaf 6.3 conclusies en adviezen worden gegeven op operationeel niveau. Vervolgens worden in paragraaf 6.4 vervolgonderzoeken geadviseerd.

Figuur 4 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 4 Bepaal verbeteracties)²⁹

6.1 Strategisch niveau

Op strategisch niveau wordt vastgelegd welke ontwikkelingen op langere termijn relevant zijn voor het primaire proces. De adviezen die gegeven worden op strategisch niveau zullen structurele veranderingen met zich meebrengen binnen Stichting Saffier.

Korte termijn

Op korte termijn dienen protocollen per afvalstroom goedgekeurd te worden voor de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. Op moment wordt op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen niet aan afvalscheiding gedaan, iets dat ver onder de maat is anno 2006. Zie bijlage 11 voor de protocollen³⁰.

Tevens dient op strategisch niveau bepaald te worden dat Stichting Saffier gebruik maakt van één afvalverwerkingsbedrijf. Het onderbrengen van alle locaties van Stichting Saffier bij één afvalverwerkingsbedrijf heeft als voordeel er afspraken gemaakt kunnen worden met betrekking tot het halen van schaalvoordeel. De afdeling Facilitaire Zaken van Stichting Saffier doet er verstandig aan om één contactpersoon aan te wijzen voor alle locaties met betrekking tot communicatie tussen de afdeling Facilitaire Zaken en het afvalverwerkingsbedrijf. Op deze manier kunnen knelpunten op de locaties snel worden besproken met het afvalverwerkingsbedrijf en blijven de communicatielijnen kort.

²⁹ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

³⁰ Zie bijlage 11, pagina 44 bijlagenboek

Met betrekking tot communicatie is het voor Stichting Saffier belangrijk dat er vanuit het gekozen afvalverwerkingsbedrijf één accountmanager wordt aangesteld die op de hoogte is van de huidige situatie van de locaties van Stichting Saffier. Tevens kan deze accountmanager pro-actief meedenken in het professionaliseringsproces van het afval- en milieubeheer van Stichting Saffier.

Om snel in te kunnen springen op ongewone of vreemde ontwikkelingen met betrekking tot afval- en milieubeheer, dient op strategisch niveau bepaald te worden dat de hoofden Interne Dienst van elke locatie van Stichting Saffier een milieulogboek bijhouden. In het logboek dienen onder andere hoeveelheden afval per stroom vermeld te worden en de kosten van het laten verwijderen van het afval. Door het bijhouden van een logboek per locatie ontstaat managementinformatie per locatie. Met deze managementinformatie kunnen (ongewone) ontwikkelingen gesignaleerd worden en kunnen afval- en milieudoelstellingen geformuleerd worden.

De hoofden Interne Dienst, de afdeling Facilitaire Zaken en het management van Stichting Saffier dienen een afvalbeleidsprogramma te ondertekenen. Hiermee geeft Stichting Saffier aan dat zij afval- en milieubeleid op zullen nemen in de bedrijfsdoelstellingen.

Lange termijn

Het invoeren van een zorgsysteem op afvalgebied kan als een eerste stap worden gezien voor het implementeren van een milieuzorgsysteem. Op langere termijn dienen deelgebieden toegevoegd te worden zoals: energiebeheer, waterbeheer, grondstoffen- en productgebruik, geluid/ straling, ruimtegebruik/ natuurgebruik, transport/ mobiliteit en relatiebeheer. Wanneer alle deelgebieden zijn toegevoegd kan Stichting Saffier zich in de toekomst ISO 14001 laten certificeren.

Uit gesprekken met het hoofd Inkoop van Stichting Saffier, blijkt dat doorbelasting van de kosten met betrekking tot afval in de verre toekomst plaats zal gaan vinden. Men dient zich echter wel te realiseren dat op de locaties Swaenesteyn en De Lozerhof wordt gekookt en hierdoor grote stromen Swill en GFT.-afval ontstaan. Deze worden echter ook geproduceerd door en voor bewoners van de overige locaties waarvoor gekookt wordt. Men dient een systeem te ontwikkelen waardoor doorbelasting van de afvalkosten eerlijk verdeeld wordt.

6.2 Tactisch niveau

Het tactisch niveau valt te omschrijven als het organisatorisch niveau waar het plannen van werkzaamheden die meestal een projectmatige aanpak vereisen, worden gemaakt uitgevoerd. Hierbij kunnen diversen betrokkenen hun inbreng in hebben. Gedacht kan worden aan de hoofden Interne Dienst van elke locatie, accountmanagers van afvalverwerkingsbedrijven en het hoofd Inkoop.

Korte termijn

Het onderwerp milieu en afval staat binnen Stichting Saffier niet op de agenda bij vergaderingen van de afdeling Facilitaire Zaken. Om de beleving onder de hoofden Interne Dienst en indirect onder het personeel van de diverse locaties te vergroten, dient het onderwerp milieu en in het bijzonder afval twee keer per jaar op de agenda geplaatst te worden op de agenda van de afdeling Facilitaire Zaken, waar de hoofden Interne Dienst bij aanwezig zijn. Tijdens de vergaderingen waarbij het onderwerp milieu en in het bijzonder afval op de agenda staat, kunnen de hoofden Interne Dienst onderling overleggen welke vorderingen gemaakt zijn het afgelopen halfjaar met betrekking tot het voeren van een afval- en milieubeleid. Tevens worden bij deze vergaderingen notulen gemaakt, zodat mogelijke afwezigen kunnen lezen wat besloten is op milieu- en afvalgebied en wat de mogelijke gevolgen zijn van de genomen beslissingen.

Middellange termijn

Om een uniform afvalbeleid te voeren voor geheel Stichting Saffier dienen mantelcontracten afgesloten te worden met één afvalverwerkingsbedrijf. De afdeling Facilitaire Zaken van Stichting Saffier dient hier een adviserende rol in te nemen tezamen met de hoofden Interne Dienst en het hoofd Inkoop.

Een projectteam dient het aandachtsgebied afval- en milieubeheer in de portefeuille te krijgen. Het aanstellen van een projectteam is noodzakelijk om het afval- en milieubeleid te professionaliseren. Tevens heeft het aanstellen van een projectteam voor afval- en milieubeleid als voordeel dat deze als aanspreekpunt fungeert voor de gehele organisatie en voor de accountmanager van het afvalverwerkingsbedrijf. Het projectteam is verantwoordelijk voor het voeren van een uniform afval- en milieubeleid.

6.3 Operationeel niveau

Het operationeel niveau is te definiëren als het niveau waarop de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden een terugkerend karakter hebben. Hier valt het intern verzamelen van bedrijfsafval onder. Om de afvalscheiding op de diverse locaties van Stichting Saffier te optimaliseren worden op het operationeel niveau adviezen gegeven op zowel korte als lange termijn.

Korte termijn

Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen dient men afval te gaan scheiden. Afvalstromen die gescheiden aangeboden dienen te worden aan het afvalverwerkingsbedrijf zijn: bedrijfsafval, glasafval, papier en karton, incontinentiemateriaal, specifiek bedrijfsafval (ziekenhuisafval) en afval van de T.D.

Tevens dienen op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen afspraken te worden gemaakt met de bezorger van de kranten en reclamefolders. Wekelijks brengt de bezorger honderden folders en kranten. Deze worden niet door alle bewoners gelezen. Dit zorgt voor een grote papierstroom die door het maken van afspraken beperkt kan worden.

Op de locatie De Lozerhof dient één extra transportkar voor 240-liter container aangeschaft te worden. Op moment is er één transportkar aanwezig, terwijl twee medewerkers elke ochtend zich bezighouden met het ophalen van het afval.

Op de locatie Swaenehove dienen de volgende afvalstromen gescheiden aangeboden te worden aan het afvalverwerkingsbedrijf: Glas, papier & karton, restafval, wit- en bruingoed.

Lange termijn

De hoofden Interne Dienst van elke locatie ontvangen geen facturen. De facturen worden door de afvalverwerkingsbedrijven naar de afdeling inkoop gestuurd. De hoofden Interne Dienst hebben op deze manier geen inzicht in de kosten die worden gemaakt.

Als op strategisch niveau besloten is om alle locaties bij één afvalverwerkingsbedrijf onder te brengen is het van belang dat de hoofden Interne Dienst managementinformatie voorhanden krijgen. Verantwoordelijke hiervoor is het projectteam dat verantwoordelijk is voor het afval- en milieubeleid. Tevens dient Stichting Saffier een paragraaf in het jaarverslag op te nemen met betrekking tot afval- en milieubeheer. Gedacht kan worden aan hoeveelheden per afvalstroom per locatie en de kosten die hiermee gemoeid zijn. Op deze manier wordt Stichting Saffier en in het bijzonder de hoofden Interne Dienst, gedwongen om managementinformatie te vergaren, te verwerken en openbaar te maken aan bewoners, vrijwilligers en medewerkers. Op deze wijze kunnen de betrokken personen hopelijk bewust gemaakt worden.

6.4 Vervolgonderzoeken

Om het afval- dan wel milieubeleid van Stichting Saffier verder te professionaliseren is het verstandig om de volgende vervolgonderzoeken uit te voeren:

- Onderzoek naar de mogelijkheden met betrekking tot het doorbelasten van kosten aan bewoners
- Onderzoek naar de mogelijkheden met betrekking tot het ISO 14001 certificeren
- Onderzoek naar het verlopen van het geïmplementeerde afvalbeleid op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen
- Onderzoek naar aanleiding van de terugkeer van bewoners op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. Op moment van schrijven wordt een deel van de locatie Zorgknooppunt Loosduinen gerenoveerd en zijn een deel van de bewoners uit het huis.

Hoofdstuk 7 Personele, organisatorische en financiële gevolgen

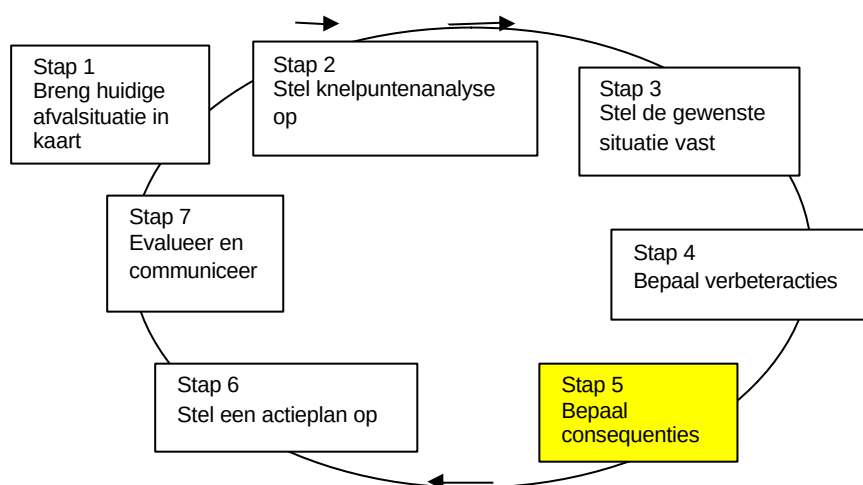
In dit hoofdstuk worden de personele, organisatorische en financiële gevolgen beschreven aan de hand van de in het vorige hoofdstuk gedane conclusies en adviezen. Tevens wordt de volgende subprobleemstelling beantwoord:

8 Wat zijn de organisatorische, personele en financiële gevolgen?

Naast de hierboven genoemde subprobleemstellingen wordt stap vijf van het stappenplan optimalisatie afvalbeheer behandeld.

Hoofdstuk 7 is als volgt opgebouwd. In paragraaf 7.1 zullen de organisatorische gevolgen per locatie worden beschreven naar aanleiding van de adviezen. Paragraaf 7.2 gaat in op organisatorische gevolgen en paragraaf 7.3 geeft de financiële gevolgen weer. Tenslotte wordt in paragraaf 7.4 een kosten- batenanalyse weergegeven van afvalscheiding. In paragraaf 7.5 worden de baten van een milieuzorgsysteem opgesomd.

Figuur 5 stappenplan optimalisatie afvalbeheer (stap 5 bepaal consequenties)

7.1 Organisatorische consequenties

In deze paragraaf zullen naar aanleiding van de in het vorige hoofdstuk beschreven conclusies en adviezen, organisatorische consequenties worden beschreven. De organisatorische consequenties zullen vooral merkbaar zijn hoger in de organisatie aangezien het management eindverantwoordelijk is voor het voeren van een afval- en milieubeleid.

Advies: Afvalbeleidsprogramma ondertekenen

Om het afvalbeleid gestalte te geven dient het afvalbeleidsprogramma getekend te worden. In deze beleidsverklaring verklaart Stichting Saffier het milieu te beschermen door het afval te scheiden.

Advies: Opzetten projectteam:

Projectteam: om het milieubeleid te leiden dient een projectteam samengesteld te worden. Dit team zal bestaan uit een aantal hoofden Interne Dienst die verantwoordelijk gesteld worden voor het voeren van het milieubeleid.

7.2 Personele consequenties

Naar aanleiding van de in hoofdstuk 6 getrokken conclusies en adviezen zullen in deze paragraaf de personele gevolgen worden weergegeven van de conclusies en adviezen.

Advies: Goedkeuren protocollen

Per afvalstroom dienen de werkwijzen en procedures vastgelegd te worden. Deze taak kan worden uitgevoerd door een HBO FM student. Wanneer dit gebeurd door een HBO FM student zullen de

kosten minimaal zijn. Zijn de protocollen opgesteld, dan dienen deze goedgekeurd te worden door de hoofden Interne Dienst. Wanneer de protocollen goedgekeurd zijn, dan dienen de werkwijzen, zoals beschreven in de protocollen doorgecommuniceerd te worden naar elke medewerker binnen Stichting Saffier, omdat van alle medewerker wordt verwacht dat ze aan afvalscheiding gaan doen.

Voor protocollen zie bijlage 11³¹.

Advies: Afvalscheiding op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen

Het invoeren van afvalscheiding op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen heeft gevolgen voor zowel de afdeling Interne Dienst, als voor het verplegend personeel. De afdeling Interne Dienst is verantwoordelijk voor het afvoeren van het afval. Echter van het verplegend personeel zal in de nieuwe situatie meer verwacht worden. De personele gevolgen zoals beschreven in deze paragraaf zullen onderverdeeld zijn in gevolgen voor de medewerkers Interne Dienst en in gevolgen voor medewerkers van het verplegend personeel. Voor een uitgebreid protocol verwijs ik u naar bijlage 11³².

Gevolgen medewerkers Interne Dienst:

De medewerker Interne Dienst haalt elke dag het restafval op bij de zorgafdelingen. In de nieuwe situatie dient de medewerker Interne Dienst de volgende afvalstromen elke dag te ledigen: De twee klappies met het incontinentiemateriaal om stankoverlast op de afdelingen te voorkomen en één afvalbak met het restafval dient elke dag geleidigd te worden. In de nieuwe situatie dient de medewerker Interne Dienst de volgende afvalstromen twee keer per week te ledigen: glas en papier en karton.

Gevolgen medewerkers verzorgend personeel:

Het invoeren van de afvalscheiding kan niet zonder de medewerking van het verzorgend personeel. Het verzorgend personeel komt elke dag op de kamers van de bewoners. Het hoofd Interne Dienst van de locatie Zorgknooppunt Loosduinen dient het verzorgend personeel voorlichting te geven met betrekking tot de nieuwe wijze van afvalscheiding. De bewoners dienen zelf de volgende afvalstromen gescheiden te houden: glas, papier en restafval. Het verzorgend personeel dient tijdens een bezoek op een kamer te controleren of een bewoner afval heeft een van de hiervoor genoemde afvalstromen klaar heeft staan. Als een bewoner een van de afvalstromen gescheiden klaar heeft staan dient het verzorgend personeel deze afvalstromen in de daarvoor bestemde afvalbakken in de keukens op de afdelingen te deponeren.

Advies: Milieulogboek

Wanneer op strategisch niveau besloten wordt om een milieulogboek bij te houden van iedere locatie, zullen deze gegevens moeten worden doorgecommuniceerd naar het hoofd Interne Dienst die de gegevens van de diverse locaties archiveert. Door het bijhouden van de gegevens van elke locatie kan bij een verandering samen met accountmanagers tijdig worden ingegrepen. Tevens kunnen de hoofden Interne Dienst de locaties onderling vergelijken en hierover praten dan wel discussiëren.

7.3 Financiële consequenties

In deze paragraaf zullen de financiële consequenties van de adviezen uitgewerkt worden. Onder de financiële consequenties vallen onder andere de investeringskosten met betrekking tot afvalscheiding op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen en de afschrijvingskosten van de investeringen die moeten worden gemaakt om op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen afscheiding te kunnen realiseren.

Advies: Alle diensten onderbrengen bij één afvalverwerkingsbedrijf:

Indien alle locaties worden ondergebracht bij één afvalverwerkingsbedrijf kan er een mantelovereenkomst worden afgesloten tussen Stichting Saffier en het afvalverwerkingsbedrijf. De mantelovereenkomst kan kostenverlagend werken, omdat Stichting Saffier als één geheel wordt gezien door het desbetreffende afvalverwerkingsbedrijf. Stichting Saffier kan als één geheel worden gezien door de gunstige ligging van de diverse locaties. Echter om het afval gescheiden aan te bieden aan het afvalverwerkingsbedrijf dienen een aantal investeringen gedaan te worden op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen.

³¹ Zie bijlage 11, pagina 44 bijlagenboek

³² Zie bijlage 11, pagina 44 bijlagenboek

Investeringskosten Zorgknooppunt Loosduinen:

Om op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen aan afvalscheiding te doen, dienen een aantal investeringen gedaan te worden. De investeringen zijn:

3 containers a 120 liter voor glas:	€ 179,70
1 container in keuken voor opsparen glasafval:	€ 59,90
1 container in keuken voor opsparen papier:	€ 59,90
4 containers a 120 liter voor papier en karton:	€ 239,60
6 containers a 120 liter voor restafval:	€ 359,40
6 mobiele afvalzakhouders voor incontinentiemateriaal:	€ 678,00
1 rolcontainer van 660 liter voor het incontinentiemateriaal:	€ 388,00
1 transportkar voor rolcontainers:	€ 670,00
1 KCA afvalbak voor klein chemisch afval:	€ 125,00
11 papierbakken voor op kantoren van 50 liter:	€ 275,00
Subtotaal:	€ 3.034,50

Om aan afvalscheiding te doen dienen er een aantal aanpassingen plaats te vinden bij de laad- en losruimte bij de keuken van de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. Op moment is er een hoogte verschil tussen de laad- en losruimte en het straatniveau. Met behulp van een kleine verbouwing waarbij een liftinstallatie of een helling wordt aangebracht, wordt dit probleem opgelost. De medewerkers Interne Dienst kunnen op deze wijze van het laad- en losplatform makkelijk en arbo-technisch verantwoord naar beneden.

Verbouwingskosten laad- en losplatform:	€ 5.000

Subtotaal: € 5.000

Subtotaal: € 8.034,50

Investeringskosten De Lozerhof

1 transportkar voor vervoer 240 liter containers:	€ 670,00

Totale investeringskosten: € 8.704,50

Afschrijvingskosten:

De containers voor locatie Zorgknooppunt Loosduinen en de transportkar voor locatie De Lozerhof worden in een periode van vijf jaar afgeschreven. Dit zal lineair gebeuren. Dit houdt in:

Totale investeringskosten afvalscheiding Zorgknooppunt Loosduinen en transportkar De Lozerhof:	€ 3.704,50
Investeringskosten:	€ 3.704,50

Afschrijvingsperiode:	5 jaar

Afschrijvingskosten per jaar: € 740,90

Met deze afschrijvingskosten per jaar wordt er rekening gehouden dat er **geen restwaarde** overblijft.

Return on investment:

De return on investment is berekend door de totale investeringskosten van de locatie Zorgknooppunt Loosduinen te delen door de totale verwachte besparingen. Op deze wijze wordt duidelijk hoelang het duurt voordat de totale investeringen zich hebben terugverdiend ten opzichte van de besparingen:

Jaarlijkse besparingen Zorgknooppunt Loosduinen: € 2.754,03

Totale investeringskosten Zorgknooppunt Loosduinen: € 8.034,50

Return on investment: € 8.034,50 : € 2.754,03 = 2.91. De return on investment bedraagt 2.9. Dit houdt in dat na circa 3 jaar de investeringen zijn terugverdiend door de verwachte besparingen.

Jaarlijks terugkerende kosten:

In de tabel hieronder worden de jaarlijkse kosten weergegeven met betrekking tot het scheiden van afval op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. De bedragen zijn gebaseerd op aannames!

Tabel 5 Jaarlijkse afvalkosten Zorgknooppunt Loosduinen huidige en gewenste situatie

Afvalstroom	Bedrijfsmiddel	Ledigings - frequentie	Huurkosten per container	Kosten per lediging	Kosten op jaarbasis gewenste situatie	Kosten op jaarbasis huidige situatie	Vershil
Restafval	Perscontainer	Op afroep (verwachting 10 x per jaar)	€ 0	€ 129,06 per lediging € 153 per ton afval	€ 10.000	€ 16.938,58	+ € 6.644,52
Incontinentie- materiaal	660 ltr rolcontainer	1 x pw	€ 0	N.V.T.	€ 4.000	€ 0	- € 1.212
Papier	1 x 120 ltr rolcontainer	Op afroep	€ 0	€ 6,62	€ 105,92	€ 0	- € 105,92
Glas	1 x 120 ltr rolcontainer	Op afroep	€ 0	€ 4,72	€ 78,63	€ 0	- € 78,63
Totaal					€ 14.184,55	€ 16.938,58	+ € 2.754,03

Doordat de in tabel 7 genoemde cijfers zijn gebaseerd op aannames, dient het hoofd Interne Dienst van de locatie Zorgknooppunt Loosduinen in samenwerking met het projectteam dat verantwoordelijk is voor het voeren van een uniform milieubeleid en de accountmanager van het afvalverwerkingsbedrijf na het 1^e kwartaal te bekijken of de in de tabel genoemde cijfers ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Mocht dit niet het geval zijn dan dient in samenwerking met het projectteam en de accountmanager van het afvalverwerkingsbedrijf aanpassingen te worden doorgevoerd.

Het controleren van de cijfers in tabel 7 kan alleen uitgevoerd worden, wanneer van de afdeling Finance & Control managementinformatie wordt verstrekt aan het projectteam dat zich bezighoudt met het voeren van een uniform milieubeleid, met name gericht op afval, binnen Stichting Saffier.

7.4 Kosten- batenanalyse afvalscheiding

In deze paragraaf zullen de kosten baten met betrekking tot afvalscheiding worden weergegeven. Tevens worden de kosten en baten van een milieuzorgsysteem weergegeven. Het invoeren van een milieuzorgsysteem is een mogelijke volgende stap om binnen Stichting Saffier een uniform milieubeleid te formuleren.

Kosten baten scheiden papier en karton:

Onder papier en kartonafval wordt computerpapier, kantoorpapier, kartonnen verpakkingen, oude kranten en tijdschriften, folders, reclaimedrukwerken en vakbladen verstaan. De marktprijzen van oud papier en karton veranderen sterk. Kantoorpapier heeft over het algemeen een positieve waarde. De prijzen voor gemengd papier, zoals kranten, tijdschriften, kantoorpapier en folders kunnen verschillen.

Kosten die gemaakt worden met betrekking tot het afvoeren van afval is de aanschaf van de papierbakken die geplaatst worden op de afdelingen en het laten afvoeren van het papier en karton. Het gescheiden laten afvoeren van papier is in de regel goedkoper dan het laten afvoeren van restafval.

Kosten baten scheiden glasafval:

Glasafval komt vrij in keukens en bij bewoners. Het scheiden van glas op kleur brengt in het algemeen meer op, echter bij kleinere hoeveelheden glas, zoals wordt verwacht op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen, zal scheiden op kleur financieel niet voordeliger zijn.

Kosten die gemaakt worden met betrekking tot het afvoeren van afval is de aanschaf van de containers die geplaatst worden op de afdelingen en het laten afvoeren van het glasafval. Het glasafval zal op afroep geledigd worden, omdat verwacht wordt dat glas in kleine hoeveelheden zal vrijkomen op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen. Het gescheiden laten afvoeren van glasafval is in de regel goedkoper dan het laten afvoeren van restafval.

Kosten baten scheiden incontinentiemateriaal:

Onder incontinentiemateriaal wordt verstaan disposable incontinentiesystemen en disposable bedonderleggers. Het incontinentiemateriaal komt vrij onder bewoners die incontinent zijn. Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen maken circa 63 bewoners gebruik van disposables. 31 bewoners maken gebruik van verbanden en 4 personen maken gebruik van onderleggers. Dit zorgt voor een behoorlijke stroom aan incontinentiemateriaal. Het gescheiden laten afvoeren van incontinentiemateriaal kan kostenbesparend werken. Als de grote stroom incontinentiemateriaal wordt gescheiden van het restafval, zal de hoeveelheid restafval afnemen evenals het aantal ledigingen waarvoor betaald dient te worden.

Kosten die gemaakt worden met betrekking tot het scheiden van afval is de aanschaf van de containers op de afdelingen voor het verzamelen van het incontinentiemateriaal en de aanschaf van de grote rolcontainer van 660 liter.

Kosten baten scheiden gevaarlijke afvalstoffen:

Onder gevaarlijke afvalstoffen wordt onder andere verstaan tl-buizen, spaarlampen, drukinkten, batterijen, verf, oplosmiddelen etc. Voor Stichting Saffier is een kaart gemaakt met categorieën gevaarlijke afvalstoffen. Hierop staan de afvalstoffen die onder gevaarlijke afvalstoffen vallen en waarvan men verplicht is deze gescheiden af te voeren.

Er zijn geen financiële omstandigheden, waarbij scheiding niet kan worden verlangd. Het laten afvoeren van gevaarlijke afvalstoffen brengen hoge kosten met zich mee. Kostenbesparende maatregelen kunnen echter genomen worden met betrekking tot het beperken van het gebruik van gevaarlijke afvalstoffen, wanneer deze mogelijkheden zich voordoen, zoals het beperken van wegwerpbatterijen.

De mogelijke kosten van een milieuzorgsysteem zijn³³:

- Kosten van daadwerkelijke maatregelen in, of aan het einde van het productieproces. Hierbij valt te denken aan de kosten voor het scheiden van afval, of alle end of pipe maatregelen, waarbij afval en emissies alvorens ze worden uitgestoten worden behandeld. Een voorbeeld hiervan is het plaatsen van luchtfilters
- Saneringskosten (bijvoorbeeld bodemsaneringskosten)
- Mogelijke schadeclaims van omwonenden of van uw eigen medewerkers
- Leges van milieuvergunningen, in geval mij vergunningplichtige bedrijven.

Wordt er nu een milieuzorgsysteem opgezet, dan zijn er op korte termijn nog een aantal additionele kosten. Door de systematische zorg voor het milieu moet een groot deel van de kosten op den duur wegvallen. De volgende kosten worden bij het opzetten van een milieuzorgsysteem gemaakt³⁴:

- Analysekosten
- Kosten manuren milieuzorg, eventueel vermeerderd met kosten van adviseurs
- Opleidingskosten
- Afschrijving/ rente milieu-investeringen
- Mogelijke milieuzorgsysteem-certificatiekosten

De mogelijke opbrengsten van een milieuzorgsysteem zijn³⁵:

- Besparing op grondstoffen en energie
- Indirecte besparing op grondstoffen door het recyclen van een deel van de afvalstroom
- Verkopen van afval dat voor extern hergebruik geschikt is
- Verminderen van kosten van afvalverwijdering
- Verminderen heffingen voor waterzuiveringen

³³ Integratie van milieu- en kwaliteitszorg, O.J.J. van den Berg / R.A.D. Gerritsen, ISBN 90-267-2641-4

³⁴ Integratie van milieu- en kwaliteitszorg, O.J.J. van den Berg / R.A.D. Gerritsen, ISBN 90-267-2641-4

³⁵ Integratie van milieu- en kwaliteitszorg, O.J.J. van den Berg / R.A.D. Gerritsen, ISBN 90-267-2641-4

- Vermijden van mogelijke toekomstige saneringsoperaties
- Voorkomen van mogelijke schadeclaims van omwonenden of het personeel met betrekking tot milieu
- Mogelijke indirecte baten door imagoverbetering ten aanzien van het milieu

7.5 Baten milieuzorgsysteem³⁶

In paragraaf 7.4 zullen de voordelen van een afval- dan wel milieuzorgsysteem weergegeven worden. De voordelen spitsen zich toe op het beperken van de kosten tot en met het beperken van schade aan imago en uitstraling. Voordelen genoeg om een milieuzorgsysteem in de toekomst te implementeren binnen Stichting Saffier.

Het goed beheersen van milieurisico's bespaart kosten en kan ander voordeel opleveren zoals:

- Het voorkomen van boetes en aansprakelijkheden inzake milieuschade
- De schade aan bedrijf, milieu, gezondheid en eigendommen van mensen kan in de vele miljarden guldens lopen. Wanneer zich daadwerkelijk grote calamiteiten voordoen zoals in Enschede komt de "License to Operate" van een onderneming in gevaar. Dit kan leiden tot de ontslag van topmanagers, verlies van cliënten of marktaandeel en zeer hoge schadevergoedingen, afdgedwongen via de rechter.
- De directe (verzekerde) schade van een ongeval is vaak veel kleiner dan de werkelijke schade, zoals schade aan installaties, apparatuur etc.
- Afhankelijk van het productieproces en hun aard kunnen (bij)producten in het milieu terechtkomen. De producten vertegenwoordigen een waarde die op jaarbasis heel hoog kan zijn. Het voorkomen van deze verliezen kan financieel voordeel opleveren.
- Energiebesparing is vaak mogelijk door energiebesparende projecten op te zetten die zich niet alleen terugverdienen, maar die op langere termijn tot lagere kosten leiden. Hergebruik en recycling van warmte en producten kunnen tot aanzienlijke tot aanzienlijke besparingen leiden.
- Een bedrijf met een goede reputatie, dat zich duurzame doelen stelt, dat zorgt voor de veiligheid en gezondheid van zijn personeel en dat zo schoon mogelijke productieprocessen voert, zal personeel in dienst hebben dat trots is op hun bedrijf. Dat vertaalt zich in hogere productie en het in dienst kunnen houden of nemen van goede werknemers.
- Bedrijven met een "groen" of duurzaamheidsimago blijken vaak winstgevender te zijn dan andere bedrijven. Bedrijven die duurzaamheid uitstralen betrachten pro-actief en creatief te zijn in het bedenken van nieuwe ideeën en het realiseren hiervan.

Enkele nadelen zijn:

- Het management dient haar aandacht te verdelen over alle bedrijfsaspecten. Milieuzaken worden in eerste instantie als kostenpost gezien en niet als investering of winstmaker en hebben hierdoor een lagere prioriteit
- Openheid met betrekking tot bepaalde milieuaspecten kan een bedrijf in diskrediet brengen.

---

³⁶ Milieuzorgsystemen, het beheersen van risico's, H.J. Janssen en dr. Cees L.M. Poels

Hoofdstuk 8 Implementatie

In dit hoofdstuk wordt het implementatieplan weergegeven met betrekking tot het invoeren van een uniform milieubeleid voor heel de Stichting Saffier. Tevens wordt antwoord gegeven op de drie subprobleemstellingen die hieronder staan weergegeven.

9 Hoe kan er voor draagvlak gezorgd worden binnen Stichting Saffier?

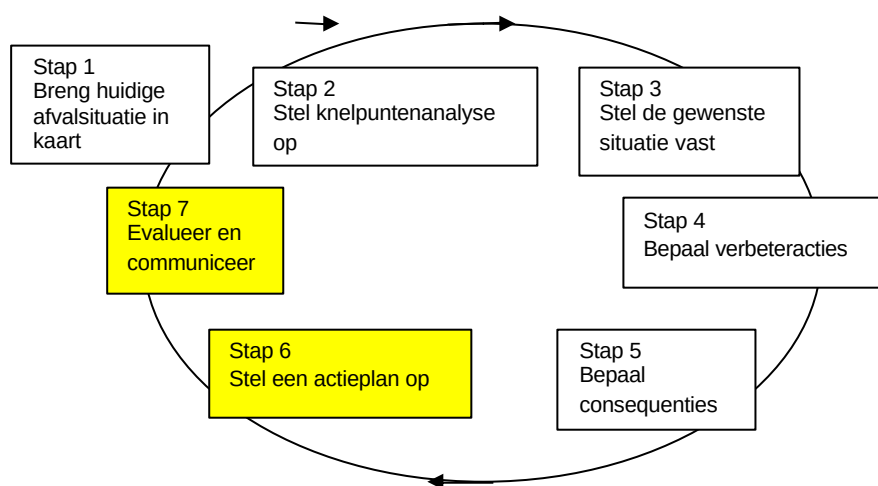
9 Hoe kan dit systeem geïmplementeerd worden binnen Stichting Saffier?

10 Hoe kan dit systeem gemanaged en gewaarborgd worden binnen Stichting Saffier?

Om antwoord te kunnen geven op bovengenoemde subprobleemstellingen worden uit het stappenplan optimalisatie afvalbeheer de laatste twee stappen behandeld, namelijk: stel een actieplan op en evalueer en communiceer.

Hoofdstuk acht is als volgt opgebouwd: in paragraaf 8.1 wordt in tabel 7 het implementatieplan weergegeven. Vervolgens worden in paragraaf 8.2 en 8.3 methoden tot verandering van gedrag en het voorkomen dan wel verminderen van weerstanden beschreven. Tevens wordt in paragraaf 8.4 de toekomstverwachting van afvalland beschreven onder andere door verzamelde krantenartikelen uit de afstudeerperiode.

Figuur 6 Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 6 Stel een actieplan op en stap 7 Evalueer en communiceer)³⁷

8.1 Implementatieplan

In deze paragraaf wordt het implementatieplan weergegeven met betrekking tot scheiding van afval op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen.

³⁷ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

Wat veranderen	Waar	Verbeteractie, doel en inhoud	Betrokkenen	Uitvoerder	Startdatum
Presenteren van de plannen	Zorgknooppunt Loosduinen	Hoofden Interne Dienst informeren, draagvlak creëren en vragen beantwoorden	Hoofden Interne Dienst, hoofd Facilitaire Zaken van Stichting Saffier	Tim Clavan	Eind mei
Aanstellen projectteam	Zorgknooppunt Loosduinen	Het projectteam is verantwoordelijk voor het gevoerde afvalbeleid	Hoofden Interne Dienst Stichting Saffier, hoofd Facilitaire Zaken van Stichting Saffier	Hoofden Interne Dienst, hoofd Facilitaire Zaken	Begin juni
Opnieuw aanbesteden afvalverwerkings-bedrijf	Geheel Saffier	Stichting Saffier dient een nieuw afvalverwerkings-bedrijf aan te besteden, omdat op moment gebruik wordt gemaakt van drie afvalverwerkings-bedrijven. Stichting Saffier kan een mogelijk voordeel behalen met de inkoop	Hoofd inkoop	Hoofd inkoop	De contracten lopen van 1 januari tot en met 31 december van een jaar. Opzegtermijn van de contracten bedraagt 3 maanden. Uiterste opzegtermijn is begin september.
Begin implementatie afvalscheiding Zorgknooppunt Loosduinen	Zorgknooppunt Loosduinen	Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen dient het afval gescheiden aangeboden te worden aan	Projectteam, hoofd Huishoudelijke Dienst Zorgknooppunt Loosduinen en medewerkers Huishoudelijke dienst	Projectteam	Januari 2007
Voorlichten medewerkers verzorgend personeel en bewoners	Zorgknooppunt Loosduinen	Bewoners en verplegend personeel inlichten over de te ondernemen plannen en het voorkomen / verminderen van weerstanden	Projectteam, hoofd interne dienst Zorgknooppunt Loosduinen, medewerkers en bewoners van Zorgknooppunt Loosduinen	Projectteam	November / december 2006

8.2 Gedragsverandering

Veranderingen roepen vaak weerstand op omdat ze als bedreigend worden ervaren, oude gewoonten moeten worden opgegeven en men weet niet wat men te wachten staat. De belangrijkste oorzaken, die weerstanden kunnen oproepen zijn:

- Gebrek aan informatie
- Gebrek aan voldoende betrokkenheid
- Onvoldoende faciliteiten
- Onduidelijke instructies of richtlijnen
- Inzet van te harde instrumenten voor gedragsverandering

Gedragsbehoud

Gedrag dat veranderd dient te worden om milieuredenen, bestaat uit gewoontegedrag, uit niet bewust gekozen gedrag. Aan het veranderen van het gedrag zitten een aantal aspecten:

- 1 Onbewust gekozen gedrag kan snel worden afgeleerd, zoals bijvoorbeeld het afval in meerdere bakken, maar men kan tevens snel terugvallen in oude het oude gedrag door gemakzucht.
- 2 Een ander aspect van milieubewust gedrag is, dat milieuvoordelen op langere termijn zichtbaar zijn. De nadelen worden echter meteen gevoeld.
- 3 De individuele bijdrage wordt gevoeld als een druppel op een gloeiende plaat. Als iedereen meewerkt zal afvalscheiding een succes worden.

Het is belangrijk dat de nadruk gelegd wordt op collectiviteit. Per persoon heeft men vaak de indruk dat het beetje afval dat iemand produceert, niet nadelig is voor het milieu. Stichting Saffier dient er voor te zorgen dat als er een collectief milieugedrag op korte termijn wel aanzienlijke voordelen te behalen zijn. De boodschap met betrekking tot afvalscheiding dient regelmatig doorgecommuniceerd te worden naar het personeel toe. Gedacht zou kunnen besparingsresultaten, targets etc.

8.3 Instrumenten om gedrag te veranderen

De volgende instrumenten kunnen het gedrag van medewerkers en bewoners veranderen³⁸:

Voorlichting:

Voorlichting is het overdragen van informatie met de bedoeling de attitude en het gedrag van mensen te veranderen in een vooraf geformuleerde richting. De voorlichting richt zich op het veranderen van de attitude. Gedragsverandering volgt min of meer vanzelf. Mensen veranderen hun attitudes niet gemakkelijk. Wanneer het lukt om de attitude te veranderen, kan de bijbehorende gedragsverandering stabiel zijn.

Sociaal netwerkbenadering:

Voorlichting alleen is niet krachtig genoeg. Het is belangrijk om voorlichting te combineren met andere instrumenten. De sociaalnetwerkbenadering gaat ervan uit dat veel mensen hun mening aanpassen aan die van anderen. Sociale netwerken zijn groepen mensen die overeenkomsten vertonen op bepaalde kenmerken, bijvoorbeeld de afdeling waarop men werkzaam is. Invloedrijke personen kunnen als opinieleider fungeren. Dit hoeven niet altijd de afdelingshoofden te zijn. Een opinieleider kent iedereen, beschikt over informele contacten binnen de groep en geeft qua gedrag zelf het goede voorbeeld.

Straffen en belonen:

Straffen en belonen is een instrument dat ingezet kan worden ongeacht de attitude t.a.v. het milieu. Straffen, maar vooral belonen, kan een bijzonder effectief veranderingsinstrument zijn. Een nadeel is echter dat het gedrag niet veranderd, omdat de attitude is mee veranderd. Op het moment dat straf of beloning uitblijft kan men gemakkelijk weer in het oude gewoontegedrag terugvallen. Het instellen van een ideeënbus kan hierbij bijvoorbeeld helpen. Het beste idee kan beloond worden en zichtbaar uitgevoerd worden.

---

³⁸ Facilitaire Diensten deel 2 2005-2006, B. Veldstra, code 2379

Faciliteiten:

De inzet van de juiste faciliteiten is belangrijk voor het bevorderen van milieuvriendelijk gedrag. Als faciliteiten onvoldoende zijn, vervallen ook de mensen met de juiste attitude terug in hun oude gedrag. Het bieden van slechts enkele goede faciliteiten is niet genoeg. Daarnaast is in ieder geval een stuk voorlichting / instructie nodig. Een milieucoördinator is een geschikt persoon om zich met de faciliteiten bezig te houden. Er dient een regelmatig onderzoek plaats te vinden onder de gebouwgebruikers of een representatief aantal of de soort en aantal faciliteiten voldoende zijn.

Training en opleiding:

Training en opleiding zijn erop gericht om kennis en inzichten te vergroten, vaardigheden te verwerven en een attitude te ontwikkelen. Dit instrument kan zowel attitude als gedragsveranderingen tot stand brengen. Training is doorgaans een kort, praktisch traject, terwijl opleiden meestal een langdurig traject betreft, waarin meerdere vakken / disciplines aan de orde komen.

8.4 De toekomst

Mede door de onlangs verschenen krantenartikelen, zie bijlage 9 en 10³⁹, wordt afvalscheiding voor bedrijven steeds belangrijker. Uit het krantenartikel tarieven en Duits afval, kan worden opgemaakt dat

door het afval dat uit Duitsland geïmporteerd gaat worden per 1 januari 2007, de tarieven voor restafval de komende jaren waarschijnlijk zullen gaan stijgen. Met name voor de locatie Zorgknooppunt Loosduinen zal dit grote gevolgen hebben. Het is dan ook aan de afdeling Facilitaire Zaken van Stichting Saffier om er voor te zorgen dat op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen het afval gescheiden aangeboden gaat worden aan het afvalverwerkingsbedrijf. Alleen hierdoor zullen de kosten voor het laten verwijderen van afval beperkt kunnen worden. Blijft men echter op de huidige wijze doorgaan dan zullen de tarieven voor het laten verwijderen van restafval, de enige afvalstroom op moment op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen, oplopen in de toekomst. Echter door het implementeren van afvalscheiding op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen kunnen de kosten voor het laten verwijderen van afval verminderd worden.

---

³⁹ Zie bijlage 9 en 10, bijlagenboek pagina 42 en 43

Verklarende woordenlijst

Afvalbeheer: Afval zoveel mogelijk voorkomen en vervolgens zoveel mogelijk gescheiden aanbieden en afvoeren. Een optimaal afvalbeheer betekent ook het realiseren van een kosteneffectieve inzamelstructuur die goed aansluit op de wensen van de medewerkers en die voldoet aan alle wettelijke verplichtingen.

Afvalpreventie: Het voorkomen of beperken van het ontstaan van afval door reductie aan de bron, door intern hergebruik of door de vermindering van de totale milieuschadelijkheid daarvan.

Afvalscheiding: Scheiden van afvalstromen uit restafval.

Afvalstoffen: Stoffen die op de stort of in de verbrandingsinstallaties belanden of die als emissie in lucht, water of bodem terechtkomen.

Afvalstoffenwet: Algemene regels voor het zich ontdoen van afval en het beperken van afvalstoffenbelasting voor het milieu.

Afvalstoffenwet: Algemene regels voor het zich ontdoen van afval en het beperken van afvalstoffenbelasting voor het milieu.

Beleid: Het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en in een bepaalde tijdsvolgorde.

Centrale rolcontainers: De eindopslagen voor bedrijfsafval, deze worden door de inzamelaars geledigd.

Glas: Verpakkingsglas.

Restafval: Bedrijfsafval met uitzondering van afval waarop scheidingplicht berust (LAP richtlijnen). Rolcontainer: Alle containers met wielen. De facturering vindt plaats op basis van het volume (aantal L).

Groente, Fruit en Tuinafval (GFT): Afval van ongekookte groente, zoals;schillen en resten van groenten, fruit en aardappelen en van tuinen en preken rondom de zorginstelling.

Incontinentiemateriaal: Disposable incontinentiesystemen, disposable bedonderlegers en witte/ transparante LDPE zakken. Niet: papier en plastic, maandverband' washandjes' stretchbroekjes.

Ist-situatie: De huidige situatie in een organisatie.

Inzamelen: Het ophalen van bedrijfsafvalstoffen bij een persoon die zich van die afvalstoffen ontdoet door afgifte aan degene die afvalstoffen ophaalt.

Klappie: Pedaalemmer, waarin plaats van een emmer een vuilniszak in zit. Voor het overhevelen van incontinentiemateriaal.

Kunststoffen: Kunststof verpakkingsfolie (zakken hoezen, stretchen en krimpfolie), verpakkings- en isolatiematerialen van EPS (piepschuim).

LAP: Landelijk Afvalbeheersplan

Milieuzorg: Het geheel van werkzaamheden in een instelling dat is gericht op het beheersen, controleren en zoveel mogelijk verhinderen van de milieubelasting die het gevolg is van activiteiten van die instelling. Daarbij geldt als randvoorwaarde dat de eisen gesteld aan het werk/leefklimaat worden gehandhaafd.

Overige afvalstoffen: Textiel (bijvoorbeeld gordijnen, kleding, tafellinnen, en beddengoed, meubilair afkomstig, bouw- en sloopafval etc.

Optimaal: Uiterste, hoogst en gunstig.

Papier en karton: Computer-en kantoorpapier, kartonnen verpakkingen, vakbladen, folders, reclaimedrukwerk etc.

Reststoffen: niet-gerealiseerd product, een reststof wordt pas een afvalstof als het nergens meer voor te gebruiken is.

Recycling: Het terugwinnen van grondstoffen uit afval.

Specifiek bedrijfsafval: Specifiek ziekenhuisafval vrijkomend bij intra - en extramurale instellingen voor de gezondheidszorg of van particulieren bijvoorbeeld injectienaalden.

Solsituatie: De gewenste situatie in een organisatie.

Swill: Gekookte keukenafval en etensresten, zoals resten van gekookt eten, vlees- en visresten (inclusief graten, schelpen en botjes), pinda- en notendoppen, eierschalen, plantaardige olie en gestold vet.

Verpakkingsafval: ongevaarlijk afval, hiertoe behoren ook houtwol en zaagsel.

Wet Milieubeheer (WM): Wet waarbinnen alle sectorale milieuwetgevingen en regelingen zijn samengevoegd, en die bedrijven aanzet tot preventie en hergebruik: scheidingsplicht, terugnameplicht, verwerkingsplicht, statiegeld en stortverbod.

Wit- grijs en bruingoed: Elektronische en elektrische huishoudelijke-en kantoorapparatuur bv koelkasten, of apparaten als computers.

Verpleging: Werkzaamheden en diensten die van invloed zijn op het verplegend personeel.

Vetafscheider: Een installatie in het rioolstelsel dat dient om vet af te scheiden van het bedrijfswater van een ruimte waar voedingsmiddelen vervaardigd, bewerkt of verwerkt worden.

Verzorging: Werkzaamheden en diensten die van invloed zijn op het verzorgend personeel.

VROM: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieu

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (hoofdstuk 3)

Figuur 2: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 1 Breng huidige afvalsituatie in kaart en stap 2 Stel knelpuntenanalyse op, hoofdstuk 4)

Figuur 3: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 3 Bepaal gewenste situatie, hoofdstuk 5)

Figuur 4: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 4 Bepaal verbeteracties, hoofdstuk 6)

Figuur 5: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 5 Bepaal consequenties, hoofdstuk 7)

Figuur 6: Stappenplan optimalisatie afvalbeheer (Stap 6 Stel een actieplan op en stap 6 Evalueer en communiceer, hoofdstuk 8)

Tabellen

Tabel 1: Verplichtingen en richtlijnen afvalscheiding, hoofdstuk 3 paragraaf 3.2

Tabel 2: Afvalgegevens locaties Stichting Saffier, hoofdstuk 4

Tabel 3: Huidige kosten afvoeren afval, hoofdstuk 4, paragraaf 4.1

Tabel 4: Afvalkosten kengetal, hoofdstuk 4, paragraaf 4.1

Tabel 5: Jaarlijkse afvalkosten Zorgknooppunt Loosduinen huidige en gewenste situatie, paragraaf 7.3

Tabel 6: Implementatieplan, hoofdstuk 8, paragraaf 8.1

Literatuurlijst

Boeken & Syllabi

Integratie van milieu- en kwaliteitszorg, O.J.J. van den Berg / R.A.D. Gerritsen, ISBN 90-267-2641-4

Kwaliteitsmanagement in beweging, Hans van der Bij, Manda Broekhuis, José Gieskes, ISBN 9014080891

Kempen, P.M. & Keizer J.A.: Advieskunde voor praktijkstages, organisatieverandering als leerproces ISBN: 90 01468225

Syllabi Methode van onderzoek en de markt, C.M. Genet, 2003/ 2004, code 2384

Van Dale, Hedendaags Nederlands, ISBN 9066481447, 3e druk 2002

Syllabi Facilitaire Diensten deel 2, B. Veldstra, 2005 / 2006, code 2379

Handleiding voor de afstudeeropdracht 2005 – 2006, afdeling Facility Management, ISBN 90-73077-09-5

Milieuzorg in bedrijf, van Calveen en van Dijk, ISBN 90-207-2283-2

Handleiding schriftelijke rapportage. Den Haag: Haagse Hogeschool, opleiding Facility Management, 2002-2003. Code 2318

Milieuzorgsystemen, het beheersen van risico's, H.J. Janssen en dr. Cees L.M. Poels

Bedrijfsinterne documenten

Milieubeleidsplan Selto, Bosscher & de Witte i.s.m. Selto, november 2004

Strategisch Beleidsplan Saffier / deel II / november 2003

Internet

www.ad.nl

www.afvalgids.nl

www.haagsehogeschool.nl

www.milieuwinst.nl

www.milieu.pagina.nl

<http://www.vrom.nl/pagina.html?id=9263#10>

www.vrom.nl

Vakliteratuur

Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil, 2001

Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil in opdracht van het Ministerie van VROM, 2001

Scripties

Gerritsen, Roseline: Verdien geld met afval, ruim afval professioneel op, sector Management en Economie, opleiding Facility Management, mei 2003

Galen, B.:implementatie van een milieuzorgsysteem, Sector Management en Economie, opleiding Facility Management, mei 2003

Krantenartikelen

Krantenartikel prikincidenten, Sp!ts, donderdag 23 maart 2006

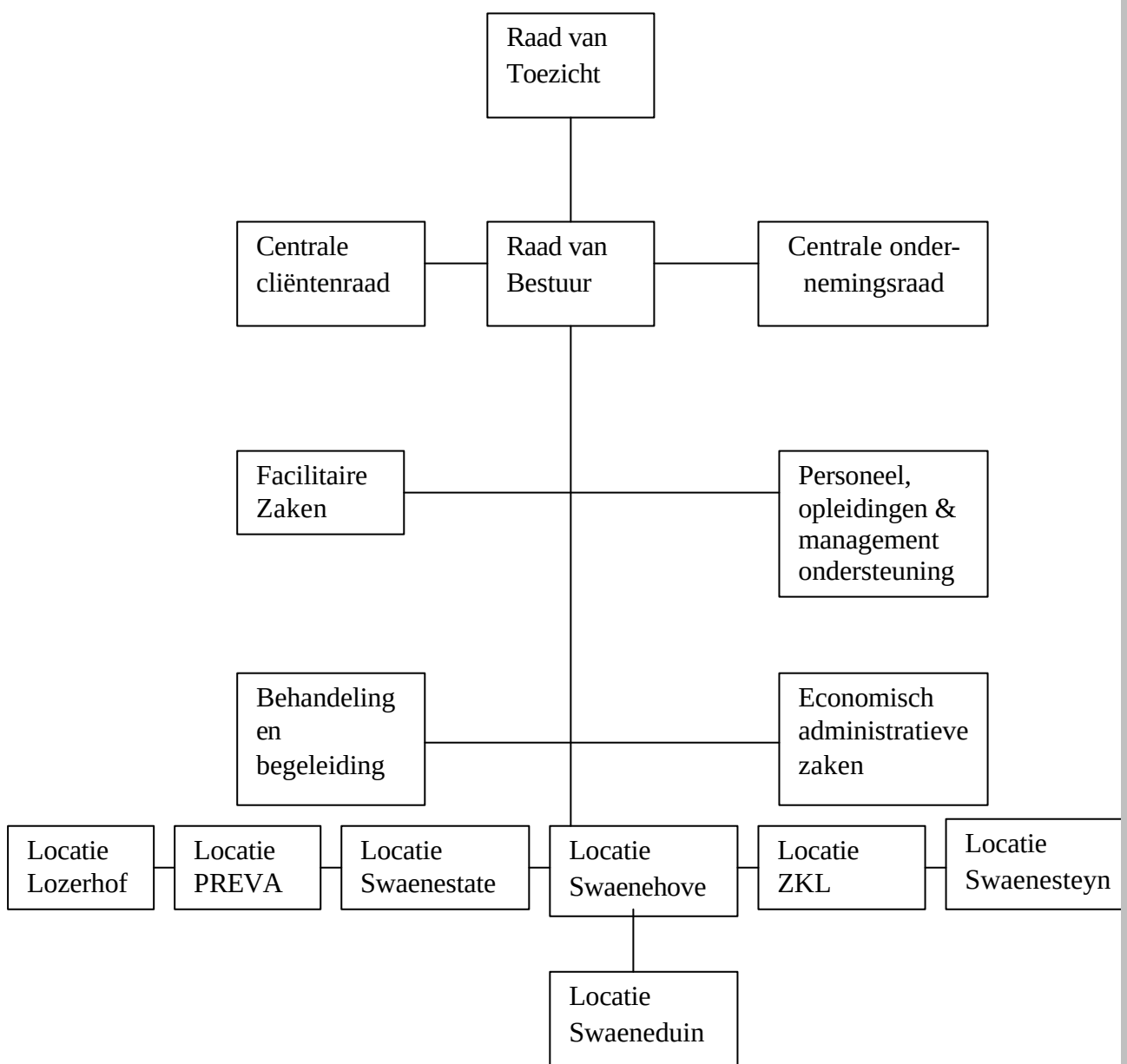
Krantenartikel AD Haagse Courant, Duits afval, vrijdag 7 april 2006

Inhoudsopgave

Bijlage 1 Organogram Stichting Saffier.....	54
Bijlage 2 Organogram Afdeling Facilitaire Zaken.....	55
Bijlage 3 Besluit van 7 oktober 1998, houdende regels voor.....	55
Bijlage 4 Ladder van Lansink	74
Bijlage 5 Afvalbeleid op Europees niveau.....	75
Bijlage 6 Landelijk afvalbeheersplan.....	77
Bijlage 7 Interviews hoofden Interne Dienst	81
Bijlage 8 Interviews accountmanagers afvalverwerkingsbedrijven.....	93
Bijlage 8 Integrale afvalbeleidsverklaring.....	95
Bijlage 9 Krantenartikel prikincidenten.....	96
Bijlage 10 Krantenartikel tarieven en Duits afval.....	97
Bijlage 11 Protocol afvalscheiding locatie Zorgknooppunt Loosduinen.....	99
Bijlage 12 Toelichtingen tabel 2 afvalgegevens locaties Stichting Saffier.....	102

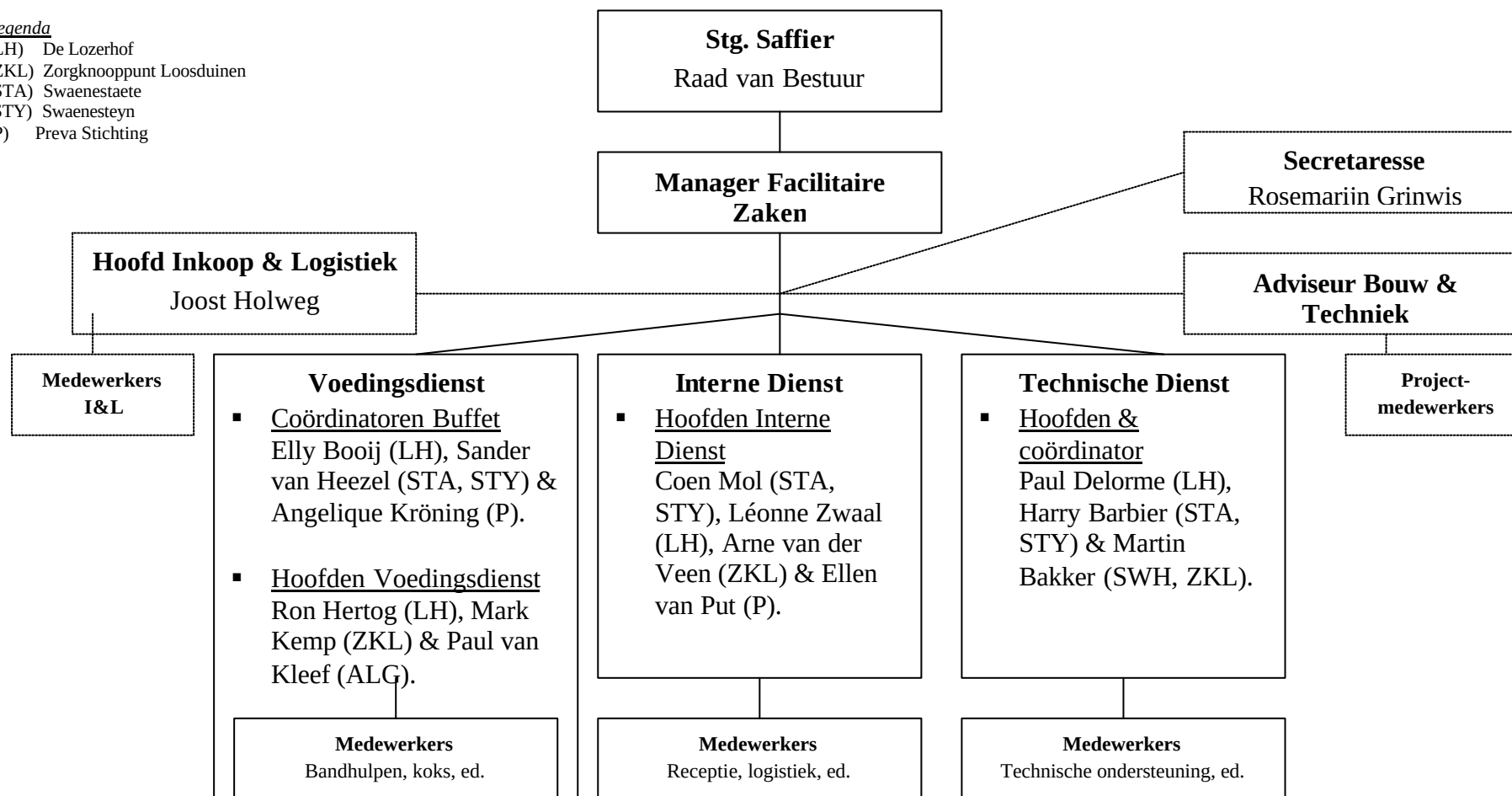
Bijlage 1 Organogram Stichting Saffier

Bijlage 2 Organogram afdeling Facilitaire Zaken

Legenda

(LH) De Lozerhof
(ZKL) Zorgknooppunt Loosduinen
(STA) Swaenestaete
(STY) Swaenesteyn
(P) Preva Stichting

Bijlage 3 Besluit van 7 oktober 1998, houdende regels voor inrichtingen voor woon- en verblijfsgebouwen (besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer)

(Tekst geldend op: 16-03-2006)

Besluit van 7 oktober 1998, houdende regels voor inrichtingen voor woon- en verblijfsgebouwen (Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 20 november 1997, nr. MJZ97571275, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Gelet op de artikelen 8.40, 8.41 en 8.42 van de Wet milieubeheer, richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en richtlijn nr. 91/271/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1991 betreffende stedelijk afvalwater (PbEG L 135);

De Raad van State gehoord (advies van 11 februari 1998, nr. W08.97.0745);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 1 oktober 1998, nr. MJZ 98093748, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. bevoegd gezag: bestuursorgaan dat bevoegd zou zijn een vergunning te verlenen voor een inrichting als bedoeld in artikel 2;
- b. vergunning: vergunning die is verleend krachtens artikel 8.1 van de Wet milieubeheer;
- c. bijlage: bij dit besluit behorende bijlage;
- d. brandbare vloeistof: vloeistof of een verfproduct waarvan het vlampunt gelegen is op 55°C of hoger (K3-vloeistof);
- e. gevaarlijke stof: stof die of preparaat dat bij of krachtens het Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten is ingedeeld in een categorie als bedoeld in artikel 34, tweede lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen;
- f. geluidniveau: niveau van het ter plaatse optredende geluid, uitgedrukt in dB(A), overeenkomstig de door de Internationale Electrotechnische Commissie (IEC) opgestelde regels, zoals neergelegd in de IEC-publicatie nr. 651, uitgave 1979;
- g. equivalent geluidniveau: gemiddelde van de afwisselende niveaus van het ter plaatse optredende geluid, gemeten in de loop van een bepaalde periode en vastgesteld en beoordeeld overeenkomstig de «Handleiding meten en rekenen industrielawaai, IL-HR-13-01», uitgave 1981;
- h. woning: gebouw of gedeelte van een gebouw dat voor bewoning wordt gebruikt of daartoe is bestemd, met uitzondering van een zodanig gebouw of gedeelte van een gebouw dat deel

- uitmaakt van een inrichting en van een dienst- of bedrijfswoning;
- i. laboratorium: inrichting die of gedeelte van een inrichting dat is bestemd voor het bedrijfsmatig verrichten van handelingen met stoffen of preparaten ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of commerciële doeleinden;
- j. geluidgevoelige bestemmingen: gebouwen of objecten aangewezen krachtens de artikelen 49 en 68 van de Wet geluidhinder;
- k. piekniveau Lmax: maximaal geluidniveau gemeten in de meterstand «F» of «fast»;

Artikel 2

1. Dit besluit is van toepassing op een inrichting waar een of meer voorzieningen of installaties aanwezig zijn, waardoor de inrichting kan worden aangemerkt als uitsluitend of in hoofdzaak een gebouw voor:

- a.
  - 1°. tijdelijke of permanente bewoning;
  - 2°. het bieden van dag- of nachtverblijf of het bieden van sociaal maatschappelijke opvang, hulp- of dienstverlening, of
  - 3°. het bieden van opvang, of tijdelijk verblijf aan personen;
- b. het leveren van administratieve diensten of producten, anders dan het verkopen of verhuren aan particulieren van roerende zaken, het verrichten van administratieve werkzaamheden of het verrichten van financiële transacties;
- c. het voorbereiden en het houden van kerkelijke of levensbeschouwelijke bijeenkomsten of lijkplechtigheden;
- d. het bieden van onderwijs, opleiding, vorming of cursussen;
- e. het verrichten van medische of paramedische controle, onderzoek, behandeling, het bieden van verpleging, verzorging of therapie of het afnemen van bloed of plasma;
- f. het opslaan en uitlenen van hulp- of verzorgingsartikelen ten behoeve van de thuiszorg;
- g. het opslaan van boeken, documenten, bescheiden of andere informatiedragers en voortbrengsels van kunst, cultuur of wetenschap, of
- h. het voorbereiden of uitvoeren van radio- of televisie-uitzendingen met een permanente voorziening voor de aanwezigheid van bezoekend publiek tot een maximum van 50 personen.

2. Dit besluit is eveneens van toepassing op inrichtingen waarin uitsluitend of in hoofdzaak sprake is van een samenstel van bedrijvigheden als bedoeld in het eerste lid, onder a tot en met h.

Artikel 3

Dit besluit is niet van toepassing op een inrichting als bedoeld in artikel 2, indien:

- a. in de inrichting of een onderdeel daarvan een of meer stookinstallaties voor verwarming of warmtekrachtopwekking aanwezig zijn met een thermisch vermogen per toestel van 2500 kW of meer;
- b. in de inrichting of een onderdeel daarvan een of meer installaties of voorzieningen aanwezig zijn die kunnen worden gebruikt voor het verstoken of verbranden van andere brandstoffen dan aardgas, propaangas, butaangas of gasolie, tenzij sprake is van een open haard voor het verbranden van hout, die alleen is bedoeld voor bij- of sfeerverwarming;
- c. in de inrichting of een onderdeel daarvan koel- of vriesinstallaties of warmtepompen aanwezig zijn met een capaciteit of een totale capaciteit van meer dan 200 kg ammoniak of van meer dan 100 kg propaan, butaan of mengsels van propaan en butaan;
- d. afvalstoffen worden op- of overgeslagen die van buiten de inrichting afkomstig zijn voorzover de inrichting beschikt over een capaciteit:
  - 1°. van meer dan 35 m³ voor de opslag van afvalstoffen;
  - 2°. voor de opslag van gevaarlijke afvalstoffen, of
  - 3°. van meer dan 1000 m³ per jaar voor de overslag van afvalstoffen;
- e. in de inrichting of een onderdeel daarvan voorzieningen of installaties aanwezig zijn voor het:
  - 1°. opslaan van gevaarlijke stoffen met een capaciteit van 10 000 kg of meer;
  - 2°. afleveren van brandstoffen aan andere transportmiddelen dan die welke voor eigen gebruik

- binnen de inrichting worden gebruikt;
- 3°. opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen of vloeibare gevaarlijke afvalstoffen in tanks, tenzij sprake is van opslaan in ondergrondse tanks, waarop het Besluit opslaan in ondergrondse tanks 1998 van toepassing is, dan wel sprake is van opslaan van brandbare vloeistoffen in bovengrondse tanks dan wel sprake is van een opslag overeenkomstig voorschrift 2.1.5, onder a;
- 4°. opslaan van gasen of gasmengsels in tanks, tenzij sprake is van opslag waarop het

Besluit voorzieningen en installaties milieubeheer van toepassing is, of

- 5°. opslaan van bestrijdingsmiddelen in de zin van de Bestrijdingsmiddelenwet met een capaciteit van 400 kg of meer;
- f. deze is ingericht:
- 1°. voor het doen verblijven van dieren van anderen dan degene die de inrichting drijft, op een terrein in de open lucht;
- 2°. als hippisch opleidingscentrum;
- 3°. voor het bedrijfsmatig houden, fokken, verhandelen of slachten van dieren;
- 4°. als brandweerkazerne, of
- 5°. voor het opslaan van vuurwerk.
- g. vaklokalen of werkplaatsen niet uitsluitend of in hoofdzaak worden gebruikt voor onderwijs dan wel voor onderhoud, ondersteuning of reparatie van tot de inrichting behorende gebouwen, installaties of toestellen;
- h. in de inrichting onderzoek of werkzaamheden worden verricht met genetisch gemodificeerde organismen, als bedoeld in artikel 1, onder f, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen Wet milieugevaarlijke stoffen;
- i. de inrichting of een onderdeel daarvan is bestemd tot praktijkruimte voor chemisch of biochemisch, natuurkundig, technisch, agrarisch of veterinaire onderwijs waarop de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek van toepassing is;
- j. de inrichting of een onderdeel daarvan is bestemd tot academisch ziekenhuis, als bedoeld in artikel 1.13 van de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek, of tot laboratorium, dan wel deel uitmaakt van een krachtens artikel 5 van de Wet toelating zorginstellingen als ziekenhuis toegelaten instelling;
- k. in de inrichting met vuurwapens wordt geschoten, met ontlambare of explosieve voorwerpen wordt geworpen of op een open terrein van de inrichting met wapens werkend met luchtdruk of gasdruk wordt geschoten;
- l. het totale permanent aanwezige elektromotorische en verbrandingsmotorische vermogen voor reprografische activiteiten meer bedraagt dan 40 kW, of
- m. de inrichting is bestemd tot tandartspraktijk.

Artikel 4

1. De voorschriften die zijn opgenomen in de bijlage gelden voor een ieder die de inrichting drijft. Deze draagt er zorg voor dat de voorschriften worden nageleefd.
2. Indien een voorschrift dat is opgenomen in de bijlage, hoofdstukken 1 tot en met 3, inhoudt dat daarbij aangegeven middelen ter bescherming van het milieu moeten worden toegepast, kan degene die de inrichting drijft, andere middelen toepassen mits hij, voordat hij die andere middelen toepast, aan het bevoegd gezag aantoont dat met de door hem gekozen middelen een ten minste gelijkwaardige bescherming voor het milieu wordt bereikt.

Artikel 5

1. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen met betrekking tot:
- a. de in de bijlage opgenomen voorschriften ten aanzien van geluid, trilling, energie, afvalstoffen, afvalwater, waterbesparing, lucht en verlichting, voorzover dat in hoofdstuk 4 van die bijlage is aangegeven, of
- b. de aanwezigheid van brandbestrijdingsmiddelen, de veiligheid van toestellen en installaties voor gas of elektriciteit, de veiligheid van de opslag van stoffen, onderzoek naar bodemverontreiniging voorzover dat in hoofdstuk 4 van de bijlage is aangegeven, de gevolgen

van het verkeer van personen of goederen van en naar de inrichting, en de nadelige gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken waarop paragraaf 1.8 van de bijlage betrekking heeft, indien dat bijzonder is aangewezen in het belang van de bescherming van het milieu.

2. De nadere eisen gelden voor een ieder die de inrichting drijft. Deze draagt er zorg voor dat de nadere eisen worden nageleefd.
3. Het bevoegd gezag kan nadere eisen wijzigen of aanvullen in het belang van de bescherming van het milieu, of wijzigen of intrekken indien het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet.

Artikel 6

1. Degene die een inrichting opricht, meldt dit tevoren aan het bevoegd gezag.
2. De melding geschiedt ten minste vier weken voor het tijdstip waarop de inrichting zal worden opgericht.
3. Het eerste en het tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing met betrekking tot het veranderen van een inrichting en het veranderen van de werking daarvan. Deze melding is niet vereist, indien eerder een melding overeenkomstig dit artikel is gedaan en door dit veranderen geen afwijking ontstaat van de bij die melding verstrekte gegevens.
4. Bij de melding wordt vermeld:
  - a. het adres van de inrichting;
  - b. de naam en het adres van degene die de inrichting opricht dan wel verandert of de werking daarvan verandert, en, indien degene die de inrichting drijft of zal drijven, een andere persoon is, de naam en het adres van die persoon;
  - c. de aard van en de activiteiten of processen in de inrichting;
  - d. de indeling en de uitvoering van de inrichting, en
  - e. het tijdstip waarop de inrichting of de verandering daarvan in werking zal worden gebracht, dan wel de verandering van de werking daarvan verwezenlijkt zal zijn.
5. De in het vierde lid vermelde gegevens behoeven niet te worden verstrekt indien degene die de inrichting drijft, deze gegevens reeds aan het bevoegd gezag heeft verschaft en het bevoegd gezag over die gegevens beschikt.
6. Degene die de melding doet, geeft in voorkomend geval bij de melding aan welke gegevens hij reeds aan het bevoegd gezag heeft verschaft.

Artikel 7

1. Voor een inrichting die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit reeds was opgericht en waarvoor onmiddellijk daaraan voorafgaand een vergunning gold, blijven de voorschriften van die vergunning gelden als nadere eis, bedoeld in artikel 5, behoudens eerdere wijziging of intrekking van die voorschriften, gedurende drie jaar na het tijdstip van het van toepassing worden van dit besluit op die inrichting, mits het voorschrift betrekking heeft op een onderwerp dat is genoemd in artikel 5, eerste lid.
2. De nadere eisen die onmiddellijk voorafgaande aan de inwerkingtreding van dit besluit golden krachtens het Besluit woon- of kantoorgebouwen milieubeheer of het Besluit scholen en opleidingsinstituten milieubeheer, blijven gelden als nadere eis, bedoeld in artikel 5, na het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit, mits het voorschrift betrekking heeft op een onderwerp dat is genoemd in artikel 5, eerste lid.

Artikel 8

1. Indien op het tijdstip waarop dit besluit in werking treedt een inrichting reeds is opgericht en voor die inrichting onmiddellijk voor dat tijdstip geen vergunning gold of geen melding was gedaan krachtens het Besluit woon- of kantoorgebouwen milieubeheer of het Besluit scholen en opleidingsinstituten milieubeheer, meldt degene die de inrichting drijft aan het bevoegd gezag dat hij de inrichting in werking heeft.
2. De melding geschiedt ten hoogste twaalf weken na het tijdstip waarop dit besluit in werking treedt.

Artikel 6, vierde tot en met zesde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Indien op het tijdstip waarop dit besluit in werking treedt, een aanvraag om een vergunning voor het oprichten van een inrichting door het bevoegd gezag in behandeling is genomen en dit besluit op de inrichting van toepassing is of zal zijn, zijn het eerste en tweede lid niet van toepassing. De aanvraag om de vergunning wordt in dat geval aangemerkt als een melding overeenkomstig artikel 6.

Artikel 9

1. Het Besluit woon- of kantoorgebouwen milieubeheer en het Besluit scholen en opleidingsinstituten milieubeheer worden ingetrokken.
2. Na de inwerkingtreding van dit besluit berust de Regeling slibvangputten en vet- of olie-afscheimers mede op het in de bijlage opgenomen voorschrift 1.3.13, onder b, c, g en h.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 december 1998.

Artikel 11

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 7 oktober 1998

Beatrix

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. P. Pronk

Uitgegeven de zevenentwintigste oktober 1998

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

Bijlage Behorende bij het Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer

A. Begripsbepalingen

In deze bijlage wordt verstaan onder:

- gasfles: een cilindrische drukhouder, voorzien van één aansluiting met klep- of naaldfsluiter, die bedoeld is voor meermalig gebruik en een waterinhoud heeft van ten hoogste 150 liter;

- NEN: door het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI) uitgegeven norm;
- ten minste gelijkwaardige instelling: instelling in een lid-staat van de Europese Unie, in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of in een andere staat waarmee de Europese Unie een wederzijdse erkenningsovereenkomst met betrekking tot het in het voorschrift bedoelde onderwerp heeft afgesloten;
- elektrische en elektronische apparatuur: elektrische en elektronische apparatuur als bedoeld in artikel 1 van het Besluit beheer elektrische en elektronische apparatuur;
- categorie van gevaarlijke afvalstoffen: categorie van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in de Regeling scheiden en gescheiden houden van gevaarlijke afvalstoffen.

met betrekking tot geluid en trilling:

- referentieniveau: de hoogste waarde van de onder a en b genoemde niveaus, bepaald overeenkomstig het Besluit bepaling referentieniveauperiode:
  - a. het geluidniveau, uitgedrukt in dB(A), dat gemeten over een bepaalde periode, gedurende 95% van de tijd wordt overschreden, exclusief de bijdrage van de inrichting zelf;
  - b. het optredende equivalente geluidniveau (LAeq), veroorzaakt door wegverkeersbronnen minus 10 dB, met dien verstande dat voor de nachtperiode van 23.00 tot 07.00 uur alleen wegverkeersbronnen in rekening mogen worden gebracht met een intensiteit van meer dan 500 motorvoertuigen gedurende die periode;
- bedrijfsduurcorrectie: correctie als bedoeld in de «Handleiding meten en rekenen industrielawaai IL-HR-13-01», zijnde de logaritmische verhouding tussen de tijdsduur dat de geluidbron gedurende de beoordelingstijd in werking is, en de duur van die beoordelingsperiode;
- trillingsterkte: de waarde van de trillinggrootte gemeten en beoordeeld overeenkomstig de meet- en beoordelingsrichtlijn Richtlijn 2 «Hinder voor personen in gebouwen door trillingen» uitgave 1993 van de Stichting Bouwresearch Rotterdam.

met betrekking tot veiligheid:

- brandwerendheid: het aantal minuten dat een constructie haar functie moet kunnen blijven vervullen bij verhitting bepaald volgens NEN 6069, eerste druk, oktober 1991, inclusief correctieblad, maart 1992;
- CPR: Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen;
- CPR 5: Richtlijn 5 van de CPR, getiteld «Vloeibare zuurstof; Opslag van 0,45–100 m³», eerste druk, uitgave 1983;
- CPR 9-6: Richtlijn 9-6 van de CPR, getiteld «Vloeibare aardolieproducten; Buiten-opslag van K3-producten in bovengronds stalen tanks (tot 150 m³)», eerste druk, uitgave 1994;
- CPR 15-1: Richtlijn 15-1 van de CPR, getiteld «Opslag van gevaarlijke stoffen in emballage; Opslag van vloeistoffen en vaste stoffen (0 tot 10 ton)», tweede druk, uitgave 1990;
- zeer licht ontvlambare stof: een stof of preparaat in vloeibare toestand (K0-vloeistof) met een vlampunt van minder dan 0°C en een kookpunt van 35°C of minder, alsmede gasvormige stof die, of gasvormig preparaat dat, bij normale temperatuur en druk aan de lucht blootgesteld, kan ontbranden;
- licht ontvlambare stof: stof die of preparaat dat:
  - a. bij normale temperatuur aan de lucht blootgesteld, zonder toevoer van energie in temperatuur kan stijgen en ten slotte ontbranden;
  - b. in vaste toestand, door kortstondige inwerking van een ontstekingsbron, gemakkelijk kan worden ontstoken en na verwijdering van de ontstekingsbron blijft branden of gloeien;
  - c. in vloeibare toestand een vlampunt van minder dan 21°C heeft (K1-vloeistof);
  - d. in gasvormige toestand, bij normale druk, met lucht ontvlambaar is, of;
  - e. bij aanraking met water of vochtige lucht, licht ontvlambare gassen in een gevaarlijke hoeveelheid ontwikkelt;
- ontvlambare stof: stof of preparaat in vloeibare toestand (K2-vloeistof) met een vlampunt van ten minste 21°C en ten hoogste 55°C;
- veiligheidsinformatieblad: een veiligheidsinformatieblad als bedoeld in artikel 2 van het Veiligheidsinformatiebladenbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.

met betrekking tot lozingen:

- bedrijfsriolering: voorziening voor de afvoer van bedrijfsafvalwater vanuit de inrichting naar een openbaar riool of naar een andere voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater;
- openbaar riool: gemeentelijke voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater;
- riolering: bedrijfsriolering of voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater.

met betrekking tot de bescherming van de bodem:

- vloestofdicht: bestendig tegen en lekdicht voor de te gebruiken vloeistoffen;
- NRB: Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten, informatiecentrum Milieuvergunningen, uitgave 1997.

B. Voorschriften

Hoofdstuk 1. Algemene voorschriften

Paragraaf 1.1 Geluid en trilling

1.1.1. Voor het equivalente geluidniveau (LAeq) en het piekniveau (Lmax), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten, geldt dat:

- a. de niveaus op de in tabel I genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel I

	07.00–19.00	19.00–23.00	23.00–07.00
LAeq, op de gevel van woningen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
LAeq, in in- of aanpandige woning	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
Piekniveau op de gevel van woningen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
Piekniveau in in- of aanpandige woning	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

- b. de in de periode tussen 07.00 uur en 19.00 uur in tabel I opgenomen piekniveaus niet van toepassing zijn op het laden en lossen;
- c. de in tabel I aangegeven waarden binnen in- of aanpandige woningen niet gelden indien de gebruiker van deze woningen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidmetingen;
- d. de in tabel I aangegeven waarden voor woningen ook gelden voor andere geluidgevoelige bestemmingen.

1.1.2. Bij het bepalen van de geluidniveaus, bedoeld in voorschrift 1.1.1, blijft buiten beschouwing:

- a. het stemgeluid van personen op een onverwarmd en onoverdekt terrein, dat onderdeel is van de inrichting, tenzij dit terrein kan worden aangemerkt als een binnenterrein;
- b. het geluid ten behoeve van het oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging of het bijwonen van godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten en

lijkplechtigheden, alsmede geluid in verband met het houden van deze bijeenkomsten of plechtigheden.

1.1.3. Bij het bepalen van de geluidniveaus, bedoeld in voorschrift 1.1.1, wordt voor muziekgeluid geen bedrijfsduurcorrectie toegepast.

1.1.4. Trillingen veroorzaakt door de tot de inrichting behorende installaties of toestellen, alsmede de tot de inrichting toe te rekenen werkzaamheden of andere activiteiten, bedragen in woningen of andere geluidgevoelige bestemmingen niet meer dan een trillingsterkte van 0,1. De waarde geldt niet, indien de gebruiker van deze woningen of andere geluidgevoelige bestemmingen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van trillingmetingen.

1.1.5. In gevallen waarin op de inrichting voorschrift 8.2 of 7.2 van bijlage I van het Besluit woon- of kantoorgebouwen milieubeheer onderscheidenlijk het Besluit scholen en opleidingsinstituten milieubeheer van toepassing was, worden de waarden van het equivalente geluidsniveau op de gevel van woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen in tabel I van voorschrift 1.1.1 met 5 dB verhoogd. De eerste volzin is niet van toepassing indien lagere waarden waren vastgelegd in de milieuvergunning die gold op de datum van inwerkingtreding van een besluit als bedoeld in de eerste volzin. In dat geval gelden die lagere waarden.

Paragraaf 1.2 Energie

1.2.1. Indien het energieverbruik binnen de inrichting in enig kalenderjaar meer bedraagt dan 50 000 kWh elektriciteit of 25 000 m³ aardgas geeft degene die de inrichting drijft op verzoek van het bevoegd gezag aan welke maatregelen of voorzieningen hij heeft getroffen of zal treffen die ertoe bijdragen dat binnen de inrichting een zodanig zuinig gebruik van energie wordt gemaakt als redelijkerwijs mogelijk is.

1.2.2. Binnen een inrichting als bedoeld in voorschrift 1.2.1 worden die energiebesparingsmaatregelen of -voorzieningen uitgevoerd, die rendabel zijn.

Paragraaf 1.3 Afvalstoffen en afvalwater

1.3.1. Het ontstaan van afvalstoffen wordt zoveel mogelijk voorkomen of beperkt. Degene die de inrichting drijft:

- a. treft maatregelen of voorzieningen die ertoe bijdragen dat binnen de inrichting het ontstaan van afvalstoffen wordt voorkomen of beperkt en
- b. geeft op verzoek van het bevoegd gezag aan welke maatregelen of voorzieningen hij heeft getroffen of zal treffen.

1.3.2. Afvalstoffen worden van elkaar gescheiden, gescheiden gehouden en gescheiden afgegeven, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd. Dat geldt in ieder geval voor:

- a. papier- en kartonafval;
- b. kunststofafval;
- c. elektrische en elektronische apparatuur;
- d. glasafval;
- e. groente-, fruit- en tuinafval;
- f. groenafval en
- g. metaalafval.

1.3.3. Gevaarlijke afvalstoffen die behoren tot verschillende categorieën van gevaarlijke afvalstoffen, worden van elkaar en van andere afvalstoffen gescheiden, gescheiden gehouden en gescheiden afgegeven.

1.3.4. De binnen de inrichting aanwezige afvalstoffen worden zodanig opgeslagen dat nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen. Voorzover voorkomen niet mogelijk is, worden zij zodanig opgeslagen dat nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk worden beperkt en gescheiden afgifte mogelijk blijft.

1.3.5. Bedrijfsafvalwater dat:

- a. bedrijfsafvalstoffen bevat, waarvan kan worden voorkomen dat ze in het bedrijfsafvalwater terecht komen of die door versnijdende of vernalende apparatuur zijn versneden of vernalen,
- b. een gevaarlijke afvalstof is of bevat, waarvan kan worden voorkomen dat deze in de riolering terechtkomt, of
- c. stankoverlast buiten de inrichting veroorzaakt,

wordt niet in een riolering gebracht.

1.3.6. Bedrijfsafvalwater dat bevat:

- a. chroom- of zinkhoudende correctiemiddelen, afkomstig van het bijwerken van offset-platen,
- b. meer dan 30 mg/liter aan onopgeloste bestanddelen afkomstig van het slijpen van glazen in enig steekmonster, bepaald volgens NEN 6621 met het daarop in 1992 uitgegeven correctieblad, of
- c. meer dan 1 mg/liter zilver, bepaald volgens NEN 6462, uitgave 1995, afkomstig van een fotografisch proces,

wordt niet in een riolering gebracht.

1.3.7. Bedrijfsafvalwater dat grove of snel bezinkende bedrijfsafvalstoffen bevat, wordt niet in een

openbaar riool gebracht.

1.3.8.

- a. Bedrijfsafvalwater dat afkomstig is van een parkeergarage en dat zand bevat met een korreldiameter van meer dan 0,75 mm, bepaald met behulp van een testzeef volgens ISO 3310-1, uitgave juli 1990, wordt niet in een openbaar riool gebracht;
- b. bedrijfsafvalwater dat afkomstig is van het reinigen van rubberdoeken en drukvormen van offsetpersen, waarvan de concentratie aan minerale olie hoger is dan 200 mg/liter in enig steekmonster, bepaald volgens NEN 6675 met het daarop in 1992 uitgegeven correctieblad, wordt niet in een openbaar riool gebracht;
- c. bedrijfsafvalwater dat afkomstig is van een ruimte waar grafische processen plaatsvinden, en dat vrijkomt bij het reinigen van vochtrollen, wordt slechts in een openbaar riool gebracht nadat het door een filter is geleid dat deeltjes groter dan 75 micron daaruit verwijderd.

1.3.9. Bedrijfsafvalwater dat overigens in een openbaar riool wordt gebracht:

- a. belemmert niet de doelmatige werking:
  - 1°. van dat riool;
  - 2°. van een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk, en
  - 3°. van de apparatuur die behoort bij een zodanig openbaar riool of zuiveringstechnisch werk;
- b. belemmert niet de verwerking van slib, verwijderd uit een openbaar riool of een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk, en
- c. heeft geen of zo beperkt mogelijke nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het

1.3.10. Voorschrift 1.3.9 is van overeenkomstige toepassing op bedrijfsafvalwater dat wordt gebracht in een andere voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater.

1.3.11. Aan voorschrift 1.3.9 wordt ten aanzien van het in een openbaar riool brengen van plantaardige of dierlijke oliën of vetten in elk geval voldaan, indien:

- a. het bedrijfsafvalwater, afkomstig uit een ruimte voor het vervaardigen, bewerken of verwerken van voedingsmiddelen, voor vermenging met bedrijfsafvalwater afkomstig uit andere ruimten, door een slibvangput en een vetafscheider is geleid, of
- b. de concentratie aan plantaardige of dierlijke oliën of vetten in het bedrijfsafvalwater, afkomstig uit een ruimte voor het vervaardigen, bewerken of verwerken van voedingsmiddelen, voor vermenging met bedrijfsafvalwater afkomstig uit andere ruimten, niet hoger is dan 300 mg/liter in enig steekmonster, bepaald volgens NEN 6671, uitgave 1994, dan wel NEN 6672, uitgave 1994.

1.3.12.

- a. Het wassen van motorvoertuigen en machines of apparatuur vindt plaats op een daartoe bestemde wasplaats.
- b. De vloer van een wasplaats is vloeistofdicht.
- c. Bedrijfsafvalwater afkomstig van een wasplaats of vulplaats van motorbrandstoffen voor motorvoertuigen, machines of apparatuur, wordt voor vermenging met bedrijfsafvalwater afkomstig uit andere ruimten door een slibvangput en een olie-afscheider geleid.

1.3.13.

- a. Een slibvangput en een vetafscheider als bedoeld in voorschrift 1.3.11, onder a:
  - 1°. voldoen aan NEN 7087, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met het daarop in 1992 uitgegeven correctieblad, en
  - 2°. worden gedimensioneerd, geplaatst, gebruikt en onderhouden overeenkomstig NEN 7087, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met het daarop in 1992 uitgegeven correctieblad.
- b. Ten aanzien van de toepassing van NEN 7087 als bedoeld onder a kunnen bij ministeriële regeling voorschriften worden gegeven. Daarbij kunnen van die NEN afwijkende voorschriften worden vastgesteld.
- c. Een slibvangput en een vetafscheider voldoen in elk geval aan NEN 7087, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met het daarop in 1992 uitgegeven correctieblad, en de onder b bedoelde ministeriële regeling, indien voor deze voorzieningen een kwaliteitsverklaring is afgegeven door een door de Raad voor Accreditatie erkende certificeringsinstelling, waaruit blijkt dat de voorzieningen voldoen aan die NEN en de onder b bedoelde ministeriële regeling, en die voorzieningen zijn voorzien van een bij ministeriële regeling aangegeven merkteken.
- d. In afwijking van onderdeel a, onder 1°, en de voorschriften, bedoeld onder b, kunnen slibvangputten en vetafscidders ook voldoen aan regels die ten aanzien van slibvangputten en vetafscidders gelden in andere lidstaten van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en waarmee een ten minste met de in onderdeel a, onder 1°, en onder b bedoelde voorschriften gelijkwaardige bescherming voor het milieu wordt bereikt.
- e. Een slibvangput en een vetafscheider voldoen in elk geval aan regels als bedoeld onder d, indien voor deze voorzieningen een kwaliteitsverklaring is afgegeven door een door de Raad voor Accreditatie erkende certificeringsinstelling waaruit blijkt dat een instelling, gevestigd in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, welke instelling in staat is tot het op onafhankelijke, betrouwbare en deskundige wijze beoordelen van slibvangputten en vetafscidders, bij een keuring heeft vastgesteld dat de voorzieningen voldoen aan deze regels.

- f. Een slibvangput en een olie-afscheider als bedoeld in voorschrift 1.3.12, onder c:
  - 1°. voldoen aan NEN 7089, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met de daarop in 1992 en 1993 uitgegeven correctiebladen, en
  - 2°. worden gedimensioneerd, geplaatst, gebruikt en onderhouden overeenkomstig NEN 7089, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met de daarop in 1992 en 1993 uitgegeven correctiebladen.
- g. Ten aanzien van de toepassing van NEN 7089 als bedoeld onder f, kunnen bij ministeriële regeling voorschriften worden gegeven. Daarbij kunnen van die NEN afwijkende voorschriften worden vastgesteld.
- h. Een slibvangput en een olie-afscheider voldoen in elk geval aan NEN 7089, uitgave 1990 en de daarbij behorende bijlage met de daarop in 1992 en 1993 uitgegeven correctiebladen, en de onder g bedoelde ministeriële regeling, indien voor deze voorzieningen een kwaliteitsverklaring is afgegeven door een door de Raad voor Accreditatie erkende certificeringsinstelling, waaruit blijkt dat de voorzieningen voldoen aan die NEN en de onder g bedoelde ministeriële regeling, en die voorzieningen zijn voorzien van een bij ministeriële regeling aangegeven merkteken.
- i. In afwijking van onderdeel f, onder 1°, en de voorschriften, bedoeld onder g, kunnen slibvangputten en olie-afscheiders ook voldoen aan regels die ten aanzien van slibvangputten en olie-afscheiders gelden in andere lidstaten van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en waarmee een ten minste met de in onderdeel f, onder 1°, en onder g bedoelde voorschriften gelijkwaardige bescherming voor het milieu wordt bereikt.
- j. Een slibvangput en een olie-afscheider voldoen in elk geval aan regels als bedoeld onder i, indien voor deze voorzieningen een kwaliteitsverklaring is afgegeven door een door de Raad voor Accreditatie erkende certificeringsinstelling waaruit blijkt dat een instelling, gevestigd in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, welke instelling in staat is tot het op onafhankelijke, betrouwbare en deskundige wijze beoordelen van slibvangputten en olie-afscheiders, bij een keuring heeft vastgesteld dat de voorzieningen voldoen aan deze regels.

1.3.14. Bedrijfsafvalwater afkomstig uit:

- a. een ruimte als bedoeld in voorschrift 1.3.11, onder a, dat niet is geleid door een slibvangput en een vetafscheider als bedoeld in dat voorschrift,
- b. een ruimte waar grafische processen plaatsvinden, of
- c. een parkeergarage,

wordt, alvorens vermenging met bedrijfsafvalwater afkomstig uit andere ruimten plaatsvindt, door een doelmatige, goed toegankelijke controlevoorziening geleid.

1.3.15. In afwijking van voorschrift 1.3.14 kan worden volstaan met een doelmatige controlevoorziening op een andere plaats dan bedoeld in dat voorschrift. Voordat een controlevoorziening op een andere plaats wordt geplaatst, worden aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt waaruit blijkt dat plaatsing van de controlevoorziening overeenkomstig voorschrift 1.3.14 niet mogelijk is.

1.3.16. Voorzover jaarlijks meer dan 700 liter gebruiksklare fixeer wordt gebruikt, wordt in-line zilverterugwinning toegepast. Alle binnen de inrichting aanwezige ontwikkelmachines zijn op de in-line zilverterugwininstallatie aangesloten.

1.3.17. In de vloer van een ruimte waar minerale olie wordt gebruikt, is geen schrobput aanwezig die in verbinding staat met een riolering.

1.3.18. Voor bedrijfsafvalwater afkomstig van een ontwikkelmachine of een ander fotografisch proces is een zodanige voorziening aanwezig dat op eenvoudige wijze steekmonsters kunnen worden genomen.

Paragraaf 1.4 Lucht

1.4.1. Verwarmings- en stookinstallaties zijn zo afgesteld dat een optimale verbranding plaatsvindt. Binnen een inrichting worden geen andere brandstoffen dan aardgas, propaangas, butaangas of gasolie verstookt of verbrand, met uitzondering van hout in een open haard, dat uitsluitend is bedoeld voor bij- of sfeerverwarming.

1.4.2. De uit een houtmotopslagruimte ontwijkende of de bij machinaal bewerken van hout, houten of houtachtige producten mechanisch afgezogen lucht passeert een stofafscheidingsinstallatie. De stofconcentratie in de naar buiten afgevoerde gereinigde lucht bedraagt niet meer dan 10 mg/m^3 .

1.4.3. Dampen die vrijkomen in een ruimte waarin voedingsmiddelen worden bereid, worden afgezogen, zonder dat zij zich binnen de inrichting kunnen verspreiden. De afvoerleiding voor de dampen is gasdicht uitgevoerd.

1.4.4. De afgezogen dampen als bedoeld in voorschrift 1.4.3:

- a. worden ten minste één meter boven de hoogste daklijn van de binnen 25 meter van de uitmonding gelegen gebouwen afgevoerd, of
- b. passeren een doelmatige ontgeuringsinstallatie voor zij naar de buitenlucht worden afgevoerd.

De dampen die worden afgezogen bij het grillen, anders dan door een houtskoolgrill, dan wel frituren of bakken in olie of vet, worden alvorens in de buitenlucht te worden afgevoerd, geleid door een verwisselbaar of reinigbaar vetvangend filter.

1.4.5. Voorschrift 1.4.4, eerste volzin, is niet van toepassing indien van de uittredende lucht van een ventilatie-systeem of luchtbehandelingsinstallatie van een ruimte waarin voedingsmiddelen worden bereid, geen geurhinder kan worden ondervonden dan wel indien de afvoerleiding naar het oordeel van het bevoegd gezag zodanig is gesitueerd dat een afdoende verspreiding van de dampen in de buitenlucht is gewaarborgd en geurhinder wordt voorkomen.

1.4.6. De voorschriften 1.4.3 en 1.4.4 zijn niet van toepassing indien voor de bereiding van voedingsmiddelen in de inrichting een elektrische frituurpan aanwezig is met een inhoud van niet meer dan 4 liter of kookketels aanwezig zijn met een inhoud van niet meer dan 25 liter.

1.4.7. Dampen of verbrandingsgassen uit een werkruimte voor het herstellen van motorvoertuigen worden zodanig afgevoerd dat buiten de inrichting geen overlast wordt veroorzaakt.

1.4.8. Bij een mechanische ventilatie in een parkeergarage, die deel uitmaakt van de inrichting, met ten minste 20 parkeerplaatsen:

- a. zijn de aanzuigopeningen ten behoeve van de ventilatie aangebracht:
  - 1°. in een verkeersluwe omgeving of, indien dat niet mogelijk is, op ten minste 5 meter boven het straatniveau, en
  - 2°. buiten de beïnvloeding van de uitblaasopeningen;
- b. wordt de uit de parkeergarage afgezogen lucht verticaal uitgeblazen op ten minste 5 meter boven het straatniveau of, indien binnen 25 meter van de uitblaasopening een gebouw is gelegen met een hoogste daklijn die meer dan 5 meter boven het straatniveau is gelegen, ten minste 1 meter boven de hoogste daklijn van dat gebouw, en
- c. bedraagt de snelheid van de uitgeblazen lucht, gemeten bij de rand van de uitblaasopening, ten minste 10 m/s en ten hoogste 15 m/s.

Onderdeel b is niet van toepassing indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de uitblaasopening zodanig is gesitueerd dat een afdoende verspreiding van verontreinigde lucht in de buitenlucht is gewaarborgd en schadelijke immissies worden voorkomen.

1.4.9. Oppervlaktebehandelingen waarbij ontvlambare, licht ontvlambare of zeer licht ontvlambare vloeistoffen met een nevelspuit worden opgebracht, vinden plaats in een speciaal hiervoor bestemde spuitkast of spuitruimte. Hinder door de afvoer van dampen van de spuitkast of spuitruimte wordt voorkomen.

Paragraaf 1.5 Verlichting

1.5.1. De verlichting van gebouwen en open terrein van de inrichting dan wel ten behoeve van reclamedoelenden, wordt zodanig uitgevoerd dat directe lichtinstraling op lichtdoorlatende openingen in gevels of daken van woningen wordt voorkomen.

Paragraaf 1.6 Veiligheid

1.6.1. In ruimten waar stofontploffingsgevaar bestaat, of zeer licht ontvlambare, licht ontvlambare of ontvlambare stoffen worden opgeslagen of gebruikt, is roken en open vuur verboden. Het verbod is duidelijk zichtbaar aangegeven door middel van tekst of een symbool.

1.6.2. Gasflessen, gastanks en hoge drukleidingen zijn:

- a. goedgekeurd door het Stoomwezen B.V. of een ten minste gelijkwaardige instelling, dan wel door een door een dergelijke instelling erkende deskundige; deze goedkeuring blijkt uit de op de gasfles ingeponste datum;
- b. zodanig opgesteld dat zij tegen omvallen en aanrijden zijn beschermd, steeds gemakkelijk bereikbaar zijn en niet in de onmiddellijke nabijheid van brandgevaarlijke stoffen staan;
- c. voorzover zij een brandbare inhoud hebben, zodanig opgeslagen dat zij zijn afgescheiden van flessen met oxiderende stoffen door middel van een ten minste 60 minuten brandwerende scheidingswand, dan wel door middel van het aanhouden van een afstand van ten minste drie meter tussen de verschillende gasflessen en flessen met oxiderende stoffen;
- d. zodanig opgesteld dat uitstromend gas zich niet in een lager gelegen ruimte of in een riolering kan verspreiden, en
- e. voorzover, met uitzondering van op een laskar geplaatste flessen, meer dan 115 liter aan gassen in flessen aanwezig is, opgeslagen in een speciaal hiervoor bestemde kast, kluis, opslaggebouw of buitenopslag; deze opslagplaats is uitgevoerd overeenkomstig de eisen voor gevaarlijke stoffen die hiervoor zijn gesteld in de CPR 15-1, met uitzondering van paragraaf 10.3 van CPR 15-1, waarbij een buitenopslag als een vatenpark moet worden gezien; een opslagplaats voor gassen is niet voor onbevoegden toegankelijk.

1.6.3. Afsluiters in vaste gasleidingen zijn goed bereikbaar en aangebracht:

- a. direct voor of na binnenkomst van de leiding in een gebouw;
- b. aan het einde van elke aftakking van een vaste leiding naar een gebruikstoestel, en
- c. in de leidingen op plaatsen waar de leiding geheel of gedeeltelijk kan worden gespoeld met een inert gas.

1.6.4. Acculaders, accumulatorbatterijen en noodstroomaggregaten zijn tijdens het laden en het in werking zijn, opgesteld in een goed geventileerde ruimte. Ook andere installaties waar explosieve gassen kunnen ontstaan, zijn opgesteld in een goed geventileerde ruimte.

1.6.5. Een ruimte waarin explosieve dampen kunnen ontstaan, is voldoende geventileerd. De verwarming in deze ruimten is indirect.

1.6.6. Een werkkuil is mechanisch geventileerd. De verlichting en apparatuur in de werkkuil:

- a. zijn zodanig uitgevoerd dat geen gevaar voor explosie bestaat en
- b. kunnen slechts in werking worden gesteld indien de ventilatie in werking is.

1.6.7. Buiten een stookruimte, waarin verwarmingsinstallaties zijn opgesteld met een individueel vermogen van meer dan 130 kW, is een goed bereikbare brandschakelaar aanwezig en een afsluiter waarmee de brandstoftoevoer kan worden afgesloten. Nabij de stookruimte is de plaats van de

brandschakelaar en de afsluiter duidelijk aangegeven. Bij de afsluiter is duidelijk het doel en de wijze van sluiten aangegeven.

1.6.8. Het verwisselen van een LPG-wisselreservoir van een intern transportmiddel of transporthulpmiddel geschiedt uitsluitend in de buitenlucht.

1.6.9. Een frituurtoestel is thermisch zodanig beveiligd dat de temperatuur van het bakmedium niet boven 200°C kan oplopen. Nabij een frituurtoestel is voor iedere frituurbak een passend metalen deksel aanwezig waarmee de bakken in geval van brand worden afgedekt.

1.6.10. Teneinde een begin van brand doeltreffend te kunnen bestrijden, zijn binnen de inrichting voldoende mobiele brandblusapparaten aanwezig.

Paragraaf 1.7 Waterbesparing

1.7.1. Indien het waterverbruik binnen de inrichting in enig kalenderjaar meer bedraagt dan 5000 m³ per jaar geeft degene die de inrichting drijft, op verzoek van het bevoegd gezag aan welke maatregelen of voorzieningen hij heeft getroffen of zal treffen die ertoe bijdragen dat binnen de inrichting een zodanig zuinig gebruik van water wordt gemaakt als redelijkerwijs mogelijk is.

1.7.2. Binnen een inrichting als bedoeld in voorschrift 1.7.1 worden die waterbesparingsmaatregelen of -voorzieningen uitgevoerd, die rendabel zijn.

Paragraaf 1.8 Overig algemeen

1.8.1. Voorzover de voorschriften van dit besluit niet of in onvoldoende mate voorzien in een toereikende bescherming van het milieu tegen de nadelige gevolgen die de inrichting kan veroorzaken, worden die gevolgen voorkomen of voorzover voorkomen niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperkt.

Hoofdstuk 2. Bijzondere voorschriften met betrekking tot activiteiten die in de inrichting worden verricht

Paragraaf 2.1 Opslag, overslag, bewerking of verwerking van gevaarlijke stoffen

2.1.1. De opslag, overslag, bewerking of verwerking van gevaarlijke stoffen geschiedt overeenkomstig de aanwijzingen, waarschuwingen of gegevens op de verpakking of het bij de desbetreffende stoffen behorende veiligheidsinformatieblad.

2.1.2. Werkzaamheden met vloeibare of visceuze gevaarlijke stoffen vinden plaats boven een vloeistofdichte lekbak of een als zodanig uitgevoerde vloeistofdichte vloer. De lekbak respectievelijk vloeistofdichte vloer is vervaardigd van onbrandbaar en hittebestendig materiaal en is bestand tegen de inwerking van de in gebruik zijnde gevaarlijke stoffen. Indien boven de lekbak zeer licht ontvlambare, licht ontvlambare of ontvlambare vloeistoffen worden opgeslagen, moet de lekbak 100% van deze vloeistoffen kunnen opvangen. Indien

boven de lekbak andere gevaarlijke vloeistoffen worden opgeslagen, is de inhoud van de bak ten minste gelijk aan de inhoud van het grootste opgeslagen vat, vermeerderd met 10% van de inhoud van de overige emballage. Er is een voorziening aanwezig waardoor de lekbak permanent tegen inregenen is beschermd.

2.1.3. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen in verpakkingsmaterialen, houders of insluitsystemen die naar hun aard en functie geschikt zijn voor de opslag van de desbetreffende stoffen. Als behalve de werkvoorraden in een ruimte meer dan 25 kg of liter gevaarlijke stoffen worden opgeslagen, vindt de opslag plaats in een of meer speciaal hiervoor bestemde ruimten. De constructie van de opslagruimte en de wijze van opslag in die ruimte voldoen aan de richtlijn CPR 15-1. Logen en zuren dienen gescheiden bewaard te worden. In de inrichting wordt in totaal ten hoogste 10 000 kg gevaarlijke stoffen opgeslagen en ten hoogste 400 kg bestrijdingsmiddelen.

2.1.4. De opslag in bovengrondse tanks van brandbare vloeistoffen voldoet aan CPR 9-6, waarvan de artikelen 5.1.2, 5.1.5, 5.2.6, 5.2.10 en 5.3.1 niet gelden voor een bovengrondse tank die reeds was opgericht voor het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit.

2.1.5.

- a. Natriumhypochloriet, zoutzuur en zwavelzuur wordt opgeslagen overeenkomstig CPR 15-1;
- b. De ruimte waar een elektrolyse-apparaat is opgesteld, wordt zodanig geventileerd dat de waterstofconcentratie lager is dan de onderste explosiegrens van waterstof.

2.1.6. De opslag in bovengrondse tanks van zuurstof voldoet aan de richtlijn CPR 5.

2.1.7. Binnen de inrichting:

- a. worden geen gevaarlijke stoffen of gevaarlijke afvalstoffen in tanks opgeslagen, tenzij sprake is van opslag waarop het Besluit opslaan in ondergrondse tanks van toepassing is of van een opslag overeenkomstig voorschrift 2.1.4 of 2.1.5;
- b. worden geen gassen of gasmengsels in tanks opgeslagen, tenzij sprake is van opslag waarop het Besluit opslag propaan milieubeheer van toepassing is of van een opslag overeenkomstig voorschrift 2.1.6.

Hoofdstuk 3. Bijzondere voorschriften met betrekking tot de bedrijfsvoering van de inrichting

Paragraaf 3.1 Onderhoud en schoonmaak

3.1.1. De inrichting is ordelijk en wordt regelmatig schoongemaakt. Insecten, knaagdieren en ander ongedierte worden zo vaak als nodig is, verwijderd en bestreden. Alle binnen de inrichting vrijkomende afvalstoffen worden regelmatig afgevoerd.

3.1.2. Gemorste gevaarlijke stoffen of gevaarlijke afvalstoffen worden direct opgeruimd, en zo snel mogelijk geneutraliseerd of geabsorbeerd. De aard en de hoeveelheid van de aanwezige absorptie- of neutralisatiemiddelen is afgestemd op de aard en de hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen of gevaarlijke afvalstoffen en de werkzaamheden. Gebruikte absorptiemiddelen en niet meer voor gebruik geschikte gemorste gevaarlijke stoffen worden als gevaarlijk afval behandeld en opgeslagen overeenkomstig voorschrift 2.1.3.

Paragraaf 3.2 Controle van installaties en voorzieningen

3.2.1. Aan een stook- of verwarmingsinstallatie en een verbrandingsgasafvoersysteem wordt ten minste eenmaal per jaar onderhoud verricht. Op een stook- of verwarmingsinstallatie met een nominale belasting van 120 kW op onderwaarde of hoger, wordt bij ingebruikname en vervolgens ten minste eenmaal per twee jaar een beoordeling uitgevoerd op noodzakelijke afstelling en onderhoud

teneinde aan voorschrift 1.4.1 te voldoen. Beoordeling, afstelling, onderhoud en reparaties geschieden door:

- a. een voor die activiteit of activiteiten gecertificeerde rechtspersoon, of
- b. een andere rechtspersoon die over aantoonbare gelijkwaardige deskundigheid beschikt voor die activiteit of activiteiten.

3.2.2. Brandblusmiddelen worden jaarlijks gecontroleerd door een instantie die is erkend op basis van de Regeling voor de erkenning van onderhoudsbedrijven kleine blusmiddelen of een ten minste gelijkwaardige instantie.

3.2.3. Een olie- of vetafscheider waardoor bedrijfsafvalwater wordt geleid:

- a. werkt doelmatig,
- b. is te allen tijde voor controle bereikbaar, en
- c. wordt zo vaak als voor een goede werking noodzakelijk is, gereinigd.

3.2.4. Voorschrift 3.2.3 is van overeenkomstige toepassing op een slibvangput waardoor bedrijfsafvalwater wordt geleid.

3.2.5. Van het ledigen en reinigen van olie- of vetafscidders en slibvangputten waardoor bedrijfsafvalwater wordt geleid, wordt een logboek bijgehouden.

3.2.6. Van een afzuiginstallatie als bedoeld in voorschrift 1.4.4 wordt:

- a. een vetvangend filter zo vaak als voor een goede werking nodig is, vervangen of schoongemaakt, en
- b. een ontgeuringsinstallatie zo vaak als voor een goede werking nodig is, vervangen of geregenereerd.

Van een stofafscheidingsinstallatie als bedoeld in voorschrift 1.4.2 wordt het doekfilter zo vaak als

voor een goede werking nodig is, vervangen of schoongemaakt.

3.2.7. Indien in de inrichting gevaarlijke stoffen, afgewerkte olie of gevaarlijke afvalstoffen worden opgeslagen, stelt degene die de inrichting drijft, gedragsvoorschriften op waarin ten minste wordt aangegeven wanneer en op welke wijze de opslagplaats, de emballage voor de genoemde stoffen en de vloer worden gecontroleerd op lekkages of vloeistofdichtheid.

3.2.8. Indien bij de werkzaamheden in praktijklokalen of werkplaatsen specifiek bedrijfsafvalwater vrij kan komen, stelt degene die de inrichting drijft gedragsvoorschriften op die zijn gericht op het voorkomen van nadelige gevolgen voor het milieu en een doelmatige afvoer van het bedrijfsafvalwater. Daarbij wordt in ieder geval aangegeven hoe het afvalwater kan worden bemonsterd.

3.2.9. De gedragsvoorschriften, bedoeld in de voorschriften 3.2.7 en 3.2.8, zijn binnen een inrichting zodanig aanwezig dat een ieder daarvan op eenvoudige wijze kennis kan nemen.

Paragraaf 3.3 Bewaren van documenten

3.3.1. Voorzover zij voor de inrichting zijn afgegeven, zijn de onderstaande documenten of een kopie daarvan, gedurende vijf jaar na dagtekening binnen de inrichting aanwezig, of, binnen een termijn die wordt gesteld door degene die toeziet op de naleving van dit besluit voor deze beschikbaar:

- a. het op basis van de voorschriften 4.3.1 en 4.5.1 verrichte onderzoek naar de mogelijkheden tot beperking van het ontstaan van afvalstoffen respectievelijk hinder van licht;
- b. onderhoudscontracten met betrekking tot in de inrichting aanwezige installaties;
- c. certificaten of bewijzen van:
  - 1°. de installatie van tanks, filters en andere voorzieningen;
  - 2°. onderhoud of keuringen van ten behoeve van de inrichting aanwezige voorzieningen en installaties;
- d. jaarlijkse overzichten van nutsbedrijven van het verbruik van gas, water en elektriciteit;
- e. de veiligheidsinformatiebladen die behoren bij de in de inrichting aanwezige gevaarlijke stoffen;
- f. afgiftebewijzen van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen;
- g. een uittreksel van de inschrijving in het handelsregister.

Hoofdstuk 4. Nadere eisen

Paragraaf 4.1 Geluid en trilling

4.1.1. In gevallen waarin de in voorschrift 1.1.1 en 1.1.5 opgenomen waarden voor equivalente geluidniveaus en piekniveaus naar het oordeel van het bevoegd gezag te hoog of te laag zijn, kan het bevoegd gezag voor een inrichting bij nadere eis waarden vaststellen die lager of hoger zijn dan de in voorschrift 1.1.1 en 1.1.5 opgenomen waarden. Voor inrichtingen die voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit zijn opgericht, mag de etmaalwaarde niet lager zijn dan 40 dB(A).

4.1.2. Het bevoegd gezag kan slechts hogere waarden vaststellen als bedoeld in voorschrift 4.1.1 indien binnen woningen of andere geluidgevoelige bestemmingen, die zijn gelegen binnen de akoestische invloedssfeer van de inrichting, een etmaalwaarde van 35 dB(A) wordt gewaarborgd. De in de eerste volzin bedoelde etmaalwaarde geldt niet indien de gebruiker van deze woningen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidmetingen.

4.1.3. Indien binnen een afstand van 50 meter van de inrichting geen woningen of andere geluidgevoelige bestemmingen zijn gelegen, kan het bevoegd gezag bij nadere eis vaststellen op welke plaats de in voorschrift 1.1.1, 1.1.5 of 4.1.1 opgenomen waarden voor een inrichting gelden.

4.1.4. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen met betrekking tot de voorzieningen die binnen de inrichting moeten worden aangebracht en gedragsregels die in acht moeten worden genomen teneinde aan de voorschriften 1.1.1, 1.1.5, 3.4.1 of 4.1.1 en 4.1.3 te voldoen.

4.1.5. Het bevoegd gezag kan bij nadere eis voor trillingen als bedoeld in voorschrift 1.1.4, een andere trillingsterkte toelaten. Deze trillingsterkte mag niet lager zijn dan de streefwaarden die zijn gedefinieerd voor de gebouwfunctie wonen in de Richtlijn 2 «Hinder voor personen in gebouwen door trillingen» van de Stichting Bouwresearch, Rotterdam, uitgave 1993.

Paragraaf 4.2 Energie

4.2.1. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot de te treffen rendabele maatregelen of voorzieningen, bedoeld in voorschrift 1.2.2.

4.2.2. Een nadere eis als bedoeld in voorschrift 4.2.1, kan niet de verplichting inhouden tot het treffen van maatregelen of voorzieningen tot beperking van het energiegebruik die een terugverdientijd hebben van meer dan vijf jaar voor gebouwen en faciliteiten, en meer dan drie jaar voor processen.

4.2.3. Een nadere eis als bedoeld in voorschrift 4.2.1 kan geen betrekking hebben op de eigenschappen van toestellen of installaties waarop de Wet energiebesparing toestellen van toepassing is.

Paragraaf 4.3 Afvalstoffen en afvalwater

4.3.1. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot:

- a. het doen van onderzoek naar de mogelijkheden tot het treffen van maatregelen of voorzieningen ten behoeve van het voorkomen of het beperken van het ontstaan van afvalstoffen binnen de inrichting, voorzover maatregelen of voorzieningen onvoldoende bekend zijn, of
- b. de ten behoeve van het voorkomen of het beperken van het ontstaan van afvalstoffen binnen de inrichting te treffen maatregelen of voorzieningen, bedoeld in voorschrift 1.3.1.

Een onderzoek als bedoeld onder a kan niet vaker dan eenmaal in de vijf jaar worden voorgeschreven, tenzij de omstandigheden in de inrichting naar het oordeel van het bevoegd gezag zodanig zijn gewijzigd dat dit ter uitvoering van voorschrift 1.3.1 noodzakelijk is.

4.3.2. Een nadere eis als bedoeld in voorschrift 4.3.1, onder b, kan niet betreffen de verplichting tot het treffen van maatregelen of voorzieningen tot het voorkomen of het beperken van het ontstaan van afvalstoffen die een terugverdientijd hebben van meer dan vijf jaar.

4.3.3. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot het treffen van maatregelen of voorzieningen ten behoeve van het scheiden, gescheiden houden, gescheiden afgeven en het gescheiden opslaan van afvalstoffen als bedoeld in voorschrift 1.3.2, 1.3.3 en 1.3.4.

4.3.4. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot de samenstelling, eigenschappen of hoeveelheid van bedrijfsafvalwater dat in een openbaar riool als bedoeld in voorschrift 1.3.9, of in een andere voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater als bedoeld in voorschrift 1.3.10, wordt gebracht.

4.3.5. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen ten aanzien van de plaats van een controlevoorziening als bedoeld in voorschrift 1.3.14 en 1.3.15.

Paragraaf 4.4 Lucht

4.4.1. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen ten aanzien van:

- a. de aanwezigheid, de uitvoering en het onderhoud van een ontgeuringsinstallatie als bedoeld in voorschrift 1.4.4, en
- b. de situering van de uitmonding van de afvoerleiding voor dampen of de uitmonding van een mechanische ventilatie indien aan voorschrift 1.4.4, onder a, voorschrift 1.4.8 of voorschrift 1.4.9 niet kan worden voldaan.

4.4.2. Het bevoegd gezag kan bij nadere eis maatregelen voorschrijven ter beperking van de emissie van benzeen uit een parkeergarage die deel uitmaakt van een inrichting.

Paragraaf 4.5 Verlichting

4.5.1. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot:

- a. het doen van onderzoek naar de mogelijkheden tot het treffen van maatregelen of voorzieningen ten behoeve van het voorkomen of het beperken van hinder door verlichting,

voor zover door afscherming en afstelling van de verlichtingsarmaturen hinder niet wordt

voorkomen of beperkt, of

- b. de ten behoeve van het voorkomen of het beperken van hinder door verlichting te treffen maatregelen of voorzieningen.

Het onder a bedoelde onderzoek kan niet vaker dan eenmaal in de vijf jaar worden voorgeschreven, tenzij de omstandigheden in de inrichting naar het oordeel van het bevoegd gezag zodanig zijn gewijzigd dat dit noodzakelijk is.

Paragraaf 4.6 Waterbesparing

4.6.1. Het bevoegd gezag kan een nadere eis stellen met betrekking tot de rendabele maatregelen of voorzieningen, bedoeld in voorschrift 1.7.2.

4.6.2. Een nadere eis als bedoeld in voorschrift 4.6.1, kan niet betreffen de verplichting tot het treffen van maatregelen of voorzieningen tot beperking van het waterverbruik die een terugverdientijd hebben van meer dan vijf jaar.

Paragraaf 4.7 Bodemonderzoek

4.7.1. Het bevoegd gezag kan, indien beoordeeld volgens de NRB, sprake is van een bodembedreigende activiteit, een nadere eis stellen met betrekking tot:

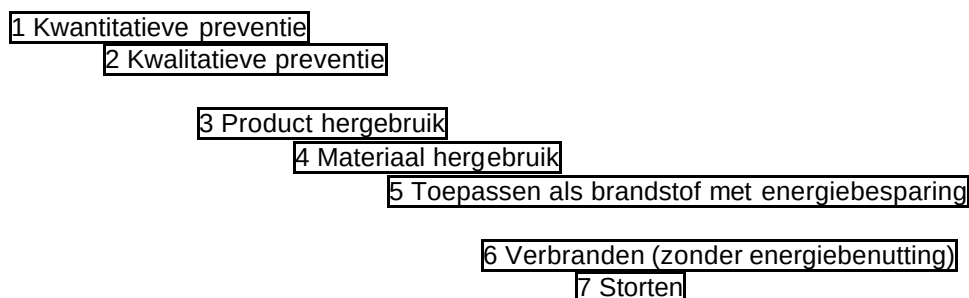
- a. het doen van een onderzoek vóór de inrichting in werking is (nulsituatie-onderzoek), of het doen van een onderzoek, binnen acht weken na de beëindiging van de activiteiten in de inrichting (eindsituatie-onderzoek), naar de stoffen die door de werkzaamheden van de inrichting ter plaatse een bedreiging van de bodemkwaliteit vormen, en
- b. het rapporteren van de resultaten van de onder a genoemde onderzoeken.

Bijlage 4 Ladder van Lansink

De ladder van Lansink kan worden omschreven als de voorkeursvolgorde voor de behandeling van rest- en afvalstoffen. De overheid heeft in 1993 op grond van een motie van het CDA-kamerlid Lansink laten uitzoeken wat er het beste met het geproduceerde afval moet gebeuren. Aanleiding hiervoor was de steeds maar groeiende afvalberg en de behoefte om recycling en hergebruik te bevorderen. Dit onderzoek heeft geleid tot de Ladder van Lansink. Dit besluit is tevens vastgelegd in de Wet Milieubeheer art. 10.1. De ladder van Lansink hanteert de volgende prioriteitsvolgorde:

- 1 Kwantitatieve preventie: Het voorkomen dan wel beperken van het ontstaan van afval en emissies door intern hergebruik of reductie aan de bron;
- 2 Kwalitatieve preventie: Het in productieprocessen gebruiken van afvalstoffen en materialen die na gebruik geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken;
- 3 Producthergebruik: Op de markt te brengen producten en hun onderdelen moeten zo veel mogelijk meer dan eenmaal gebruikt (kunnen) worden;
- 4 Materiaalrecycling: Na gebruik het product verwerken opdat de in het product gebruikte grondstoffen opnieuw gebruikt kunnen worden op een zo hoogwaardig mogelijke manier;
- 5 Verbranding met energierugwinning: geconcentreerde verwerking van afvalstoffen door verbranding, waarbij de energie-inhoud van het afval dat nog nuttig gebruikt wordt;
- 6 Verbranding: Geconcentreerde verwerking van afvalstoffen door verbranding. ;
- 7 Storten: Op een verantwoordelijke wijze afvalstorten op of in de bodem brengen, op basis van de criteria isoleren, beheersen en controleren (de zogenaamde IBC criteria)

Figuur 2. De Ladder van Lansink⁴⁰

De ladder geeft aan dat het vermijden van afval of afvalpreventie de meest milieuvriendelijke keuze is. Wanneer vermijden niet mogelijk is, kan er het best gekozen worden voor producten die opnieuw gebruikt kunnen worden zoals glazen flessen. Indien er geen herbruikbare producten voorhanden zijn, kan het best gezocht worden naar recycleerbare alternatieven. Het afval dat niet vermeden, opnieuw gebruikt of gerecycleerd kan worden, wordt verbrand om er zoveel mogelijk energie uit terug te winnen. Pas wanneer het afval evenmin milieuvriendelijk verbrand kan worden, wordt geopperd voor de methode op de allerlaagste trap: het storten van afval.

⁴⁰ Veldstra, B.: Facilitaire Diensten, deel 2. Den Haag: Haagse Hogeschool, opleiding Facility Management, 2005, code 2379

Bijlage 5 Afvalbeleid op Europees niveau

In 1972 werd gestart met vier opeenvolgende milieuactieprogramma's (MAP), die berustten op een verticale en sectorale aanpak van de milieuproblemen. Het vijfde MAP (1992-2000) was gericht op het terugdringen van verontreiniging, het ten uitvoer leggen wetgeving in het voordeel van de EU burgers en het integreren van milieudimensie in alle beleidsterreinen van de Commissie.

5^e MAP

Het vijfde milieuactieprogramma benaderde milieuproblemen op een nieuwe manier. Het benadrukte de noodzaak om milieudoelstellingen te integreren in andere beleidsterreinen, zoals vervoer-, industrie- of landbouwbeleid en motiveerde het bedrijfsleven, overheden en burgers om naar een beter milieu te streven. Hiertoe bevorderde het een uitbreiding naar andere instrumenten, verhoogde bewustmaking en ruimteordeningsbeleid. Deze oriëntaties blijven prioriteiten, die ook in het daarop volgende zesde milieuactieprogramma centraal staan.

6^e MAP

Met het zesde milieuprogramma 2001-2010 (1600/2002/EG) kreeg het milieubeleid van de Gemeenschap een scherpere focus en een nieuwe dynamiek voor duurzame ontwikkeling. Het doet een beroep op de actieve betrokkenheid en verantwoordelijkheid van alle sectoren van de maatschappij in de zoektocht naar innovatieve, haalbare en duurzame oplossingen voor de milieuproblemen. Dit programma heeft vijf prioritaire strategische actielijnen om de milieudoelstellingen te bereiken. De eerste actielijn beoogt het verbeteren van de uitvoering van bestaande wetgeving. De tweede is gericht op het integreren van milieuoverwegingen in besluiten van andere beleidsterreinen. De derde is gericht op het vinden van nieuwe manieren om via bedrijven en consumenten nauwer met de markt samen te werken. De vierde behelst het geven van empowerment aan mensen als particuliere burgers en het bieden van hulp bij de totstandbrenging van veranderingen in hun gedrag. De vijfde actielijn, beoogt het bevorderen van betere beslissingen aangaande planning en beheer op het gebied van ruimtelijke ordening.

Het nieuwe programma stelt een reeks acties voor om hardnekkige milieuproblemen aan te pakken op vier prioritaire gebieden:

- Aanpak van klimaatverandering
- Natuur en biodiversiteit
- Milieu, volksgezondheid en welzijn
- Duurzaam gebruik van natuurlijke energiebronnen en afvalbeheer

Afvalbeleid in Europa⁴¹

Het beleid van de Europese Unie voor de bescherming van het milieu en de natuurlijke hulpbronnen is belangrijk. Zo heeft het Verdrag van Amsterdam het beginsel duurzame ontwikkeling en een hoog niveau van milieubescherming tot een van de topprioriteiten gemaakt. Dit heeft ook zijn uitwerking op het Europese afvalbeleid. Het scala aan instrumenten voor het uitvoeren van het afvalbeleid is enorm toegenomen.

Strategie voor het afvalbeheer

Met een actualisering van de communautaire strategie voor het afvalbeheer eind 1996 legt de Europese Unie de belangrijkste kaders voor het afvalbeheer opnieuw vast, en geeft daarbij aan op welke specifieke onderwerpen extra impulsen nodig zijn en wat de prioriteiten zijn.

6^e MAP: nieuwe doelstellingen en acties voor beheer en afval (2002)

Zonder nieuwe initiatieven zullen afvalstromen in de Gemeenschap in de nabije toekomst naar verwachting blijven toenemen. Behalve dat een groot beslag wordt gelegd op de ruimte, brengt het beheer van afvalstromen talloze verontreinigende stoffen in de lucht, water en bodem en komen broeikasgassen vrij uit stortplaatsen en bij het vervoer van afval. Tegelijkertijd vertegenwoordigt afval vaak een verlies van kostbare hulpbronnen, die kunnen worden teruggewonnen en gerecycled om de vraag naar onbewerkte grondstoffen te verminderen. Naarmate de samenleving welvarender en productiever wordt, neemt de vraag naar producten toe. Gekoppeld aan de steeds kortere levensduur van producten, levert dit steeds meer afval van afgedankte producten en bijbehorende productie op.

---

⁴¹ www.senternovem.nl

Tegelijkertijd worden veel producten steeds complexer en bevatten ze een grote verscheidenheid aan stoffen, die de risico's van afval voor de gezondheid van de mens en milieu kunnen versterken.

Doelstellingen

Waarborgen dat het gebruik van hulpbronnen en de daaraan gekoppelde effecten de draagkracht van het milieu niet te boven gaan en de koppeling tussen economische groei en het gebruik van hulpbronnen verbreken:

Realisering van een significante algehele vermindering van de hoeveelheden afval door initiatieven voor afvalpreventie, een hoger rendement van hulpbronnen en een verschuiving naar duurzame productie- en consumptiepatronen.

Een significante vermindering van de hoeveelheid afval die wordt verwijderd en van de geproduceerde hoeveelheden gevaarlijke stoffen, waarbij een verhoging van de emissie naar lucht, water en bodem wordt voorkomen

Bevordering van hergebruik en voor het afval dat nog ontstaat zou het gevaarlijke karakter beperkt moeten worden en zou het afval zo weinig mogelijk risico's met zich mee moeten brengen; nuttige toepassing en vooral recycling verdient de voorkeur; de hoeveelheid te verwijderen afval dient tot een minimum beperkt blijven en dat afval moet op een veilige wijze worden verwijderd.

Bijlage 6 Landelijk afvalbeheersplan

Het LAP staat voor Landelijk afvalbeheersplan. Hierin staat het beleid voor het beheer van alle afvalstoffen waarop de Wet milieubeheer van toepassing is. Het LAP geeft onder meer het beleid voor nuttige toepassing en voor het storten en verbranden van afval. Verder geeft het LAP de minimale eisen voor verwerking van afvalstoffen. Tevens staat in het plan per afvalstof onder meer hoeveel afval er vrij komt, welke regelgeving ervoor geldt en welke toekomstige ontwikkelingen er te verwachten zijn. Het LAP beschrijft afvalbeheer voor de periode 2002-2006 en blikkt vooruit op mogelijke ontwikkelingen tot 2012. De Wet milieubeheer schrijft voor dat elke vier jaar een LAP wordt opgesteld. Het LAP bevat een beleidskader, sectorplannen, capaciteitsplannen en bijlagen. Het huidige LAP, het eerste Landelijk afvalbeheersplan, is sinds 3 maart 2003 van kracht. Op 18 mei 2004 is het gewijzigde LAP in werking getreden.

Het LAP heeft vijf doelstellingen⁴²:

- Het stimuleren van de preventie van afvalstoffen
- Het stimuleren van nuttige toepassing van afvalstoffen, van 77% in 2000 naar 83 % in 2012.
- Het optimaal benutten van de energie-inhoud van afval dat niet kan worden hergebruikt.
- Het beperken van de hoeveelheid te verwijderen afval in 2012 tot maximaal 9.5 Mton
- Het realiseren van een gelijk Europees speelveld voor afvalbeheer, het bevorderen van marktwerking en het stimuleren van innovatie bij preventie en afvalbeheer

Status⁴³

Het LAP is verankerd in hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer en heeft daarmee een wettelijke status. Het plan is het toetsingskader voor afvalbeheer: bij vergunningverlening en handhaving moet het bevoegd gezag zich houden aan de regels in het LAP. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan men hiervan uitwijken, en dan alleen na een afwijgingsprocedure. Onder het LAP vallen niet: radioactief afval, baggerspecie, mestoverschotten, destructieafval en communaal afvalwater (rioolwater).; hiervoor is een andere regelgeving opgesteld.

De jaarlijkse totale hoeveelheid afval moet in 2012 beperkt blijven tot maximaal 66 Mton (in 2000 was dit 57 Mton). In 2000 werd 77% van het afval nuttig toegepast, maar consumenten en de HDO-sector (handel, diensten, overheid) bleven hierbij achter met respectievelijk 45% en 52%. Naar deze sectoren zal de komende jaren extra aandacht uitgaan.

Opbouw⁴⁴

Het LAP bestaat uit drie delen: beleidskader, sectorplannen en capaciteitsplannen. In het beleidskader staat onder meer omschreven hoe preventie en nuttige toepassing kunnen worden gestimuleerd en wat in- en uitvoerbeleid is. Ook is hier het te vinden voor de andere schakels in de afvalbeheerketen, zoals inzameling, mengen en verwijdering.

De algemene beleidslijnen zijn uitgewerkt in de sectorplannen voor 34 (categorieën van) afvalstoffen. Hierin staat voor bijna alle afvalstoffen een minimum standaard vermeld, die aangeeft welke mate van hoogwaardigheid bij het bewerken en verwerken in elk geval moet worden gehaald. Dat is relevant voor vergunningverlening bij inzameling, bewerking of verwerking door afvalverwerkers, maar ook voor bedrijven die hun eigen afval verwerken. De sectorplannen omvatten zowel homogene stromen (zoals papier en karton) als heterogene stromen (zoals het afval van de HDO sector).

In de capaciteitsplannen wordt ingegaan op thermische verwerking en storten. In het LAP staat dat de stortcapaciteit niet mag worden uitgebreid.

Afvalpreventie⁴⁵

Preventie is een van de hoofddoelstellingen van het afvalstoffenbeleid, maar is geen afzonderlijke activiteit: gestreefd moet worden naar een integrale aanpak waarin bijvoorbeeld ook energie- en

---

⁴² www.infomil.nl

⁴³ www.infomil.nl

⁴⁴ www.infomil.nl

⁴⁵ www.infomil.nl

waterbesparing worden meegenomen. Bij alle afvalstromen zijn nog preventiemogelijkheden aanwezig; de sectorplannen zetten de kansen voor de afzonderlijke afvalstoffen op een rij.

De prioriteit ligt bij:

- Afvalstoffen die een groot aandeel hebben in de totale hoeveelheid afval in 2000. De belangrijkste twee zijn huishoudelijk restafval en het restafval van de HDO-sector, samen goed voor bijna 60% van het verwijderde afval. Voor de HDO-sector wordt gebruik gemaakt van zowel regulerende instrumenten (Wet milieubeheer beter benutten, doelgroepbeleid) als stimulerende instrumenten (voorlichting door branches en overheden, en het programma Met preventie naar duurzaam ondernemen). Voor huishoudelijk afval worden vooral stimulerende instrumenten gebruikt.
- Afvalstoffen waar een groot potentieel voor afvalpreventie aanwezig is. De belangrijkste zijn industriële (mono)stromen en afval uit de bouw- en renovatiesector.

Vergunningsverleners moeten in considerans over afvalpreventie verwijzen naar het LAP.

Afvalscheiding⁴⁶

Het uitgangspunt van het LAP is dat bedrijven verplicht zijn alle afvalstoffen te scheiden, gescheiden te houden en gescheiden af te geven, tenzij dat redelijkerwijs niet van hen kan worden verlangd. Als de kosten voor het scheiden en laten afvoeren van een afvalstof hoger zijn dan 45 euro per ton wordt dit niet als redelijk gezien; in hoofdstuk 14 van het LAP is als extra hulpmiddel een tabel opgenomen waarmee kan worden bepaald of het verplicht scheiden van afval nog redelijk is. Gevaarlijk afval, asbest, papier en karton, en wit- en bruingoed moet altijd worden gescheiden (de regels uit het GIBA zijn overgenomen in het LAP). In de vergunning moet staan hoe het bedrijf invulling geeft aan deze scheidingsregels.

Dit houdt in dat Stichting Saffier verplicht is om het bedrijfsafval te scheiden, gescheiden af te geven, mits door de afvalscheiding een onevenredige belasting voor de bedrijfsvoering Stichting Saffier ontstaat⁴⁷. In onderstaande tabel zijn richtlijnen aangegeven voor wanneer scheiding verlangd kan en zal worden.

---

⁴⁶ www.infomil.nl
⁴⁷ www.vrom.nl

Figuur 3 Verplichtingen en richtlijnen afvalscheiding⁴⁸

Afvalcomponenten die altijd gescheiden dienen te worden, onafhankelijk van de bedrijfssituatie	
Gevaarlijk afval	
Papier en karton	
Wit- en bruingoed	

Afvalcomponenten met richtlijn voor afvalscheiding	
Afvalcomponent	Richtlijn afvalscheiding (maximale herbruikbare hoeveelheden per week in het restafval)
GFT/ Swill	200 kg
Groenafval	200 kg
Overig houtvallen	40 kg
Metalen	40 kg
Steenachtig materiaal/ puin	0 kg
Textiel	40 kg
Overige afval: processpecifiek afval ⁴⁹	0 kg (specifiek bedrijfsafval bv injectienaalden)
Incontinentiemateriaal	Stichting Saffier is verplicht incontinentiemateriaal te scheiden, ongeacht de hoeveelheid met uitzondering wanneer de meerkosten per kilo hoger dan € 0.0045 zijn
Klein chemisch afval (KCA)	Bijvoorbeeld asbest, TI-buizen, spaarlampen, batterijen, verf, oplosmiddelen, bestrijdingsmiddelen, papier & karton, wit- en bruingoed en frituurvet moeten altijd gescheiden worden ongeacht de hoeveelheid.
Extra toelichting op "verplicht": Stichting Saffier is verplicht, om zich aan bovenstaande LAP richtlijnen te houden. De overheid legt echter geen sancties of boetes op wanneer de afvalstromen, waarop "scheidingsplicht" berust toch tussen het restafval komen. Voor Stichting Saffier is het echter wel voordelig om zich aan bovenstaande normen te houden, want wanneer bijvoorbeeld tussen het restafval KCA wordt aangetroffen berekent een inzamelaar het hoogste afvoertarief, want KCA is de duurste afvalstroom.	

Juridische status

Volgens de Wet milieubeheer is het ministerie van VROM verplicht om ten minste eenmaal in de vier jaar een afvalbeheersplan vast te stellen. Dat bevat minimaal de hoofdlijnen van het beleid voor afvalbeheer, een uitwerking van die hoofdlijnen voor afzonderlijke afvalstoffen, een calculatie van de benodigde capaciteit per beheervorm en het beleid voor in- en uitvoer van afvalstoffen. Het LAP geeft tevens invulling aan de verplichting om, op basis van een aantal EU-richtlijnen, expliciet beleid te formuleren of bepaalde programma's op te stellen voor diverse onderdelen van het afvalbeheer. Het LAP vervangt het beleid dat voorheen was neergelegd in het Tienjarenprogramma Afval en het Meerjarenplan gevaarlijke afvalstoffen. Daarnaast is in het LAP beleid opgenomen voor een aantal afvalstoffen die nog niet in deze twee plannen voorkwamen. Het LAP vervangt tevens onderdelen van de provinciale milieubeleidsplannen.

Doorwerking

Alle overheden moeten rekening houden met het LAP. Deze verplichting vloeit voort uit artikel 10.14 de Wet Milieubeheer. Dat lagere overheden zijn verbonden aan een plan dat de Minister vaststelt, wordt ook wel aangeduid als verticale verbinding. Hierin onderscheidt het LAP zich van overige milieubeleidsplannen die de Wet Milieubeheer noemt. Daarbij is alleen het bestuursorgaan dat het plan vaststelt verplicht er rekening mee te houden. Het Rijk moet bij het opstellen van beleidsplannen en het afgeven van beschikkingen rekening houden met milieuaspecten. Waar dit afvalbeheer betreft, is het LAP het referentiekader. Voor de minister van VROM is het LAP het toetsingskader voor het afgeven van:

⁴⁸ Informatieblad Afvalscheiding bij vergunningplichtige bedrijven, Infomil in opdracht van het Ministerie van VROM, 2001

Inzamelvergunningen voor bepaalde categorieën (gevaarlijke) afvalstoffen

Beschikkingen op kennisgevingen van voorgenomen in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen op grond van de EG-verordening Overbrenging van afvalstoffen (EVOA)

Voor provincies, gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders is het LAP toetsingkader bij alle vergunningverlening op grond van de Wet Milieubeheer waar afvalaspecten aan de orde zijn. Dit betekent dus niet alleen de vergunningen voor afvalbeheerinrichtingen, maar ook de vergunningen voor bedrijven waar afval vrijkomt.

Reikwijdte

Het LAP is bedoeld voor afvalstoffen waarop de Wet Milieubeheer van toepassing is. De volgende afvalstoffen vallen niet onder het LAP:

Radioactief afval: hiervoor gelden de Kernenergiewet en de nota Radioactief afval.

Baggerspecie: hierop gelden de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en de Nota waterhuishouding

Mestoverschotten: hiervoor geldt de Meststoffenwet

Destructieafval: hiervoor geldt de Deconstructiewet. In verband met het mogelijke effect van de verwerking van destructieafval op de afvalverwijderingsstructuur is in het LAP wel een sectorplan dierlijk afval opgenomen

Communaal afvalwater (rioolwater): hierop geldt hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer en de Nota Waterhuishouding.

Bijlage 7 Interviews hoofden Interne Dienst

Naam locatie: Swaenehove

Naam geïnterviewde: Mevrouw Weijer

Datum interview: 7 maart 2006

Functie geïnterviewde: Coördinator Huishoudelijke dienst

1 welke soorten afvalstromen zijn er binnen uw organisatie?

Glas, papier, huishoudelijk afval, incontinentiemateriaal, grofvuil, oude medicijnen, ziekenhuisafval, afval van de T.D.

2 Worden de genoemde afvalstromen gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Alle afvalstromen worden gescheiden aangeboden, behalve afval van de T.D. Grofvuil gaat mee met de kringloop. Zo niet dan wordt het grofvuil aangeboden aan de gemeentereiniging. Grofvuil hoort eigenlijk door de bewoners aan de gemeente aangeboden te worden. Dit wordt echter vaak vergeten. Dan wordt Stichting Saffier verantwoordelijk voor het grofvuil. Het verschil is echter dat bewoners gratis het afval kunnen laten afvoeren door de gemeente en Stichting Saffier hiervoor moet betalen. Doordat er vaak grofvuil achter wordt gelaten door de bewoners en Stichting Saffier hiervoor verantwoordelijk is, wordt op moment vaak gebruik gemaakt van grofvuilaanbieders elders in de wijk. Medewerkers van de huishoudelijk dienst proberen op deze manier het grofvuil te beperken.

3 Van welke afvalverwerkingsbedrijven wordt op moment gebruik gemaakt?

Omega, de Kringloop en de gemeentereiniging.

4 Hoe lang wordt het afval op de huidige manier aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Op moment 2.5 jaar.

5 Weet u hoeveel kilogram afval op jaarbasis aanbiedt aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Geen idee

6 Op welke wijze vindt de tussenopslag plaats van het afval?

Op de etages staan kleine containers voor de diverse afvalstromen die gescheiden worden. Op etage 5 t/m 11 staan de containers in de hal voor de afdeling/ etage. Op etage 3 en 4 wordt het afval tussentijds opgeslagen in de berging op de etages vanwege de stankoverlast van het incontinentiemateriaal.

7 Wat is uw visie met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Volgens mevrouw Weijer dient het afval zoveel mogelijk gescheiden te worden aan de bron. Verder zegt mevrouw Weijer dat ze zelf milieubewust is. Dit doet ze door eigen zeggen het licht uit te doen op plaatsen waar ze als laatste is, evenals de verwarming uit te zetten. Mevrouw Weijer meldt dat het vaak voorkomt dat het licht en de verwarming vaak blijven branden. Zij probeert er op te letten de lichten en de verwarming uit te zetten.

8 Wat zou volgens u een gewenste situatie zijn met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Nog verdere scheiding zou mooi zijn, zoals G.F.T. -afval en het incontinentiemateriaal.

9 Wat zouden volgens u verbeterpunten zijn met betrekking tot het huidige afvalbeleid?

De mensen, zowel bewoners als medewerkers, laten weten hoeveel afval (papier, glas, etc. het afgelopen jaar gescheiden / is aangeboden aan de afvalverwerkingsbedrijven.

10 Welke afdeling is verantwoordelijk voor de opslag, het vervoer en het aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De medewerkers huishoudelijke dienst zijn op moment verantwoordelijk voor de opslag, vervoer en het aanbieden van het afval aan de afvalverwerkingsbedrijven.

Met betrekking tot de medicijnen en de naaldencontainers heeft het verplegend personeel een sturende functie.

Niet alleen het personeel van de huishoudelijke dienst en het verplegend personeel is verantwoordelijk, maar ook de bewoners zelf van Swaenehove zijn verantwoordelijk. Bewoners kunnen attent gemaakt worden als ze nieuw zijn in Swaenehove en deelnemen aan het inhuizingsprogramma.

11 Hoeveel FTE en FWG zijn hierbij betrokken?

De afdeling huishoudelijke dienst is gemiddeld 5 uur per week kwijt met het inzamelen, afvoeren en aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf. De medewerkers huishoudelijke dienst zit in belastingschaal 10.

12 Zou u alleen willen voldoen aan de huidige wet- en regelgeving zoals deze op moment wordt opgelegd door de overheid, of wilt u ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld?

Mevrouw Weijer wil graag duurzaam ondernemen uitstralen aan de buitenwereld, maar dan moet het wel rendabel zijn. Mocht het niet rendabel zijn, dan hoeft het niet per sé uitgevoerd te worden.

13 Zou u nog meer verbeterd willen zien op het gebied van milieubeheer, dan het aspect afval?

Mevrouw Weijer zou graag meer verbeterd willen zien dan alleen het aspect afval, zoals een verlichtingsplan, energiezuinige maatregelen treffen ten behoeve van energiebesparingen of het bijvoorbeeld nalopen van aanwezige apparaten en machines met betrekking tot energieverbruik.

14 Heeft u inzicht in de huidige kosten die u op moment maakt met betrekking tot afvalafvoer of zou u een indicatie kunnen geven?

Mevrouw Weijer heeft op moment geen inzicht in de huidige kosten die gemaakt worden met betrekking tot afvalafvoer. Mevrouw Weijer kan ook geen indicatie geven.

15 Leeft het onderwerp milieu binnen de organisatie?

Volgens mevrouw Weijer staat het onderwerp milieu niet hoog op de agenda binnen Swaenehove. De medewerkers huishoudelijke dienst worden regelmatig geprikkeld door verbaasde bewoners met betrekking tot het gevoerde afvalbeleid. Bewoners komen regelmatig met vragen. De medewerkers worden door de bewoners geprikkeld.

16 Zijn er vanuit het verleden al initiatieven geweest m.b.t. afval- en milieubeheer?

Hier heeft mevrouw Weijer geen zicht op. Zoals de huidige situatie op moment is, is het gewoon.

17 Wie is binnen uw organisatie een spilfunctionaris?

Volgens mevrouw Weijer zijn er meerdere spilfunctionarissen:

De medewerkers huishoudelijke dienst die het afval ophaalt

De huismeester

Mevrouw Weijer zelf

Het verplegend personeel

Naam geïnterviewd: Meneer Anneveld

Datum interview: 8 maart 2006

Functie geïnterviewde: Meneer Anneveld is hoofd Facilitaire Zaken Stichting Saffier

1 Wat is uw mening over het huidige gevoerde milieubeleid van Stichting Saffier?

Meneer Anneveld meldt dat hij geen mening heeft over het gevoerde beleid, omdat er geen milieubeleid gevoerd wordt op moment binnen Stichting Saffier.

2 Hoe zou u het huidige afval/ milieubeleid beoordelen?? Goed/ slecht of met een cijfer.

Het huidige afval-/ milieubeleid is onvoldoende in relatie tot het jaar 2006.

3 In hoeverre denkt u dat het beleid nageleefd wordt binnen Stichting Saffier?

Omdat er geen milieubeleid gevoerd wordt binnen Stichting Saffier wordt er op moment geen beleid nageleefd.

4 Waar in de organisatie liggen taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot milieubeleid?

Binnen Stichting Saffier liggen taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot afval-/ en milieubeleid bij de hoofden Interne Dienst van elke locatie.

5 Waar in de organisatie ligt de uiteindelijke eindverantwoordelijkheid met betrekking tot milieubeheer?

De hoofden Interne Dienst van elke locatie zijn verantwoordelijk voor het gevoerde afval-/ milieubeleid op de locaties. Deze rapporteren aan het hoofd Facilitaire Zaken van Stichting Saffier waar de uiteindelijke eindverantwoording ligt binnen de organisatie.

6 Wat zou u binnen nu en 4 jaar willen bereiken op gebied van milieubeleid?

Meneer Anneveld wil binnen nu en 12 maanden alle afvalstromen scheiden in maximale vorm. Dit houdt in dat bijvoorbeeld papier en karton van elkaar gescheiden worden aangeboden aan de afvalverwerkingsbedrijven.

7 Wat zouden volgens U verbeterpunten zijn met betrekking tot afvalbeheer?

Meneer Anneveld wil eerst dat men bewust wordt dat het huidige beleid (dat geen beleid is). Hierna wil meneer Anneveld zien dat al het afval in maximale vorm wordt gescheiden zoals in het antwoord bij vraag 6 staat vermeld.

8 Zou U nog meer verbeterd willen zien, dan alleen het aspect afvalbeheer?

Naast het verbeteren van het huidige afvalbeleid wil meneer Anneveld graag het energiebeheer verbeterd willen zien, maar ook de ruimtelijke omgeving. Als voorbeeld gaf hij aan: je kan er als organisatie voor kiezen om ramen te lappen met bleekwater, maar ook met gezouten water, wat minder milieubelastend is dan het bleekwater.

9 Wat is het huidige budget wat is vrijgemaakt voor afvalbeheer/ milieubeleid?

Volgens meneer Anneveld ligt de nadruk niet op het budget, maar op de besparingen die het op lange termijn oplevert. Investerings zeggen meneer Anneveld niet veel. Op moment wordt veel afval verwijderd als ziekenhuisafval, waar € 170 per kuub voor wordt betaald, terwijl het laten ledigen gescheiden Swill afval beduidend minder kost om te laten ledigen. Volgens meneer Anneveld zullen de investeringen zich beduidend terugverdienen met een uniform milieubeleid gevoerd door heel Stichting Saffier.

10 Wil Stichting Saffier alleen voldoen aan de regels, zoals deze worden opgelegd door de overheid, of wil Stichting Saffier ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen?

Stichting Saffier wil niet alleen maar voldoen aan de opgelegde wet- en regelgeving door de overheid, maar ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld.

11 Waarom wordt bij Preva wel het incontinentiemateriaal gescheiden aangeboden aan verwerkingsbedrijf KnoWaste en bij de overige locaties niet?

Dit komt omdat er geen uniform milieubeleid is dat gevoerd wordt door heel de organisatie heen.

12 Bent u bereid om bij de overige locaties van Stichting Saffier ook het incontinentiemateriaal te gaan scheiden?

Jazeker meneer Anneveld wil dat afval gescheiden wordt in maximale vorm. Hieronder valt zeker het incontinentiemateriaal.

13 Weet u waarom er op moment gebruik gemaakt wordt van twee verschillende afvalverwerkingsbedrijven?

De twee verschillende afvalleveranciers is een erfenis vanuit het verleden. Stichting Saffier bestaat 3 jaar. Hiervoor voerde elk huis een eigen inkoopbeleid. Nadat de 7 verzorgings- en verpleeghuizen samen zijn gaan werken onder de naam Stichting Saffier waren er 1400 verschillende leveranciers. De afdeling inkoop heeft het aantal leveranciers op moment weten te verminderen tot circa 400. Echter met sommige leveranciers zijn meerjaren contracten afgesloten. De twee afvalverwerkingsbedrijven vallen hier ook onder.

14 Bent u bereid om over te stappen naar 1 afvalverwerkingsbedrijf voor alle locaties van Stichting Saffier?

Als de contracten aflopen met de twee afvalverwerkingsbedrijven zal de afdeling inkoop van Stichting Saffier gaan onderhandelen met afvalverwerkingsbedrijven en 1 leverancier kiezen die het afval gaat ophalen bij alle verzorgings- en verpleeghuizen.

15 Zo ja, waarom, zo nee waarom?

Men wil nu niet overstappen naar 1 afvalverwerkingsbedrijf voor heel Stichting Saffier, omdat Stichting Saffier huidige (meerjaren) contracten respecteert. Men wil geen contractbreuk plegen met juridische gevolgen van dien.

16 Wordt er P.R. besteed aan milieu?

Binnen Stichting Saffier wordt er geen p.r. besteed met betrekking tot milieu vanwege het ontbreken van beleid!

Naam locatie: Zorgknooppunt Loosduinen

Naam geïnterviewde: Mevrouw Torn

Datum interview: 9 maart 2006

Functie geïnterviewde: hoofd Huishoudelijke Dienst

1 welke soorten afvalstromen zijn er binnen uw organisatie?

Op moment zijn er maar twee afvalstromen te herkennen binnen Zorgknooppunt Loosduinen. Dit zijn restafval en kleding. Er wordt niet aan afvalscheiding gedaan!

2 Worden de genoemde afvalstromen gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De twee hiervoor genoemde afvalstromen worden gescheiden van elkaar aangeboden aan de afvalverwerkingsbedrijven.

3 Van welke afvalverwerkingsbedrijven wordt op moment gebruik gemaakt?

Voor het restafval wordt gebruik gemaakt van afvalverwerkingsbedrijf Omega. De kleding die wordt verzameld wordt gratis opgehaald door KICI.

4 Hoe lang wordt het afval op de huidige manier aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

10 jaar zo ongeveer nu.

5 Weet u hoeveel kilogram afval op jaarbasis aanbiedt aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Geen idee

6 Op welke wijze vindt de tussenopslag plaats van het afval?

7 Wat is uw visie met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Mevrouw Torn heeft als visie:

Afval gaan scheiden; als de mogelijkheid er is glas, papier en eventueel incontinentiemateriaal.

8 Wat zou volgens u een gewenste situatie zijn met betrekking tot afval- en milieubeheer?

9 Wat zouden volgens u verbeterpunten zijn met betrekking tot het huidige afvalbeleid?

Het logistieke proces dient verbeterd te worden. Volgens mevrouw Torn valt en staat hier alles mee.

10 Welke afdeling is verantwoordelijk voor de opslag, het vervoer en het aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De afdeling Huishoudelijke Dienst is hiervoor verantwoordelijk.

11 Hoeveel FTE en FWG zijn hierbij betrokken?

1 FTE. Deze is 2 uur per dag, 5 dagen per week bezig met het ophalen. Op moment wordt een deel van de aanleunwoningen gerenoveerd. In de nieuwe situatie als alle bewoners terug zijn is de medewerker Interne Dienst 3 uur per dag bezig met het ophalen van het huisvuil.

12 Zou u alleen willen voldoen aan de huidige wet- en regelgeving zoals deze op moment wordt opgelegd door de overheid, of wilt u ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld?

De prioriteit voor Zorgknooppunt Loosduinen is voldoen aan de huidige wet- en regelgeving. Als dit in orde is zou duurzaam ondernemen uitstralen en uitdragen naar de buitenwereld toe mooi zijn.

13 Zou u nog meer verbeterd willen zien op het gebied van milieubeheer, dan het aspect afval?

Vanaf de positie waarin mevrouw Torn zich op moment bevind vindt ze dat moeilijk om te bekijken. Op moment dient volgens haar de prioriteit gelegd te worden bij het aspect afval.

14 Heeft u inzicht in de huidige kosten die u op moment maakt met betrekking tot afvalafvoer of zou u een indicatie kunnen geven?

Mevrouw Torn geeft aan geen inzicht te hebben in de huidige kosten die gemaakt worden.

15 Leeft het onderwerp milieu binnen de organisatie?

Mevrouw Torn geeft aan geen idee te hebben of het onderwerp milieu leeft binnen de organisatie.

16 Zijn er vanuit het verleden al initiatieven geweest m.b.t. afval- en milieubeheer?

Er schijnen vanuit het verleden diverse initiatieven geweest op gebied van afval- en milieubeheer.

Mevrouw Torn geeft aan bezig te zijn geweest met een glasbak, papier- en kledingcontainer.

Echter dit is afgeslagen vanwege het ontbreken van tijd en er waren nogal wat kosten aan verbonden. Zo geeft mevrouw Torn aan dat het Zorgknooppunt Loosduinen 10 jaar geleden een papiercontainer heeft gehad.

17 Wie is binnen uw organisatie een spilfunctionaris?

Interne Dienst, bewoners, kortom de gehele organisatie.

Naam geïnterviewd: Meneer Mol

Datum interview: 9 maart 2006

Functie geïnterviewde: Meneer Mol is hoofd Interne dienst van Swaenestate en Swaenesteyn

Bijzonderheden: De gegeven antwoorden gelden voor zowel Swaenestate en Swaenesteyn

1 welke soorten afvalstromen zijn er binnen uw organisatie?

De soorten afval die zowel binnen Swaenestate als Swaenesteyn te herkennen zijn:

Restafval

Grofvuil

Papier/ karton

Oud ijzer

Chemisch afval

Swill

Glas

2 Worden de genoemde afvalstromen gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De hiervoor genoemde afvalstromen worden gescheiden aangeboden

3 Van welke afvalverwerkingsbedrijven wordt op moment gebruik gemaakt?

Van afvalverwerkingsbedrijf Omega voor het papier/ karton, glas, restafval en Swill.

Chemisch afval wordt door de gemeente opgehaald.

4 Hoe lang wordt het afval op de huidige manier aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Het afval wordt al ruim 20 jaar aan het afvalverwerkingsbedrijf aangeboden. Echter dient gemeld te worden dat het in de 20 jaar steeds verder geprofessionaliseerd is.

5 Weet u hoeveel kilogram afval op jaarbasis aanbiedt aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Meneer Mol heeft cijfers uit 2002;

Huishoudelijk afval: 128.600 kg

Chemisch afval; 232 kg

Afvoer glas; 1.100 kg

Afvoer papier/ karton; 192 kg

Metaal; 1 container (10 kub)

6 Op welke wijze vindt de tussenopslag plaats van het afval?

De tussenopslag vindt plaats op de afdelingen. Hier wordt het afval gescheiden verzameld in de afvalbakken. Deze worden 3 maal per week geledigd. De scheiding van het afval vindt plaats door de bewoners.

7 Wat is uw visie met betrekking tot afval- en milieubeheer?

De visie van meneer Mol is meewerken aan een verantwoord milieubeleid.

8 Wat zou volgens u een gewenste situatie zijn met betrekking tot afval- en milieubeheer

Zoals dat thuis gebeurt.

9 Wat zouden volgens u verbeterpunten zijn met betrekking tot het huidige afvalbeleid?

Qua logistiek valt er een verbeterslag te maken. Evenals het verkrijgen van gegevens van de afdeling Finance & Control. Op moment is het erg lastig om gegevens te verkrijgen met betrekking tot gemaakte kosten. Meneer Mol zou graag een maandelijkse of periodieke kostenoverzicht willen krijgen.

10 Welke afdeling is verantwoordelijk voor de opslag, het vervoer en het aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De afdeling Interne Dienst is verantwoordelijk voor de opslag, vervoer en het aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf.

11 Hoeveel FTE en FWG zijn hierbij betrokken?

Zie formulier.

12 Zou u alleen willen voldoen aan de huidige wet- en regelgeving zoals deze op moment wordt opgelegd door de overheid, of wilt u ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld?

Meneer Mol zou niet alleen maar willen voldoen aan de wet- en regelgeving. Meneer Mol wil een verantwoord milieubeleid, evenals een stuk P.R. Hiermee kun je aantonen dat je milieubewust bezig bent.

13 Zou u nog meer verbeterd willen zien op het gebied van milieubeheer, dan het aspect afval?

Naast afval wil meneer Mol de volgende aspecten verbeterd zien binnen Stichting Saffier:

- Persoonlijke hygiëne
- Energiebesparing
- ARBO technisch beter verantwoord

14 Heeft u inzicht in de huidige kosten die u op moment maakt met betrekking tot afvalafvoer of zou u een indicatie kunnen geven?

Meneer Mol zegt dat hij geen inzicht heeft op de huidige kosten die worden gemaakt. De centrale inkoopafdeling heeft deze gegevens wel.

15 Leeft het onderwerp milieu binnen de organisatie?

Het onderwerp milieu leeft niet binnen niet binnen Swaenestate en Swaenesteyn.

16 Zijn er vanuit het verleden al initiatieven geweest m.b.t. afval- en milieubeheer?

Vanuit het verleden zijn er initiatieven geweest met betrekking tot milieubeheer. Dit heeft geresulteerd in een milieubeleidsplan voor Swaenesteyn en Swaenestate. Dit document komt uit november 2004.

17 Wie is binnen uw organisatie een spilfunctionaris?

Huismeesters, hoofd Interne Dienst, medewerkers Interne Dienst, hoofd Interne Dienst en het hoofd Technische Dienst.

Naam geïnterviewd: Mevrouw Zwaal

Datum interview: 14 maart 2006

Functie geïnterviewde: Mevrouw Zwaal is hoofd Interne Dienst van locatie Lozerhof

1 Welke soorten afvalstromen zijn er binnen uw organisatie?

Papier / karton, klein chemisch afval, restafval, incontinentiemateriaal, swill (gft), glas, grofvuil, vetafscheider.

2 Worden de genoemde afvalstromen gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De hiervoor genoemde afvalstromen worden gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

3 Van welk afvalverwerkingsbedrijf maakt u gebruik?

Van afvalverwerkingsbedrijf van Gansewinkel

4 Hoe lang wordt het afval op de huidige manier aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Vanaf 1997

5 Weet u hoeveel kilogram afval u op jaarbasis aanbiedt aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Ongeveer 100 ton per jaar volgens mevrouw Zwaal. Echter mevrouw Zwaal zegt dat cijfers haar niet zoveel zeggen.

6 Op welke wijze vindt de tussenopslag plaats van het afval?

Papier wordt op kantoren verzameld in papierbakken en op de afdelingen waar mensen worden verzorgd wordt het afval verzameld in daarvoor speciaal bestemde rolcontainers met een inhoud van 240 liter.

Restafval wordt verzameld in rolcontainers met een inhoud van 240 liter.

Incontinentiemateriaal wordt verzameld in rolcontainers met een inhoud van 240 liter.

Glasafval ontstaat volgens mevrouw Zwaal alleen maar in de keuken. De medewerkers in de keuken brengen het glaswerk direct na gebruik naar de glascontainer.

7 Wat is uw visie met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Doe het goed, maar wel efficiënt.

8 Wat zou volgens u een gewenste situatie zijn met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Het afval scheiden wat gescheiden kan worden. Het verder scheiden van het afval, mits het efficiënt is en blijft.

9 Wat zouden volgens u verbeterpunten zijn met betrekking tot het huidige afvalbeleid?

Bekijken of het verstandig is om door te gaan met de perscontainer die nu wordt gebruikt. Daarnaast zijn er volgens mevrouw Zwaal nog slagen te winnen met betrekking tot de hulpmiddelen die nu worden gebruikt met betrekking tot het transport van het afval van de afdelingen naar de containers die buitenstaan van het afvalverwerkingsbedrijf.

10 Welke afdeling is verantwoordelijk voor de opslag, het vervoer en het aanbieden van het aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De afdeling Interne Dienst. De afdeling vervoer / transport van de afdeling Interne Dienst is uiteindelijk verantwoordelijk voor het vervoer van het afval naar de containers buiten.

11 Hoeveel FTE en FWG zijn hierbij betrokken?

Mevrouw Zwaal heeft geen idee hoeveel FTE en FWG betrokken hierbij betrokken zijn. Mevrouw Zwaal meldt dat de afdeling schoonmaak de containers reinigt en dit dient ook bij het FTE en FWG berekend te worden.

12 Zou u alleen willen voldoen aan de huidige wet- en regelgeving zoals deze op moment wordt opgelegd door de overheid, of wilt u ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld?

Mevrouw Zwaal zou graag daadwerkelijk duurzaam ondernemen uit willen stralen naar de buitenwereld toe.

13 Zou u nog meer verbeterd willen zien op het gebied van milieubeheer, dan alleen het aspect afval?

Technische oplossingen met betrekking tot milieu- en energiebeheer. Tevens zou mevrouw Zwaal willen kijken naar het gebruik van schoonmaakmiddelen zoals in het interview bij meneer Anneveld staat vermeld.

14 Heeft u inzicht in de huidige kosten die u op moment maakt met betrekking tot afvalafvoer of zou u een indicatie kunnen geven?

Mevrouw Zwaal heeft geen idee.

15 Leeft het onderwerp milieu binnen uw organisatie?

Nee, het onderwerp milieu leeft niet binnen zorginstelling Lozerhof.

16 Zijn er vanuit het verleden al initiatieven ondernomen met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Het scheiden van het afval sinds 1997 is een belangrijke stap geweest. Tevens is er een lijst met de registratie van gevaarlijke afvalstoffen.

17 Wie is binnen uw organisatie een spilfunctionaris?

Mevrouw Zwaal, hoofd Interne Dienst

Naam geïnterviewd: Joost Holweg

Datum interview: 4 april 2006

Functie geïnterviewde: Meneer Holweg is Hoofd Inkoop van Stichting Saffier. Meneer Holweg vervangt het hoofd Interne Dienst van Preva Stichting. Deze is langdurig ziek.

1 Welke soorten afvalstromen zijn er binnen uw organisatie?

Restafval

Glas

Papier en karton

Incontinentiemateriaal

Ziekenhuisafval

Grofvuil

2 Worden de genoemde afvalstromen gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Ja, de hierboven genoemde afvalstromen worden gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

3 Van welk afvalverwerkingsbedrijf maakt u gebruik?

Omega, Van Gansewinkel doet het transport van het incontinentiemateriaal en biedt het op zijn beurt aan, aan de firma KnoWaste. Ziekenhuisafval (naaldencontainers) worden opgehaald door Rentokill. De firma NOBO voert het gebruikte frituurvet af. De firma Wildenberg verzorgt de afvoer van papier en karton.

4 Hoe lang wordt het afval op de huidige manier aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Men is vijf jaar geleden gestart met het scheiden van afval. Men is gelijk begonnen met het scheiden van incontinentiemateriaal, glas, papier & karton.

5 Weet u hoeveel kilogram afval u op jaarbasis aanbiedt aan het afvalverwerkingsbedrijf?

Nee daar heeft het Hoofd Interne Dienst geen inzicht op.

6 Op welke wijze vindt de tussenopslag plaats van het afval?

Incontinentiemateriaal wordt verzameld in zogenaamde "clappy's". Deze clappy's zijn ontwikkeld door de firma KnoWaste. Met behulp van de clappy's wordt voorkomen dat het incontinentiemateriaal dat tijdelijk wordt verzameld op de afdelingen, geuroverlast gaat veroorzaken. Karton wordt verzameld in een zogeheten draadcontainer. Goederen die binnenkomen worden zoveel mogelijk uitgepakt voordat ze naar de afdelingen gaan. Hierdoor wordt de afvalstroom karton beperkt tot alleen het magazijn. De afvalstroom glas ontstaat op de afdelingen in de (spoe)keukens. Glas wordt op de afdelingen verzameld in afvalbakken van 50 ltr. met een sticker glas erop. Restafval wordt verzameld in "normale" pedaalemmers. Chemisch afval wordt vooral geproduceerd door de T.D. Karton wordt zoveel mogelijk in het magazijn gehouden. Goederen die binnenkomen worden, voordat ze naar de afdelingen gaan, uitgepakt.

7 Wat is uw visie met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Meneer Holweg verwacht dat de prijs van het restafval de komende jaren zal blijven stijgen. Tevens verwacht meneer Holweg dat het afval in de toekomst nog verder gescheiden zal worden. Opties zijn bijvoorbeeld het scheiden van plastic- en blikafval. Tevens verwacht meneer Holweg dat de kosten die worden gemaakt voor het intern verzamelen en laten verwijderen van het afval zal gaan worden doorbelast naar de veroorzakers. In een verpleeghuis zullen de kosten van het afval worden verrekent in de huurprijs en in een verzorgingshuis zullen de kosten direct worden doorbelast aan de cliënt zelf.

8 Wat zou volgens u een gewenste situatie zijn met betrekking tot afval- en milieubeheer?

Zoals in vraag 7 wordt vermeldt zou het doorbelasten van kosten een gewenste situatie zijn. Dit is echter op langere termijn. Op korte termijn zou een gewenste situatie zijn het nog verder scheiden van het afval.

9 Wat zouden volgens u verbeterpunten zijn met betrekking tot het huidige afvalbeleid?

Mogelijke verbeterpunten zijn waar mogelijk meer afval gaan scheiden. Andere verbeterpunten zijn punten met betrekking tot verpakkingsmaterialen, zoals in het programma van eisen opstellen dat een leverancier verpakkingsmaterialen mee terugneemt.

10 Welke afdeling is verantwoordelijk voor de opslag, het vervoer en het aanbieden van het aan het afvalverwerkingsbedrijf?

De Interne Dienst is verantwoordelijk voor het ophalen, vervoer en het aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf.

11 Hoeveel FTE en FWG zijn hierbij betrokken?

Meneer Holweg heeft geen idee hoeveel FTE en FWG betrokken zijn bij het ophalen, vervoeren en aanbieden van het afval aan het afvalverwerkingsbedrijf.

12 Zou u alleen willen voldoen aan de huidige wet- en regelgeving zoals deze op moment wordt opgelegd door de overheid, of wilt u ook daadwerkelijk duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld?

Meneer Holweg geeft aan om in 1^e instantie te willen voldoen aan de wet- en regelgeving. Meneer Holweg geeft aan dat duurzaam ondernemen uitstralen naar de buitenwereld toe prachtig is, maar verwacht dat dit voor Stichting Saffier (nog) niet is weggelegd. Van leveranciers wordt echter wel verwacht dat zij daadwerkelijk duurzaam ondernemen en dit ook daadwerkelijk uitstralen naar de buitenwereld toe.

13 Zou u nog meer verbeterd willen zien op het gebied van milieubeheer, dan alleen het aspect afval?

Het aspect energie wil meneer Holweg graag verbeterd zien.

14 Heeft u inzicht in de huidige kosten die u op moment maakt met betrekking tot afvalafvoer of zou u een indicatie kunnen geven?

Meneer Holweg geeft aan dat hij geen inzicht heeft in de huidige kosten die gemaakt worden met betrekking tot het laten afvoeren van afval.

15 Leeft het onderwerp milieu binnen uw organisatie?

Volgens meneer Holweg leeft het onderwerp milieu minimaal binnen de locatie Preva.

16 Zijn er vanuit het verleden al initiatieven ondernomen met betrekking tot afval- en milieubeheer?

17 Wie is binnen uw organisatie een spilfunctionaris?

Het hoofd Interne Dienst is een spilfunctionaris binnen de organisatie.

Bijlage 8 Interviews accountmanagers afvalverwerkingsbedrijven

Naam: meneer van den Bos
Functie: Accountmanager
Datum: 21 maart 2006
Organisatie: Van Gansewinkel

1 Kunt u een omschrijving van uw organisatie geven?

De firma Van Gansewinkel is in 1964 opgericht. Van Gansewinkel is gevestigd in de Benelux, maar is ook actief in Tsjechië, Polen en Portugal. De Van Gansewinkel Groep heeft zo'n 4.000 medewerkers in dienst en is hiermee een van de grotere afvaldienstverleners in Europa. Door de regionale structuur is Van Gansewinkel altijd dichtbij de opdrachtgever.

2 Welke afvalstromen halen jullie op?

Van Gansewinkel verzamelt alle afvalstoffen uitgezonderd nucleair afval. De meest voorkomende afvalstromen die ingezameld worden zijn: papier, glas, karton, wit- en bruingoed, gevaarlijk afval en restafval. Ook incontinentiemateriaal verzamelen wij en wordt aangeboden aan de firma KnoWaste.

3 Welke eisen stellen jullie aan Stichting Saffier voor het inzamelen van het bedrijfsafval?

De afvalstromen die gescheiden worden aangeboden mogen niet vervuild zijn. Zo mag tussen het glasafval geen restafval aangetroffen worden. Gebeurt dit wel, dan wordt Stichting Saffier hier op aangesproken door de accountmanager die is aangewezen om contacten te onderhouden met Stichting Saffier.

4 Is de organisatie ISO 14001 gecertificeerd?

Ja, Van Gansewinkel is ISO 14001 gecertificeerd en bovendien is er een KAM-manager aangesteld. KAM staat voor: Kwaliteit, Arbo en Milieu. Tevens krijgt de klant per branche een gespecialiseerde accountmanager toegewezen.

5 Welke trends en ontwikkelingen zijn waarneembaar in de afvalbranche?

Afval- en milieubeheer worden steeds belangrijker. De prijs die klanten moeten gaan betalen voor de afvoer van restafval zal in de toekomst, mede door het Duits afval dat vanaf 1 januari 2007 Nederland zal overspoelen, verder oplopen. Hierdoor wordt afvalscheiding belangrijker en kan er bespaart worden op afval.

6 Worden de containers geledigd op afroep of op vaste tijdstippen?

Containers kunnen zowel op afroep als op vaste tijdstippen geledigd worden. Dit is onder andere afhankelijk van de hoeveelheden afval die per stroom vrijkomen.

7 Hoe vindt de facturering plaats?

De facturering vindt maandelijks plaats.

8 Welke mogelijkheden worden door Van Gansewinkel aangeboden om inzicht te krijgen in de hoeveelheden afval die aan Van Gansewinkel worden aangeboden?

Op de facturen staan de hoeveelheden en soorten afval die verwijderd zijn van de diverse locaties van Stichting Saffier.

Naam: meneer van Dop
Functie: Accountmanager
Datum: 22 maart 2006
Organisatie: Van Vliet Contrans

1 Kunt u een omschrijving van uw organisatie geven?

Van Vliet Contrans is een onderdeel van Shanks Nederland. Van Vliet Contrans is met name actief in het westland en de regio Den Haag. Echter doordat Van Vliet Contrans een onderdeel is van Shanks Nederland heeft Van Vliet Contrans een landelijke dekking.

2 Welke afvalstromen halen jullie op?

Van Vliet Contrans haalt de volgende afvalstromen op: bedrijfsafval, glas, papier, karton, incontinentiemateriaal, bouw- en sloopafval, afval dat afkomstig is uit de kassen.

3 Welke eisen stellen jullie aan Stichting Saffier voor het inzamelen van het bedrijfsafval?

Stichting Saffier is verantwoordelijk voor het gescheiden aanbieden van de verschillende afvalstromen. Mocht er zich bijvoorbeeld specifiek ziekenhuisafval tussen het bedrijfsafval bevinden en de ophaler loopt hierdoor ietsel op, dan is Stichting Saffier hiervoor aansprakelijk. Tevens dienen de verschillende afvalstromen in de juiste containers en afvalbakken gedeponeerd te worden.

4 Is de organisatie ISO 14001 gecertificeerd?

Ja, Van Vliet Contrans is ISO 14001 gecertificeerd.

5 Welke trends en ontwikkelingen zijn waarneembaar in de afvalbranche?

Afvalscheiding wordt steeds belangrijker binnen organisaties. Tevens wordt de prijs voor het laten afvoeren van restafval duurder, doordat Nederland vanaf 1 januari 2007 waarschijnlijk overspoeld zal worden met afval afkomstig uit Duitsland. Hierdoor zullen de tarieven voor restafval stijgen en wordt afvalscheiding steeds aantrekkelijker.

6 Worden de containers geledigd op afroep of op vaste tijdstippen?

Containers kunnen, afhankelijk van de hoeveelheden, op afroep en op vaste tijdstippen geledigd worden.

7 Hoe vindt de facturering plaats?

De facturering zal maandelijks plaatsvinden

8 Welke mogelijkheden worden door Van Vliet Contrans aangeboden, om inzicht te krijgen in de hoeveelheden afval die aan Van Vliet Contrans worden aangeboden?

Op de facturen staan de opgehaalde soorten afval vermeld in combinatie met de hoeveelheden.

Bijlage 8 Integrale afvalbeleidsverklaring

De zorg voor het afval vormt een wezenlijk onderdeel van Stichting Saffier. Naast naleving van de relevante wet- en regelgeving wordt de volgende algemene doelstelling nagestreefd:

Stichting Saffier beschermt het milieu door het voorkomen dan wel verkleinen van de invloed van de eigen bedrijfsactiviteiten op het milieu. Hiertoe wordt aan de eigen bedrijfsactiviteiten op een verantwoorde wijze invulling gegeven en de nadruk gelegd op preventie van de milieubelasting en continue verbetering. Bijzonder aandacht wordt besteed aan het beperken van het energieverbruik ten behoeve van bedrijfsactiviteiten.

Om het afvalbeleid ten uitvoer te brengen, is een coördinator aangewezen en worden jaarlijks financiële middelen ter beschikking gesteld.

Met behulp van het afvalzorgprogramma worden op een gestructureerde wijze verbeteringsmaatregelen genomen om zo de afvalbelasting terug te brengen. De nadruk ligt hierbij zo veel op het nemen van preventieve maatregelen.

Ter bepaling van het functioneren van het milieuzorgsysteem wordt gebruik gemaakt van een meet- en registratiesysteem waarmee de milieuprestaties in kaart worden gebracht. Ter bepaling van de geschiktheid en doeltreffendheid van het milieubeleid worden periodiek milieuzorgsysteemaudits uitgevoerd en vindt er halfjaarlijks een directiebeoordeling plaats.

Milieudoelstellingen

Voor het realiseren van het milieubeleid wordt voortdurend gestreefd naar:

- Het voldoen aan de relevante wet- en regelgeving en gemaakte brancheafspraken
- Het nemen van passende en rendabele maatregelen, uitgaande het Alara-principe (As low as reasonably achievable)
- Het meten, registreren en controleren van relevante milieubelastende activiteiten
- Het onderhouden van een goede relatie met derden via onder andere voorlichting en het inspelen op wensen uit de omgeving
- Het actief betrekken van de medewerkers bij de uitvoering van het milieubeleid
- Het beheersen van het elektriciteits, aardgas, brandstof en waterverbruik
- Het voeren van een milieuvriendelijk inkoopbeleid ten aanzien van zowel diensten als producten, door daar waar mogelijk over te gaan op milieuvriendelijke activiteiten

Den Haag, ... juni 2006

Algemeen directeur

Technisch directeur

Projectgroep Interne diensten

.....

.....

.....

Bijlage 9 Krantenartikel prikincidenten

Veel prikincidenten leiden tot besmetting

Amsterdam

Een op de tien ziekenhuismedewerkers die zich prikt met een naald waar eerst een patiënt mee is geprikt, raakt besmet met een ziekte als HIV, Hepatitis B of Hepatitis C. Dat blijkt uit een analyse van 526 prikincidenten die zich de afgelopen drie jaar in het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam hebben voorgedaan.

Vandaag lanceert het Platform Prikincidenten een campagne om meer aandacht voor de risico's van gezondheidsmedewerkers te vragen. Omdat landelijke cijfers ontbreken, wordt daar een landelijk meldpunt voor prikongelukken aangekondigd. Bovendien wordt er gewerkt aan een landelijk protocol voor alle zorgmedewerkers, dus ook mensen in de thuiszorg en personeel van GGD's.

Volgens bedrijfsarts en hoofd Arbo-dienst G. Frijstein van het AMC, die zijn analyse vandaag in Den Haag presenteert, komt 34 procent van de prikongelukken voor bij medisch personeel in opleiding. In 29 procent van de gevallen gaat het om volleurde verpleegkundigen en in 11 procent gaat het om niet medisch personeel, zoals schoonmakers die bijvoorbeeld bedden verschoenen.

Volgens de bedrijfsarts kost dit het AMC ongeveer E 100.000 per jaar, een kostenpost die volgens hem met ongeveer de helft kan worden teruggebracht. Hij denkt echter dat lang niet alle incidenten gemeld zijn. Frijstein schat het totaal aantal prikincidenten in het AMC drie keer zo hoog in. Het ziekenhuis verbruikt jaarlijks ongeveer 1,5 miljoen naalden. Overigens wordt lang niet iedereen met een besmetting ziek, zo heeft het ziekenhuis het personeel ingeënt tegen Hepatitis B.

Volgens Frijstein zijn prikincidenten het grootste beroepsrisico voor medewerkers in de gezondheidszorg.

Bron: Sp!ts donderdag 23 maart 2006.

Bijlage 10 Krantenartikel tarieven en Duits afval

Duits afval drijft tarieven op

Ruim een half miljoen huishoudens krijgen te maken met hogere afvalheffing

Nederland importeert vanaf 1 januari 2007 grote hoeveelheden Duits afval. Hierdoor neemt het afvalprobleem in Nederland toe en moeten ruim een half miljoen huishoudens rekening houden met hogere afvaltarieven. Vuilnisverwerkende bedrijven sluiten langlopende contracten af met Duitse afvalverwerkers om vanaf 2007 in ons land afval te verbranden. Op 1 januari gaat de grens voor Duits afval open. Hiermee wordt het afvalprobleem nog groter, want Nederland kampt al met een tekort aan vuilverbrandingsovens. Steeds vaker gaat afval daarom naar de vuilnisstortplaats. Veel nieuwe verbrandingsovens zijn pas in 2009 klaar. In de tussentijd zullen diverse gemeenten, met samen 1,5 miljoen inwoners, een nieuw, duurder contract met vuilverbranders moeten afsluiten. "Zeker tot en met 2009 zal er een tekort aan verbrandingsmogelijkheden in Nederland. Dat zal leiden tot hogere tarieven," zegt Herman Huisman van milieu-adviesorgaan SenterNovum. Inwoners krijgen hierdoor te maken met hogere tarieven van de gemeentelijke afvalstoffenheffing. "Wie een lang doorlopend contract heeft, zoals Rotterdam, zit veilig. Maar elders zit menig wethouder met de handen in het haar" voorspelt recyclingspecialist Frank Hopstaken van afvaladviesbureau FFact. Bedrijven met korte contracten merken sinds vorig jaar al een tariefstijging van dertig procent. Duitsland voorziet voor dit jaar een capaciteitstekort bij zijn verbrandingsovens voor zeven miljoen kuub, circa 60.000 forse vrachtwagens. Het deel dat Nederlandse bedrijven hiervan binnenhalen, kan niet worden verwerkt door de toch al overbelaste verbrandingsovens in Nederland. De hoeveelheid afval op Nederlandse vuilnisbelten is sinds juni vorig jaar al verdrievoudigd, bij het gebrek aan verbrandingscapaciteit. Sindsdien wordt elke maand 130.000 kuub afval gestort, ruim duizend grote vrachtwagens. In tegenstelling tot in Nederland, wordt in Duitsland strak de hand gehouden aan een stortverbod. Het ministerie van VROM ziet de toename van vuilnisstort als een tijdelijk probleem, omdat er op diverse plaatsen plannen zijn voor nieuwe vuilverbranders.

De verwachting is dat de Nederlandse verbrandingsovens overspoelt worden met Duits afval, terwijl de nieuwe verbrandingsovens nog niet klaar zijn. De verwachting is dat hierdoor de tarieven flink zullen stijgen, zegt Herman Huisman, afvaldeskundige bij adviescentrum SenterNovum. "Vooral bedrijven hebben daar last van. De tarieven die zij moeten betalen bij een afvalverwerker zijn de afgelopen maanden al met 30 % gestegen". De meeste huishoudens hoeven zich niet direct zorgen te maken voor hogere afvalstoffenheffing.

Bron: AD Haagse Courant, vrijdag 7 april 2006

Bijlage 11 Protocol afvalscheiding locatie Zorgknooppunt Loosduinen

Incontinentiemateriaal

Definitie

Het dagelijks gescheiden inzamelen van het incontinentiemateriaal binnen Stichting Saffier. Onder incontinentiemateriaal wordt verstaan: disposable incontinentiesystemen, disposable bedonderleggers en witte transparante LDPE zakken. Onder incontinentiemateriaal wordt **niet** verstaan: papier en plastic, maandverband, washandjes, stretchbroekjes etc.

Doel afvalscheiding

Deze stroom dient vanuit de overheid "verplicht" gescheiden afgevoerd te worden, in verband met de mogelijkheden om incontinentiemateriaal te recyclen.

Taken en verantwoordelijkheden

- Het hoofd Interne Dienst zorgt voor instructie van het personeel van Stichting Saffier
- Het incontinentiemateriaal dient door het verplegend personeel in de zakken te worden gedaan

Werkwijzen interne logistiek

- Het incontinentiemateriaal wordt verzameld in de spoelruimtes op de afdelingen door het verplegend personeel
- Als er gebruik wordt gemaakt van mobiele afvalzakhouders zal een medewerker van het verplegend personeel de afvalzak, wanneer deze vol is, wegbrengen naar de grote verzamelcontainer welke bestemd is voor het incontinentiemateriaal
- De grote verzamelcontainer staat buiten bij de laad- en losruimte
- Na het ledigen van de mobiele afvalzakhouders dient men een nieuwe afvalzak aan te brengen in de mobiele rolcontainer
- Na het ledigen dient het personeel de handen te wassen

Aandachtspunten

Het is belangrijk dat er geen ander afval terechtkomt in de witte recyclezakken. Het afval dient correct gescheiden te worden.

Papier en karton

Definitie

Onder papier en karton wordt verstaan: papier van printers en kantoren, oude kranten, tijdschriften, folders, reclaimedrukwerken en verpakkingsmaterialen zoals dozen. Papier en karton soorten die **niet** bij het papier en karton terecht mogen komen zijn nat of vies papier en karton.

Doel afvalscheiding

Deze afvalstroom dient gescheiden te worden, omdat papier en karton voor het grootste gedeelte hergebruikt kan worden ten behoeve van de productie alle soorten papier en karton.

Taken en verantwoordelijkheden

Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen ontstaan op verschillende plekken papier en karton stromen. Plekken waar papier en karton stromen ontstaan zijn:

- Op de kantoren
- Bij de bewoners

Het hoofd Interne Dienst zorgt voor instructie van het personeel van Stichting Saffier. Het verplegend personeel zorgt weer voor instructie aan bewoners. De stroom papier en karton die vrijkomt bij de bewoners dient door de bewoners gescheiden te houden van het restafval. Het papier en karton dat door de bewoners is gescheiden wordt door het verplegend personeel naar de papierbak in de spoelkeukens gebracht. De papierstroom die vrijkomt op de kantoren wordt verzameld in de daarvoor bestemde papierbakken. Deze worden geledigd door de medewerkers Interne Dienst

Werkwijzen interne logistiek

- Het papier dat vrijkomt bij de bewoners wordt verzameld in de rolcontainers in de spoelkeukens.
- Het papier dat vrijkomt op de kantoren wordt verzameld in de papierbakken die worden geplaatst op de kantoren.
- Wanneer de bakken vol zijn dient een medewerker Interne Dienst deze te ledigen.
- Om de rolcontainers die in de spoelkeukens staan te ledigen dient het afvalverwerkingsbedrijf gebeld te worden om de containers te ledigen
- Als de rolcontainers geledigd zijn dienen de rolcontainers teruggebracht te worden naar de afdelingen

Aandachtspunten

Het is belangrijk dat er geen andere afvalstromen tussen het papier terecht komen

Glas

Definitie

Onder glas wordt verstaan glazen verpakkingen, zoals flessen en potten voor het verpakken van dranken en levensmiddelen.

Doel afvalscheiding

Het ingezamelde glas wordt voor 100% ingezet voor de productie van nieuw glas. Glassoorten die intern verzameld dienen te worden zijn: glazenpotten van levensmiddelen en flessen. Glassoorten die **niet** bij het verpakkingsglas mogen worden zijn:

Vlakglas, T.L.-buizen, spaarlampen en glazenverpakkingen waar gevaarlijke stoffen in hebben gezeten, kristalglas, loodkristalglas, hardglas, Pyrex, ovenschalen, opaalglas, keramisch verf gedecoreerd glas en spiegels.

Taken en verantwoordelijkheden

Het hoofd Interne Dienst zorgt voor interne voorlichting naar het personeel. Het verplegend personeel licht de bewoners in met betrekking tot het scheiden van glas. De stroom glas die vrijkomt bij bewoners is minimaal. Bewoners dienen het glas te bewaren in de aanleunwoning. Het verplegend personeel, die elke dag in de woningen komt dient het glas in de spoelkeuken te deponeren waar een speciale glascontainer staat.

Werkwijzen interne logistiek

- Het glas dat vrijkomt bij bewoners dient door het verplegend personeel in de rolcontainer gedeponeerd te worden die bestemd is voor glasafval
- Wanneer de rolcontainer die bestemd is voor het glas vol is dient het afvalverwerkingsbedrijf gebeld te worden voor de lediging.
- Wanneer de glasbak geledigd is dient deze terug op de afdeling geplaatst te worden

Aandachtspunten

Het is belangrijk dat er geen andere afvalstromen tussen het glasafval terecht komt.

Restafval

Definitie

Onder restafval wordt verstaan de afvalstoffen die niet onder het incontinentiemateriaal, glasafval, papier en karton,

Doel afvalscheiding

Taken en verantwoordelijkheden

Werkwijzen interne logistiek

Aandachtspunten

Bijlage 12 Toelichtingen tabel 2 afvalgegevens locaties Stichting Saffier

Toelichting 1: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt Swill niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Toelichting 2: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt glasafval niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Toelichting 3: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt papier niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Toelichting 4: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt karton niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Toelichting 5: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt het ziekenhuisafval zoals medicijnen opgespaard in een speciale ton. Als deze vol is wordt deze aan de apotheek aangeboden.

Toelichting 6: Op de locatie Zorgknooppunt Loosduinen wordt het incontinentiemateriaal niet gescheiden aangeboden aan het afvalverwerkingsbedrijf.

Toelichting 7: Op de locatie Preva is nauwelijks Swill, omdat op deze locatie niet gekookt wordt. Het eten dat niet genuttigd is door de bewoners gaat mee terug op de borden in regeneerwagens naar de locatie Swaenesteyn.

Toelichting 8: Op de locatie Swaenestate is nauwelijks Swill, omdat op deze locatie niet wordt gekookt. Het eten dat niet genuttigd wordt door de bewoners gaat mee terug op de borden in de regeneerwagens naar de locatie Swaenesteyn.

Toelichting 9: Op de locatie Swaenestate wordt het karton niet gescheiden van het papierafval.

Toelichting 10: Op de locatie Swaenestate wordt het incontinentiemateriaal niet gescheiden van het restafval.

Toelichting 11: Op de locatie Swaenhove ontstaat nauwelijks Swill, omdat op deze locatie niet wordt gekookt. Het eten dat niet genuttigd wordt door de bewoners gaat mee terug op de borden in de regeneerwagens naar de locatie Lozerhof.

Toelichting 12: Op de locatie Swaenhove wordt het karton niet gescheiden van het papier.

Toelichting 13: Op de locatie Swaenhove wordt het chemisch-afval niet gescheiden van het restafval.

Toelichting 14: Op de locatie Swaenhove wordt het incontinentiemateriaal niet gescheiden van het restafval.

Toelichting 15: Op de locatie Swaenesteyn wordt het karton niet gescheiden van het papier.

Toelichting 16: Op de locatie Swaenesteyn wordt het chemisch / ziekenhuisafval niet gescheiden van het restafval.

Toelichting 17: Op de locatie Swaenesteyn wordt het incontinentiemateriaal niet gescheiden van het restafval.

Toelichting 18: Op de locatie Lozerhof wordt het karton niet van het papier gescheiden.

Toelichting 19: Op de locatie Lozerhof wordt het chemisch afval niet van het restafval gescheiden. Ziekenhuisafval zoals injectienaalden wordt wel gescheiden. Dit wordt aan de apotheek aangeboden.